Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 158 | Łódź, Wtorek, 9 lipca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ח' תמוז תרצ"ה | № 158

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דייטשער קריגס־פלאט
האט זיך שוין אנגעהויבען צו בויען

בערלין, 8 (ספ. טעל.)
אפיציעל ווערט מיטגעטיילט:
אין שייכות מיט דעם דייטש־בריטישען ים־אפמאך, וואס שטעלט פעסט דעם פערנעהם פון דעם דייטשען פלאט אויף 35 פראצענט פונ'ם ענגלישען, וועט זיך הייאהר אנהויבען, און האט זיך שוין עווענטועל אנגעהויבען דער בוי פון גרויסע דייטשע קריגס־שיפען:

1) 2 פאנצער־שיפען פון 26 טויזענד טאן מיט הארמאטען פון 28־צענטימעטער – קאליבער;
2) 2 קרייצער־שיפען צו 10 טויזענד טאן מיט הארמאטען פון 20־צענטימעטער־קאליבער;
3) 16 טארפעדא־שיפען צו 1625 טאן מיט הארמאטען פון 12,7 צענטימעטער־קאליבער. דער בוי פון די דאזיגע טארפעדא – שיפען האט זיך טיילווייז אנגעהויבען אין י. 35;
4) 20 אונטערוואסער־שיפען צו 250 טאן.
די ערשטע פון די שיפען איז איינגעשלאסען געווארען אין אקטיווען פלאט דעם 29 יוני 1935, און נאך צוויי זענען שוין אראפגעלאזט אין וואסער.
5) 6 אונטערוואסער־שיפען צו 500 טאן יעדער און 2 — צו 750 טאן.
עס ווערען אויך צוגעגרייט: דער בוי פון דער ערשטער אוויא־מוטער, און די פלענער פון דעם ווייטערדיגען פונאנדערבוי פונ'ם דייטשען קריגס־פלאט.

געפעהרליכע יודען־העצע אין דאנציג

דאנציג (יט"א). גלייכצייטיג מיט דער פערשארפונג פון דער ווירטשאפטליכער לאגע נעהמט אן די יודען העצע אין דאנציג אלץ ווילדערע פארמען. די גאנצע שולד פאר דעם רואין פון דער דאנציגער ווירטשאפט בעמיהט זיך די דאנציגער פרעסע מיט דעם אפיציעלען ארגאן פון סענאט „דאנצינגער פארפאסטען" בראש ארויפצווארפען אויף די „יודישע וואוכערער און קאפיטאליסטען". די העצע פיהרט דערצו, אז יודען ווערען בעפאלען און געשלאגען אויף די גאסען. שוין אפגערעדט פון די פאלען פון ארויסטרייבען יודישע געסט פון די באד־פלעצער, ווערען אלץ אפטער יודישע דורכגעהער געשלאגען אויף דער גאס פאר נישט סאלוטירען די נאצי פעהנער, וואס ווערען געטראגען דורך פערשידענע שטורמיסטען אדער יונגער אפטיילונגען. געוועגליך געשעהט דאס אזוי, אז פון דער מארשירענדער אפטיילונג לויפען ארוים ווי אויף א בעפעהל איינציגע שטורמיסטען וועלכע שלאגען מיט די פויסטען דעם יודישען דורכגעהער און פערשווינדען זיך ווידער גלייך צו זייער אפטיילונג. די פאליציי אינטערווענירט נישט געוועהנליך אין אזעלכע פאלען.

געצוואונגענער צוריקקעהר
פון פוילישע ארבייטער אין פראנקרייך

נאנסי, 8 (ספ. טעל.)
פיל פוילישע ארבייטער־משפחות פון נאנסייער געביט, וועלכע האבען נישט בעקומען קיין אויפענטהאלטס־קארטען, און זענען דעריבער געצוואונגען ארבייטסלאז, גרייטען זיך איצט צום בקרוביגען צוריקקעהר אהיים קיין פוילען.

נייער טראנספארט פון איטאליענישען מיליטער

נעאפאל, 8 (ספ. טעל.)
דער דאמפער „פרינצעססיא מאריא" איז נעכטען אין אוועגד אפגעשוואומען פון נעאפאל קיין מזרח־אפריקא, פיהרענדיג 70 אפיצירען, 1,100 זעלנער און קריגס־מאטעריאלען.

ארישער פאראגראף צובליהט זיך
ווייזט אויס, דער ענגליש־דייטשער ים־אפמאך איז א גוטע בעוואסערונג...

בערלין, 8 (ספ. טעל.)
א ווייטערדיגער שריט אויפ'ן וועג אנצווענדען דעם ארישען פאראגראף אין די סטודענטישע ארגאניזאציעס פון דייטשלאנד שטעלט מיט זיך פאר די פעראָרדנונג פון בילדונגס־מיניסטער רוסט, לויט וועלכער אין די סטודענטען – ארגאניזאציעס, אין די אוניווערסיטעטען און אין די פראפעסיאנעלע שולען קענען אנגענומען ווערען בלויז יענע סטודענטען, וועלכע וועלען דערווייזען זייער ארישע אפשטאמונג און צוגעהעריגקייט צום דייטשען פאלק. דערביי וועט פערפליכטען א רעגולאמין, וואס וועט ווערען אנגעווענדעט ביים אננעהמען אין דער נאציאנאל – סאציאליסטישער פארטיי. קאנדידאטען, וואס זענען נישט קיין דייטשע בירגער, און וואס זייערע אבות זענען נישט אלע געווען דייטשען, מוזען דערווייזען די ארישע אפשטאמונג פון די דאזיגע אבות. דערמיט ווערט לגבי די ארגאניזאציעס פון דער אוניווערסיטעטס – יוגענד אנגעווענדעט אין דער גאנצער ברייט דער רעגולאמין פון די נאציאנאל־סאציאליסטען, און דער פאקט, וואס זיי וועלען זיך געפינען אונטער דער ליטונג פון דער מלוכה, גאראנטירט פאר זיי אנ'ענג־פארטייאישען כאראקטער.

בערלין, 8 (ספ. טעל.)
עס איז נעקומען צו א שארפען קאנפליקט צווישען דער נאציאנאל – סאציאליסטישער פארטיי און איהר אקאדעמישער ליטונג מיט די סטודענטען־קארפאראציעס.
די סיבה פונם קאנפליקט קלינגט הומאריסטיש... געשעהן איז אט וואס: אין א געוויסען לאקאל אין היידעלבערג איז, בעת א טראנסמיסיע פון היטלערס א רעדע, געזעסען א גרופע סטודענטען פון דער עלטסטער דייטשער קארפאראציע, און אנשטאט דעם, ווי ס'איז איצט דער מנהג אין דייטשלאנד, „מיט קאפ" און אנגעשטרענגטער אויפמערקזאמקייט אויסצוהערען די דרשה פונם „פיהרער", האבען זיך די סטודענטען געלאזט וואוילגעהן און דערצעהלט זיך וויצען, וויאזוי, א שמייגער, היטלער עסט שפאראגען...
די זאך איז צוגעטראגען געווארען צו דער אוניווערסיטעטס־מאכט, וועלכע האט דעריבער געשלאסען די טעטיגקייט פון דער קארפאראציע אויף 4 סעמעסטערס.
דער דאזיגער פאקט האט נעדינט דעם פיהרער פון דער דייטשער יוגענד, באלדור פאן־שיראך פאר א יסוד צו ארויסגעבן א פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס ווערט פערבאטען דער נאציאנאל־סאציאליסטישער יוגענד צו געהערען צו וואס'ערע נישט איז סטודענטען – קארפאראציעס, און אזעלכע היטלערסיטען, וואס וועלען זיך נישט פאלגען דער פעראָרדנונג, וועלען תיכף ארויסגעווארפען ווערען פון דער ארגאניזאציע.
אין זיין בעגרינדונג פון דער פעראָרדנונג ווייזט באלדור פאן־שיראך אן, אז די סטודענטען – קארפאראציעס זענען אנהענגער פון קלאסען – אידעאלען, וואס זענען פיינדליך צו דער ארבייטערשאפט...

א בונט אין דער מאנדזשורישער ארמע

לאנדאן, 8 (ספ. טעל.)
פון סינג־קינג איז מען מודיע:
די ציטונג „מאנדזשוטי־גא־באו" גיט איבער, אז אינם 22־טען פולק פון דער מאנדזשורישער קאוואלעריע איז אויסגעבראכען א רעוואלט. די זעלנער פון קוילען־ווארפער פלוטאן, וועלכע האבען אמאל געדינט אין דער כינעזישער ארמעע, האבען דער'הרג'עט א יאפאנישען אפיציר, און ארויסגערופען א בונט, אין וועלכען עס האט זיך אנגעשלאסען דער רעשט פון פולק.
דער צעבונטעוועטער פולק איז ארוים אין פעלד, אבער נאך א לענגערן קאמף איז ער ענטוואפענט געווארען דורכ'ן רעגירונגס־טרייען מיליטער.
אויף בײדע צדדים זענען פארהאן א סך פערוואונדעטע.

—=—

קיין אייז ווארענהויז אין ניו־יארק פערקויפט נישט קיין דייטשע סחורות

ניו־יארק (יט"א) די פארזיצערין פון דער פרויען־סעקציע פון דער „אונפארטייאישער אנטי־נאציסטישער ליגע" אין ניו־יארק פרוי הערים האט מיטגעטיילט דער יט"א, אז אין ניו־יארק זענען מעהר נישטא קיין ווארענהייזער, וואס זאלען פערקויפען דייטשע סחרות, ספעציעלע קאמיסיעס פון דער פרויען־סעקציע האבען בעזוכט אלע ווארענהייזער און דורכגעקוקט די ביכער און פאקטורען. אין פערשידענע שטאט־טיילען פון ניו־יארק זענען טעטיג 35 פרויען־קאמיסיעס, וועלכע גיבען אכטונג, אז אין די געשעפטען פון זייער ווירקונגס־קרייז ווערט אפגעהיט דער אנטי־דייטשער באיקאט. אין פאל, ווען א געשעפטס־איינענטימער פערקויפט דייטשע סחורות, בעקומט ער א ווארנונג, אויב דאס ווירקט נישט, ווערען קונים אויפגעפאָדערט אויסצומיידען דעם דאזיגען געשעפט. עס ווערען נישט געשטעלט קיין פיקעטען און עס דערגעהט נישט צו קיין גוואלדטאטען. דער באיקאט ווערט דורכגעפירט ערפאלגרייך און ווירקזאם.

דייטשלאנד וויל בלייבען א שטארק לאנד
פון מיטען אין א שטארקער אייראפא

בערלין, 8 (ספ. טעל.)
„דייטשע אלגעמיינע ציטונג" טרעט ארוים געגען די קלאנגען, וואס ווערען פערשפרייט אין אויסלאנד, אז דער בערלינער וויזיט פון מינ. בעק זאל מפלומרשט האבען געהאט א שייכות מיט דעם חשד פון פוילען דאס דייטשלאנד האט זיך, נאכ'ן שליסען דעם ים־אפמאך מיט ענגלאנד ענטשלאסען אריבערצוגיין צו דער אזוי־גערופענער מערב־אריענטאציע.
אזא מין קאמבינאציע — דערקלערט די ציטונג — איז אין א סתירה מיט'ן גרונד־פאקט, וועלכען עס שטעלט מיט זיך פאר די געאגראפישע לאגע פון דייטשלאנד. פאר דייטשלאנד עקזיסטירט נישט קיין שום אריענטאציע, נישט קיין מזרח'דיגע און נישט קיין מערב'דיגע. „מיר ווייסען, וואס מיר זענען, און מיר וועלען פערבלייבען דאס, וואס מיר זענען געווען" — גיט צו די ציטונג.
אלס היטער פון מארשאל פילסודסקי'ס ירושה, און אלס א וויכטיגער קענער פון די דייטשע פערהעלטנישען, האט דער מינ. בעק אנגענומען די בעשטעטיגונג פונם פאקט, בעת זיין אנוועזענהייט אין בערלין. א גוט־פערשטאנענער שלום־ציל פון דייטשלאנד איז צו פערבלייבען א שטארק לאנד פון מיטען אין א שטארקער אייראפא.

ערשטער פראצעס אין ווארשא
פאר פוגע בכבוד זיין היטלער'ן

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)
בקרוב וועט דא פארקומען דער ערשטער פראצעס וועגען פוגע בכבוד זיין דעם „ראש" פון א פרעמדער מלוכה, עס האנדעלט זיך נעמליך וועגען בעליידיגען היטלערן.
דער ענין שטעלט זיך אזוי פאר:
מיט עטליכע חדשים צוריק האט איינער, א ווארשאווער סוחר בעקומען פון א געוויסער דייטשער פירמע אין בערלין א בריף מיט א האנדעלס־אפערטע. נישט עפענענדיג דעם בריף, האט איהם דער סוחר אפגעשיקט צוריק, אבער אויפ'ן קאנווערט האט ער צוגעשריבען א פאר ווערטער, וואס זענען געווען א בעליידיגונג פאר'ן קאנצלער היטלער און זיינע מקורבים. אויף דער דאזיגער צושריפט האט געווענדעט איהר אויפמערקזאמקייט די דייטשע פאסט, וועלכע האט דעם בריף איבערגעשיקט צום דייטשען אויסערן־מיניסטעריום.
אין רעזולטאט פון א דיפלאמאטישער איבערטרעטונג? האט דאס ווארשאווער פראקוראטאריום פערפיהרט אנ'אויספארשונג געגען דעם מחבר פון דער צושריפט. און איהם צוגעצויגען צו פאראנטווארטליכקייט פאר'ן בעליידיגען דעם „ראש" פון א פרעמדער מלוכה.
עס ווערט איצט גלייכצייטיג אויסגעפארשט א צווייטער ענין וועגען בעליידיגען דעם קאנצלער היטלער.

—=—

היטלער—אויף מיליטערישע איבונגען?

בערלין, 8 (ספ. טעל.)
דער קאנצלער היטלער איז היינט, אין דער בעגלייטונג פונ'ם קריגס־מיניסטער גענ. בלאמבערג און הויפט־שעף פון גענעראל־שטאב, גענ. פריטש, אנגעקומען אין דער ביירישער געגענד, גראפענוואהער, בכדי אנטיילצונעהמען אין די איבונגען פון די מאטאריזירטע אפטיילונגען פון 4 קארפוס פון דער דייטשער ארמעע.

זעקס מיליאן פונט
אין דער בודזשעט-עודף פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג

ירושלים 8. (יט"א טעלעגראפיש) דער בודזשעט-עודף פון דער רעגירונג האט איבערגעשטיגן די סומע פון 6 מיליאן פונט.

הלואה פון 30 טויזענד פונט
נעמט ועד הלאומי אויף בויען שולען אין ארץ-ישראל

ירושלים 8. (יט"א טעלעגראפיש) דער ועד הלאומי פערהאנדעלט מיט א לאנדאנער באנק וועגן א הלואה פון 30 טויזענד פונט אויף צו בויען נייע שול-בנינים.

לופט-פליה-קאמוניקאציע אין ארץ-ישראל

ירושלים. (יט"א) די שנעלע ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג פון לאנד א דאנק דער יודישער אויפבוי-ארבייט האט אויך געמאכט נויטיג די איינפיהרונג פון א לופט-פליה-קאמוניקאציע אין א"י.

היינט איז אפיציעל מיטגעטיילט געווארען דאס די א"י-רעגירונג האט ערווארבען א פלאץ ביי לוד, אויף וועלכען עס וועט אויפגעבויט ווערען א לופט-פארט. גלייכצייטיג ווערט פונאנדערגעבויט דער אעראדראם הינטער חיפה, וואס וועט צוגעפאסט ווערען צו דער לופט-קאמוניקאציע אונאבהענגיג פון וועטער.

אין קורצען זאלען שוין אנהויבען קורסירען אעראפלאנען אויף די לופט-ליניעס פון א"י.

אויך יורישע פראנט-קעמפער
ווערען אין דייטשלאנד גענצליך ענטרעכט

זשענעווע. (יט"א) די שווייצארישע צייטונגען טיילען מיט פון בערלין, אז די דייטשע רעגירונג ארבייט איצט אויס א נייעם בעאמטען-געזעץ, — וואס וועט פיהרען צו דער „אויסשאלטונג" פון די לעצטע נישט-אריער, וועלכע זענען נאך פערבליבען אין מלוכה-דינסט.

דאס בעאמטען-געזעץ פון יולי 1933 האט, ווי בעקאנט, צוגעלאזען איינציגע אויסנאהמען פון דעם אריער-פאראגראף לטובת א.) די שוין פאר דער מלחמה טעטיגע בעאמטע ב.) פראנט-קעמפער און פערזאנען, וועמענס פאטערס אדער זיהן זענען געפאלען אויף דער מלחמה.

דאס נייע געזעץ שאפט אב דידאזיגע בעגינסטיגונגען און פעראָרדענט די בעזייטיגונג פון אלע נישט-ארישע בעאמטע. פראקטיש וועט דאס געזעץ אנריהרען א גאנץ קליינע צאהל בעאמטע, וואס זענען נאך טעטיג אין די דייטשע אויסלענדישע רעפּרעזענטאַנצן ווי אויך א צאהל פראפעסארען.

מכוח דעם ענין אביסיניען
קאן זיך ענגלאנד מיט פראנקרייך נישט צוזאמענרעדען?

לאנדאן, 8 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט'ן שבת'דיגען געשפרעך פונם בריטישען אמבאסאדאר אין פאריז, קלערק מיט לאוואל'ן, שטרייכט אונטער דער „דיילי העראלד", אז דאס איז געווען קלערק'ס דריטער וויזיט ביי לאוואל'ן אין משך פון 5 טעג.

לויט דער דאזיגער צייטונג, האט דער בריטישער דיפלאמאט ווידער געפרובט צו איבערצייגען דעם פראנצויזישען פרעמיער אין דער נויטווענדיגקייט פון א געמיינזאמען פראנט פון די ביידע מלוכות אין געגנפ מכוח דעם ענין-אביסיניען, אבער, ווי אין ביידע פריהערדיגע פאלען ווארשיינליך אהן ערפאלג.

א פרוי — א מערדעריך
א נפקא-מינה — א מאן, א פרוי, אבי די ראסע איז טוב

בערלין, 8 (ספ. טעל.)

שבת איז אין געטינגען אויסגעפיהרט געווארען דער טויט-אורטייל איבער דער 46-יאהריגער מאריא גראסקאפף, וועלכע איז פערמשפט געווארען צום טויט פאר'ן פער'סמ'ען איהר באלעבאסטע, מארגאריטע פאן בערקפעלר אנ'איהאבערין פון א גוט אין הערדען.

די גראסקאפף האט געארבייט ביי דער בערקפעלד, אלס געזעלשאפט-לייכטערין. זי האט געפעלשט דעם אונטערשריפט פון איהר ברויטגעבערין אויף א דאקומענט אין וועלכען ס'איז געווען אנגעגעבען, אז עס קומט איהר 42,000 מארק, און דערנאך האט זי זי פער'סמ'ט, בכדי שפעטער צו בעקומען ביי די יורשים די אנגעגעבענע סומע.

קוראציע-פעסער קיין טשעכאסלאוואקיי
הנחה-פעסער קיין עסטרייך
ערלעדיגט
Wagon-Lits Cook
פיעטריקאווער 64, טעל. 170-77

איידער אויסגיין פאר הונגער
ווילען זיי בעסער געהן העלפען... מוסאליני'ן

בודאפעשט, 8 (ספ. טעל.)

דער אנפיהרער פון דער אומאפהענגיגער פארטיי פון די געווען. אונגארישע קאמבאטאנטען, פערלעי, האט זיך געמאלדען צום בודאפעשטער בירגערמייסטער און איהם דערקלעהרט, אז די ארבייטסלאזע קאמבאטאנטען פון זיין פארטיי, האבען בעשלאסען צו בעמיהען זיך וועגען קריגען אנ'ערלויבעניש אויף ארויסצופאהרען קיין אביסיניען. דארט ווילען זיי אריין אין די רייהען פון דער איטאליענישער ארמעי, און בעסער קעמפען אויפ'ן פראנט, איידער ארומוואלגערען זיך אינדערהיים אהן ארבייט און ליידען נויט.

ערב דער קאנסטיטוציע-רעפארם אין שפאניען

מאדריד, 8 (ספ. טעל.)

דער פראיעקט פון דער רעפובליקאנישער קאנסטיטוציע - רעפארם וועט אין עטליכע טעג ארום אריבערגעשיקט ווערען אין דער קאמיסיע פון 21 מיטגלידער, וואס וועט וועהלען די קארטעזען. די דאזיגע קאמיסיע וועט אפגעבען א בעריכט בעת דער הערבסט-סעסיע.

דער פראיעקט פון דער רעפארם האט ארויסגערופען א צופרידענהייט אין די רעכטע קרייזען. די עקסטרעם-רעכטע, און די מאנארכיסטען האלטען, אז די טיילווייזע רעוויזיע פון די קאנסטיטוציע - געזעצען איז אנ'אומנויטיגע זאך, און זיי פאדערן א פולשטענדיגע ענדערונג.

די לינקע רעפובליקאנער בעציהען זיך אויך קריטיש צום פראיעקט, וועלענדיג איהם אנגעבען א מעהר רעפובליקאנישען כאראקטער.

Dr. med. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 114-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אווענד
זונטאג פון 9-11 בייטאג און יום-טוב פון 9-1.
פאר דאמען — א בעזונדערער ווארטע-זאל.

רעזולטאט פון די קאנגרעס-וואהלען אין קראקא
גרעסטע צאהל שטימען בעקומען די ליסטע נומ. 1

קראקא 8. (יט"א טעלעפאניש) ביז איצט זענען די רעזולטאטען פון די קאנגרעס-וואהלען אין מערב-גאליציען אין איבער שלעזיען פאלגענדע:

די ליסטע נומ. 1 פון וועלט-פערבאנד פו' אלג. ציוניסטען האט בעקומען 13000 שטימען.

„מזרחי" 4 טויזענד שטימען.

לינגע פארן ארבייטענדען ארץ ישראל 5000 שטימען.

יודענשטאטס-פארטיי 600.

„התאחדות" 500 שטימען.

די פרעקווענץ אין קראקא איז געווען 70 פראצ. אויף דער פראווינץ פון 80 ביז 90 פראצ.

סך-הכל וועלען געוועהלט ווערען 18 דעלעגאטען.

20 פערמשפטע קאמוניסטען אין האמבורג

בערלין, 8 (ספ. טעל.)

דאס העכסטע געריכט אין האמבורג האט פערמשפט אויף לעבענסלענגליכע טורמע 2 קאמוניסטען וואס זענען בעשולדיגט געווען אין אויספיהרען א נאציאנאל-סאציאליסטישע דעמאנסטראציע אין יאהר 1933.

נאך 18 בעשולדיגטע זענען פערמשפט געווארען אויף אנדערטהאלבען ביז 15 יאהר שווערע טורמע.

38 קרבנות
ביי אניאויטא-קאטאסטראפע

מאדריד, 8 (ספ. טעל.)

אין וואלענציא האט זיך איבערגעקעהרט א לאסט - אויטא, אין וועלכען עס זענען געפאהרען מיטגלידער פון דער ראדיקאלער פארטיי צו א פאליטישער פערזאמלונג, אויף וועלכער עס האט געזאלט רעדען דער פרעמיער לערו.

38 פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען, פון וועלכע עטליכע זענען אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע פון —.630 זל. אן
ארגאניזירט
„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33
אויך הנחה-פעסער קיין טשעכאסלאוואקיי און יוגאסלאוויען.

טיטולעסקו ביי ראטשינסקי'ן

לאנדאן, 8 (ספ. טעל.)

דער רומענישער אויסערן-מיניסטער טיטולעסקו האט בעת זיין לעצטען וויזיט אין לאנדאן, בעזוכט דעם פוילישען אמבאסאדאר ראטשינסקי.

אין גלאוונא
איז מעגליך צו בעקומען דעם
נייעם פאלקסבלאט
ביי גאלדבערג, ריבעק 6.
די צייטונגען ווערען אויך אויפ'ן פערלאנג פון די לעזעניקעס צוגעשיקט אין די ווילעס אריין.

הזמיר | שבת, דעם 20 יולי ד. י. קומט פאר א גרויסער קאנצערט-טאג | געז. „קולטור-ליגע" זאכאדניע 68.
פערבונדען מיט א פאלקס-פערוויילונג
אינהאלטסרייכער פראגראם. — געניטערס איז סוטענדער אנאנס. — בילעטען צו 1.09 זל. (54 גר. הנחה-בילעטען פאר מיטגלידער פון פעראיינען און אינסטיטוציעס) שוין צו בעקומען אין „קולטור-ליגע" זאכאדניע 68, ארב.-ווינקעל, פאלודניאווע 20, פראפ. פעראיינען – אגראדאווע 9 און פארבען-געשעפט – בארנשטיין – פילסודסקי'ס 54.

Dr. Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען-, הארץ- און סקלעראז-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145, טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אוו.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
צוריקגעקעהרט
נעמט אן ביז 8[30] פריה, פון 12 ביז 2 מיטאג, און פון 7-9 אוו. זונטאג פון 10-1 בייטאג.
עלעקטראטעראפיע.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אויפפאדערונג!
דערמיט פאדערן מיר אויף אלע חברים פון דער חברה „הגולן" גד"ה צ"י צו קומען אין זייערע אייגענע אינטערעסען ה יינ ט, דינסטאג, ד. 9/7 ד.י. פינק. 7 אוו. צו דער גענעראל - פערזאמלונג, וועלכע קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסט. ארגאניזאציע, שרודמיעסקא 29.

פאר גארד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קווימעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזדאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 4, טעל. 134-72
נעמט אן פון 2 ביז 3.30 נאכמיטאג און פון 6.30 ביז 8.30 אווענט
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10-12 בייטאג.

אוירען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr. Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צווישען אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולאטארישע פון 9-2 און פון 4-8 אווענט

Dr B. ROBINSON
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86.
עמפפאנגט פון $2^1/_2$-$1^1/_2$ פארמ.
און פון 4-5 נאכמ.
פון 6 א זייגער אן איז קאלומנא, ווארשאווסקא באס, ווילע נייהאוז.

Dr. med. Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
שערפליגע 37 (בענעדיקטא 6.)
נעהמט אן פון 5-7 נאכמ.

צו דער חתונה פון מיין ליבע און האכגעשעצטע געוו. שילערין
פרל. טאלא זילבערבערג
מיט ה'
וול. פריימאן
ווינש איך א גליקליך, צופרידען צוזאמענלעבען און די עלטערן פיל נחת.
מ. דארגוזשאנסקי.

Dr. med. H. RÓŻANER
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און סעקסועלע קראנק
Narutowicza 9
tel. 128-98
נעמט אן פון 9-1 פארמ. און פון 5-9.

נאר פאר מענער!
דער לאנג-עקזיסטירענדער לאדזשער ערשטקלאסיגער ספעציאליסט פון הויזען איז צוריקגעקומען פון פאריז. ווער עס וויל טראגען הויזען לויט דער לעצטער מאדע דארף זיך ווענדען נאר צו דעם ספעציאליסט פון הויזען.
B. FAJWLEWICZ
אלעע 1. מאי 2, פראנט, 1. שטאק
קומט און איבערצייגט אייך רעקלאמע פרייזען!

גרויסע פערפלייצונג מאכט אן חורבנות אין מערב און מיטעל-טייל פונ'ם שטאט ניו-יארק

נ יו־י א ר ק, 8 (ספ. טעל.)
א גרויסע פערפלייצונג מאכט אן חורבנות אין מערב און מיטעל־טייל פונם שטאט ניו־יארק, פטר'נ־דיג דאס היי־יאהריגע גערעטעניש און קאליע־מאכענדיג בריקען, וועגען, געביידעס, און איבעררייסענדיג די קאמוניקאציע.

גרויסע היזקות האט די פערפלייצונג אנגעמאכט אין די שטעט: סיראקוז, אוטיקא, וועטערטאון און איטאקא.

לעת עתה זענען פעררעגיסטרירט געווארען 8 דערטרונקענע מענשען.

מניעות אין דער איטאליעניש-אביסינישער קאמיסיע

ל א נ ד א ן, 8 (ספ. טעל.)
די רייטער־אגענטור איז מודיע פון שעוועניגען: די מניעות, אויף וועלכע מ'האט אנגעטראפען בעת די ארבייטען פון דער איטאליעניש - אביסינישער קאמיסיע, ווערען בעטראכט פאר ערנסטע. עסאיז נישט אויסגעשלאסען, אז די פערזאמלונג פון דער קאמיסיע וועלען איבערגעריסען ווערען.

גרויסער פאליטישער ארעסט אין דרעזדען

ד ר ע ז ד ע ן, 8 (ספ. טעל.)
דאס דייטשע אינפארמאציע־ביורא איז מודיע, אז פאליציי האט ענטדעקט א גרופע פערזאנען, וואס האבען פערשפרייט מאטעריאלן, וועלכע זענען איהם צוגעשטעלט געווארען דורך געוועזענע ס. ד.־פונקציאנארען.

עס זענען ארעסטירט געווארען 8 פערזאן ובתוכם 2 קאטוילישע גלחים.

דער גרייז-גרויער פאציפיסט יעקב פראמער געפונען א מקום מקלט אויף דעם אינזעל מאיארקא

פ א ר י ז (יט"א) דער 70־יעהריגער בעקאנטער שריפטשטעלער און פאציפיסט יעקב פראמער, וועלכער איז אנטלאפען פון נאצי־דייטשלאנד און איז געווען געצוואונגען זיך אויפצוהאלטען אין פראנקרייך, האט ענדליך בעקומען אנ'ארייגפאהר־וויזע אויף דעם אינזעל מאיארקא און האט שוין פערלאזען פראנקרייך. פראמער, וועלכער האט א לענגערע צייט נישט געקענט בעקומען קיין וויזע אין קיין שום לאנד, איז מיט א קורצע צייט צוריק געווען פערמשפט אויף 7 טעג ארעסט פאר נישט פערלאזען פראנקרייך. ווען ער וואלט נישט בעקומען די וויזע קיין מאיארקא, וואלט פראמער געמוזט בלייבען אין תפיסה.

אין ציעכאצינעק
איז צו בעקומען טעגליך דעם
נייעם
פאלקסבלאט
ביי ש. סוכעצקי,
זדראיאווא 10.

ראש-השנה זאל אדורכגעפיהרט ווערען א צווייטע געלד-זאמלונג אין ענגלאנד פאר די פוילישע יודען

ל א נ ד א ן (יט"א) די צייטשריפט „ווארלד דזשיורי", אנאליזירט די סיבות, פארוואס עס האט נישט געהאט קיין ערפאלג די קאמפיין פארן פוילישען יודענטום אין ענגלאנד און קומט צום אויספיהר, אז „די טראגעדיע פון דייטשען יודענטום האט געשטעלט אין שאטען אלע אנדערע בעטראכטונגען". מען האט גע'טענה'ט, אז דאס דייטשע יודענטום איז בעדראהט פאליטיש און דאס פוילישע בלויז עקאנאמיש. די גאנצע אטמאספער ארום דעם קאמפיין פאר די פוילישע יודען האט געבראכט צו דעם אונערפאלג. אין רעזולטאט איז פארן דייטשען יודענטום געזאמעלט געווארען א סומע פון 100.000 פונט און פארן פוילישען (וואס איז אין דער צאהל פינף־פאכיג גרעסער) — 15.000 (אויב די סומע וועט דערגרייכט ווערען). די דאזיגע דיספראפארץ איז א צו־שרייענדע, אז מען זאל זי קענען טאלערירען. עס איז קלאר, אז נישט דאס ענגלישע יודענטום און נאך ווינציגער דאס פוילישע יודענטום קען נישט איינגעהן אויף אזא זאכלאגע. דער איצטיגער דורכפאל מוז פערריכט ווערען דורך א גרויסצוגיגער ראש־השנה־קאמפיין פאר דעם פוילישען יודענטום.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער
פרעזענטירט דעם גרויסען געגיאלען קינסטלער, קעניג פון יודישען הומאר און וויץ
לודוויק זאַץ
היינט, דינסטאג, 9 אווגוסט
וועט אייך
בעגייסטערען און ענטציקען
דער גרויסער קינסטלער
אין זיין הערליכע קרעאציע
„דער גזלן"
טראגי־קאמעדיע אין 3 אקטען (4 בילדער) פון ה. קאלמאנאוויטש
מיט'ן אנטייל פון בעריהמטען „ראזמאיטאשטשי"־אנסאמבל.

(אויסצוג פון די ווארשאווער פרעסע)
אט אזא כח האט ער, דער לודוויק זאץ.
לודוויק זאץ האט אזוי איבערראשט, אז געהעגדיג שרייבען א בעריכט פון זיין שפילען שפרינגט אליך אוועק אין א זייט און ס'בלייבט איבער איין צענטראל־פיגור: לודוויק זאץ. ביים 1־טן ארויסשטעלן דעם פוס זיינעם אויף דער סצענע, דערזעהט מען פאר זיך דעם גרויסען קינסטלער און דער צויבער פון זיין שפילען לאזט אייך שוין נישט אפ אויף א סעקונדע, אט אזא כוח האט ער, דער לודוויק זאץ.
זאצ'ס גאסטשפילען וועלען זיכער ווערען די גרעסטע אטראקציעס פון זומער־סעזאן, ווייל לודוויק זאץ איז נישט נאר א פענאמען, א קינסטלער אויף דער יודישער בינע, נאר אויך אויף דער אייראפעאישער, ביי די גויים איז שווער אזא גרויסער שוישפילערישע קראפט צו געפינען
(—) מנחם קיפניס (ווארשעווער היינט)

א נייע זידלונג „עין השרון" פון יוגאסלאווישע, רומענישע און דייטשע יודען

ח י פ ה (יט"א) אויף א שטח פון 1250 דונאם ערד, וואס איז אויסגעטיילט געווארען דורך קרן־קימת 14 קילאמעטער ווייט פון חיפה, בויט זיך אין חרושת הגויים (הרתיה) א נייע זידלונג פון 120 פערזאן, וואס בעשטעהט פון דעם רומענישען קבוץ „עין השרון" פון מגדיאל ווי אויך פון עולים פון יוגאסלאוויען און דייטשלאנד. עס ווערען שוין געבויט א רייה באראקען. דערווייל וואוינען א טייל עולים אין געצעלטען. אויף די נויטיגע אינוועסטיציעס רעכענט מען צו בעקומען הלוואות. אין שכנות געפינט זיך דער שטח, וואס איז בעשטימט געווארען אויף דעם „יער אלעקסאנדער" (צום אנדענקען פון ערמארדעטען יוגאסלאווישען קעניג). דער נייער ישוב בויט זיך זעהר שנעל און בעזיצט א גוטע אויטאבוס־פערבינדונג מיט חיפה.

וועגען א געמיינזאמער פראפאגאנדע-אקציע פאר שאפען אנ'אגראנאמישען אינסטיטוט ביים ירושלימער אוניווערזיטעט

וו א ר ש א (יט"א) די פערוואלטונג פון דעם אקאדעמישען פערבאנד פון די ציוניסטען - ראדיקאלען „על המשמר" האט אויף דער לעצטער זיצונג אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציע: די יודישע אקאדעמישע יוגענד אין פוילען, פעראייניגט אין די רייהען פון ראדיקאל־ציוניסטען פערבאנד „על המשמר", סאלידאריזירט זיך מיט דער שטעלונג פון די סטודענטען פון דער ירושלים'ער אוניווערזיטעט אין דער פראגע פון עפענען אנ'אגראנאמישען אינסטיטוט.

ארויסגעהענדיג פון דער הנחה, אז די ערארבערונג פון דארף אין א"י און דער מיט דעם פעראייניגטען צוריקקעהר פון די יודען אויף דער לאנדווירטשאפט איז א היסטארישע נויטווענדיגקייט, און אויך איינע פון די וויכטיגסטע אויפגאבען פון ציוניזם האלטען מיר, אז דאס שאפען דעם אגראנאמישען אינסטיטוט איז א ברענענדע נויטווענדיגקייט אין דעם איצטיגען מאמענט. דער ראדיקאל־ציוניסטישער אקאדעמישער פערבאנד רופט אלע יודישע אקאדעמישע ארגאניזאציעס אין פוילען צו פערשטענדיגען זיך וועגן גרינדען אנ'אלפוילישען קאמיטעט, וועלכער זאל אנהויבען א פראפאגאנדע־אקציע פאר דער שאפונג פון אנ'אגראנאמישען אינסטיטוט ביים ירושלים'ער אוניווערזיטעט.

נייע אונטערנעמונגען אין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם. (יט"א) אין משך פון די לעצטע טעג זענען אין ארץ־ישראל פערעגיסטרירט געווארען א רייהע נייע אונטערנעהמונגען. די געזעלשאפט „צליל" מיט א קאפיטאל פון 2.000 פונט וועט אויסארבייטען מוזיקאלישע אינסטרומענטען. אין חיפה איז געגרינדעט געווארען א פאבריק פון כעמישע אויסארבייטונגען מיט א קאפיטאל פון 2.500 פונט. די ארץ־ישראל'דיגע פערזיכערונגס געזעלשאפט" האט פערגרעסערט איהר קאפיטאל פון 50.000 פונט ביז 125.000 פונט דורך ארויסלאזען נייע 15.000 אקציעס צו 5 פונט יעדערע.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי – – – –	90.75
3 פראצענטיגע בודאוולאנע –	42.50
4 „ דאלארובקא –	52.20
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	67.25
5 „ ווארשאווער ס.-ב. 1934	59.75
5 „ לאדזער	52.75
ענגלישער פונט – – –	26.21
דאלאר אמיצ. 5.28 נישט אמיצ. –	5.25
גאלד-דאלאר – – – –	9.08
גאלד-רובל – – – –	4.70
דייטשער מארק – – –	1.78

אנ'אומגליק אין שטעטעל
צוויי שטורמיסטען האבען געקויפט ביי יודען

ב ע ר ל י ן, 8 (ספ. טעל.)
„פאמערישע צייטונג" פערעפענטליכט די נעמען פון 2 שטורמיסטען, וועלכע זענען אויסגעשלאסען געווארען פון די שטורמיסטען־אפטיילונגען פאר'ן קויפען אין יודישע געוועלבער.

בערויבט א לוקסוס-שיף

ס א ן־פ ר א נ צ י ס ק א, 8 (ספ. טעל.)
פון לאנג־ביטש איז מען מודיע, אז אין דער פאריגער נאכט זענען קארסארען בעפאלען די לוקסוס־יאכט „מאנטע קארלא", און צוגערויבט 22.000 דאלאר אין מזומן־געלד און א סך ציהרונג.

די יאכט־שיף האט נעדינט אלס שפיל־קאסינא און האט זיך געוועגליך געפונען הינטער דער גרעניץ פון אמעריקא'ס טעריטאריאלע וואסערן.

זיי געעפענט די דאנציגער בערזע

ד א נ צ י ג, 8 (טעלעפאניש)
היינט האט זיך דא ,צום ערשטען מאל, נאכ'ן איינפיהרען די אזוי־גערופענע באנק־יום טובים, געעפענט די עפעקטען־בערזע. דערביי זענען בלויז נאטירט געווארען די דאנציגער פאנד־בריף פון אלע סעריעס.

רעהמס א חבר האט זיך גענומען ס'לעבען

ד א נ צ י ג, 8 (טעלעפאניש)
אין צאפאט האט זיך אין זיין אייגענער וואהנונג דערשאסען דער געזו. אנפיהרער פון די נאציאנאל־סאציאליסטישע לופט־פליהער־שטורמיסטען אין דאנציג, פולקאווניק פון דער פרייסישער ארמעי, בירנבאכער, וועלכער איז ווי בעקאנט געווען רעהמס אנ'אנהענגער.

בשעתו איז בירנבאכער געווען ארעסטירט, אונטערן פארוואורף פון בעגיין מיסברויכען. שפעטער האט ער זיך אבער איינגאנצען רעהאביליטירט.

קויב 3 פונט יעהרליכע רענטע פאר א קוואדראט מעטער באדען אין חיפה

ח י פ ה (יט"א) א שטארקען רושם האט דא געמאכט די ליציטאציע פון בוי־פארצעלען ביים חיפהער פארט, וואס איז פארגעקומען אויף דעם הויף פון דיסטריקט - קאמיסאריאט. אזוי ווי די פרייזען האבען געהאלטען אין כסדר'דיגען שטייגען איז די שליסונג פון דער ליציטאציע פערלענגערט געווארען אויף א האלבע שעה. א דאנק דעם האט די רעגירונג געווינען מיט 15.000 פונט מעהר. ווען די ליציטאציע איז געשלאסען געווארען האט דער פרייז דערגרייכט ביז 2 פונט 750 מילס. יעהרליכע רענטע פון א קוואדראט־מעטער באדען. אין די פרייזען האבען זיך ליציטירט א רייה בענק און פריוואטע קונים. אויף דער ליציטאציע איז געווען אנוועזענד דער דיסטריקט קאמיסאר קיטה־ראטש און דער דירעקטאר פון צאל־דעפארטאמענט סטייד

נייע אינדוסטריעלע פראיעקטען פאר א"י

פ א ר י ז (יט"א) נאכ'ן אפהאלטען א רייה בעראטונגען אין לאנדאן און פאריז וועגען נייע אינדוסטריעלע פראיעקטען אין א"י איז אפגעפאהרען קיין ירושלים עמנואל נוימאן, דער לייטער פון „אינדאסטריעל ענד פיענשעל קאפארישן אף פאלעסטיין".

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען. מענער-שוועכע
פון 8–11 בייטאג און פון 4–9 אווענד

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעמשניצע-פרייזע

ראטעווער אייער געזונד
קראנקע אויף רופטורעו (ברוך-קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.
ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעם.
– גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזשער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.
(אין זעהרוש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

ווי ווערט אויסזעהן דער קאָמענדיגער סיים

געוועהלט לויט דער נייער וואהל-אָרדינאַציע

די סיים און סענאַט סעסיע איז געשלאָסען. דאָס איז געווען די לעצטע סעסיע פון איצטיגען סיים און ווי מ'שמועסט זאָל שוין אין די נאָהענטסטע טעג דער סיים פונאַנדערגעלאָזט ווערן, דער נייער סיים און סענאַט וועלען שוין געוועהלט ווערען אויפן סמך פון דער נייער וואהל אָרדינאַציע. די פּוילישע אָפּאָזיציע האָט אָבער אָנגענומען א בעשלוס נישט צו געהן צו די וואהלען, און שייכות דערמיט שרייבט דר. טהאָן אין „נאָווי דזיענניק" צווישען אַנדערען פאָלגענדעס:

„...קודם כל איז שווער, עווענטועל אונפערשטענדליך, וואָס פאַר א סיבות האָבען געקענט צווינגען צו אַזאַ פאַרסירטען געזעצגעבערישען מאַרש. עס איז א פאַקט, אז דער סיים, וואָס וועט באַלד אוועק אין אַנדערער וועלט, איז ענטשטאַנען פון וואהלען וואָס זענען זעהר נאָהענט צו א דעמאָקראַטישער רעגירונגס פאָרם, און דאָך איז ער געווען זעהר ווייט פון רעוואָלוציאָנערישקייט און האָט נישט געליטען אויף מאַנגעל אין געהאָרכזאַמקייט ווי עס קען בכלל זיין נאָר א נאָמינירטע קאָרפּאָראַציע, אפשר האָט דאָרט ערגיץ אין די קלוב מויערען זיך געהערט דורך די לעצטע פינף יאָהר א לייכטער פליסטער כמו „אָפּאָזיציע". אפשר האָט ווען עס איז א דרייסטער דעפּוטאַט אָדער סענאַטאָר בעזונדערס פון די וואָס האָבען שוין אויף דער צוקונפט גאָרנישט געהאַט וואָס צו פערלירען, אַרויסגעלאָזט די פאַרע פון מויל, אז דאָס אָדע ריענץ איז נישט פולקאָמען, אָבער אויף דער אויסערליכקייט איז דאָס קיינמאָל נישט אַרויסגעקומען.

אַרומרעדענדיג ווייטער די דיסציפּלין, וואָס האָט געהערשט אין ב.ב.־קלוב, שרייבט דר. טהאָן ווייטער: „דער דירעקטער קאָמענדאַנט איז געווען ה' וואַלערי סלאַוועק, הגם ער האָט געשעפּט אויפמונטערונג פון א העכערען קוואַל. — עס איז א פאַקט, אז דער ב.ב.־קלוב אַלס גאַנצער, איז קיינמאָל נישט געווען אונטער די דירעקטע בעפעהלען פון פערשטאָרבענעם מאַרשאַל, ער האָט איבערגעלאָזען א טייל פון זיין אויטאָריטעט אויף זיין שילער. אָבער דאָס איז שוין געווען אַזוי שטאַרק אז ה' סלאַוועק האָט געקענט רוהיג רעגירען מיטן דאָזיגען כח און האָט גאָרנישט נויטיג געהאַט קיין מיהפּולע ענדערונג פון דער אָרדנונג וועלכע — און דאָס וועט מודה זיין אפילו דער פערברענטסטער אָנהענגער פון דער דאָזיגער נייער אָרדנונג — בעדייט א שטאַרק שמערצליכע אָפּעראַציע, אַזעלכע פּרינציפּיעלע ענדערונגען ווערען אדורכגעפיהרט אין פערשידענע מלוכות אין וועלכע עס דראָהט וועלכע עס איז אינערליכע אויפטרייסלונגען. ביי אונז האָט אַזאַ סכנה נישט עקזיסטירט. אַלץ איז געגאַנגען אויסגעצייכענט. די מלוכה־מאַשין איז אין פולען גאַנג. די געזעלשאַפט איז מעהר ווי דיסציפּלינירט און די אָפּאָזיציע איז שטיל ווי גראָז. פון צייט צו צייט האָט זיך געהערט, אָבער א געמיטליכער צווישענרוף מצד דער ענדעציע, ווי למשל די פרעהליכע וויצען פון ה' סטראָנסקי, אָדער ווי אַרויסגעוואָרפענע פיילען די פלאַכע פערריגטען פון ה' ריבאַרסקי. ווער רעכענט זיך מיט אַזעלכע קלייניגקייטען? דער גרעסטער אָפּאָזיציאָנער קלוב, די ענדעקעס האָט אין דער שטילקייט פון זיין האַרץ, — אויב ער פיהרט מיט זיך אַזאַ אָפּאַראַט! — איז שטאַרק צופרידען געווען פון די ב.ב.־הערשאַפט ווייל מינדעסטענס אין 90 פּראָצענט, האָט דער ב.ב. רעאַליזירט דעם וויכטיגסטען פונקט פון ענדעקישען פּראָגראַם. דער אונטערשיד פון די ביידע קלובען אין דער יודישער פראַגע איז געווען נאָר דער, וואָס די ענדעקעס האָבען גערעדט און די ב.ב. האָט געטון. טיילמאָל איז פשוט געווען א רחמנות אויף די אָרימע ענדעקעס ביי וועלכע די רעגירונגס פּאַרטיי האָט צוגענומען דעם ווינד פון די זעגלען, און פאַר זיי איז נישט געבליבען מעהר ווי נאָכצושרייען דעם אוועקגעהענדיגען. נאָך איידער די ענדעקעס זענען געקומען צום וואָרט אַרויסצוואַרפען זייערע הייזעריגע קללות אויף די יודען, זענען די דאָזיגע קללות שוין לאַנג געווען ערפילט.

ווירקליך — דער לעצטער סיים האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט א מערקווירדיג ווילד: די געגנערישע לאָזונגען זענען געגאַנגען אויף איין וועג צו איין און דעמזעלבען ציל, עס האָט זיך געדאַכט אז אונטער די בענק געבען זיי זיך די האַנד ווען אויף דער טריבונע האָט עמיצער דאָרט גערעדט, וואָס קיינער האָט נישט גענומען ערנסט. א קליינעם שריט האָט מען געדאַרפט מאַכען, און די גאַנצע ענדעציע — שוין נישט רעדענדיג וועגען דער כאַדעציע און א טייל פויערים — וואָלט מיט פונאַנדערגעלאָזטע פּעהנער אַריבערגעגאַנגען אין רעגירונגס לאַגער.

און ביי אַזאַ לאַגע, ווען עס איז נישט נויטיג געווען צו מאַכען קיין שום אָפּאָזיציע, און קיין שום קרבנות, בכדי צו „פעראיינהייטליכען דאָס פאָלק" און עס איז גענוג געווען א קליינער שריט אָדער א רגשדיגע בעוועגונג מיט דער האַנד — פיהרט מען אדורך אַזאַ טיפע ענדערונג פון דער אָרדנונג, וואָס די פאָלגען דערפון לאָזען זיך גאָרנישט פאָראויסזעהן.

אָבער עס איז געשעהען — נויטיג צי נישט נויטיג, נוצליך צי נישט נוצליך — די קאָנסטיטוציע און די נייע וואהל אָרדינאַציע טרעטען אריין אין קראַפט און הויבען אָן צו ווירקען, עס איז נוצלאָז איצט אַריינצולאָזען זיך אין נביאות איבער דער צוקונפט. די דויערהאַפטיגקייט און אויסדויער פון א רעזשים זאָגען ענטשידען נאָך נישט עדות וועגען אינערליכען ווערט. זעהר אָפט האַלט זיך א שלעכטער סיסטעם זעהר לאַנג און א גוטער ברעכט שנעל צוזאַמען. פערשטעהט זיך — די שעדליכקייט פון א נישט פאַסיגען רעזשים אונטערליגט נישט קיין שום ספק. און די שעדליכקייט פון דער נייער אָרדינאַציע ווייזט זיך שוין אַרויס אין דעם וואָס באַלד אין אָנהויב האָט זיך געשפּאָלטען די געזעלשאַפט, פאַר דער מלוכה קען עס נישט זיין נוצליך, און גיכ־סטיג אויב גרויסע טיילען פון דער געזעלשאַפט זאָגען זיך אָפּ פון זייער אָנטייל אין די פּרינציפּיעלע ביר־גערליכע פונקציעס. מען קען זיך ווירקליך גאָרניש מאַכען פון דעם בעשלוס פון דער אָפּאָזיציע נישט אָנטייל צו נעהמען אין די וואהלען. מען קען מאַכען דעם אָנשטעל אז מען איז דערצו גלייכגילטיג, — א פאַקט איז, אָבער אז אַזעלכע ערשיינונגען זענען נישט קיין בעוויז פון אינערליכער געזונדקייט, א סיים און סענאַט וואָס וועלען געוועהלט ווערען נאָר דורך א טייל פון דער בעפעלקערונג וועט נישט אין לאַנד און נישט אין אויסלאַנד רעפּרעזענטירען דעם אויטאָריטעט וואָס פאָדערט זיך אונבעדינגט בכדי צו האָבען די נעהעריגע מאָס אכטונג און אָנזעהן.

דעריבער דאַרף מען דאָך אויפמערקזאַם מאַכען די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען אז אין אַזעלכע וויכטיגע פראַגען דאַרף מען נישט איינרייסען מיט א גרויסען טייל פון דער געזעלשאַפט מיט אַזאַ גרויסען, וואָס נישט איינער זעהט אין איהם אפילו א מעהרהייט, די אויפגאַבע פון די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען איז אונטערצוהאַנדלען מיט דער אָפּאָזיציע און זוכען וועלכע עס איז לעזונג. אפשר וואָלט זיך נאָך געפינען א אויסוועג פון דער שווערער לאַגע, פון דער זעהר שווערער לאַגע, אפשר דורך דער אנערקענונג פאַר דער „אָפּאָזיציע" אַזאַ אָנטייל ווי עס קומט איהר פאַקטיש וואָלט מען זי געקענט געווינען צו צוזאַמענאַרבייט.

צי טראַכט קיינער נישט אין רעגירונגס לאַגער וועגען דעם? צי וויל מען טאַקע געהען ביז צום סוף אויף דעם וועג, וועלכען א גרויסער טייל פון דער געזעלשאַפט בעצייכענט אַלס א פאַלש און פערפיהרעריש?

אין אַזאַ פאַל וואָלט מען געדאַרפט פעסטשטעלען אז פאַר דער מלוכה וואָלט שוין געווען הונדערט מאָל בעסער ווען מען וואָלט אינגאַנצען זיך נישט בענוצט מיט פּאַרלאַמענטאַרישען סיסטעם. א פּאַרלאַמענט אָהן דער געזעלשאַפט ענטשפּרעכט נישט דעם בעגריף און פּרינציפּ פון פּאַרלאַמענטאַריזם און ברענגט דער מלוכה גיכער שאָדען, ווי נוצען.

דאָס צוריקרופען די האַבסבורגער אויפ'ן עסטרייכישן טראָן

בעדייט א אונפערמיידליכע מלחמה

איינס פון די אָנגעוועהטאַנסטע אייראָפּעאישע פּראָבלעמען וואָס איז מסוגל אַרויסצורופען א קאַטאַסטראָפע, און אָנצינדען א שרפה אין דער וועלט איז אָהן שום ספק די עסטרייכישע פראַגע, שוין איינמאָל איז אייראָפּע געשטאַנען פאַר דער סכנה, אז פון דעם קליינעם עסטרייך זאָל אויסברעכען די גרויסע וועלט מלחמה, עס איז גענוג אָנצווייזען אויף די געשעהענישען פון פערגאַנגענעם יאָהר. די ערמאָרדונג פון קאַנצלער דאָלפוס, וואָס האָט אַרויסגערופען א מהומה אין דער וועלט און ווען איטאַליען איז שוין געשטאַנען גרייט אַריינצומאַרשירען קיין עסטרייך. איצט איז ווידער עפּעס אַזוינס געשעהן אין עסטרייך וואָס רופט אַרויס א שטאַרקע בעאונרוהיגונג און וואָס קען האָבען פאַטאַלע פאָלגען פאַרן וועלט שלום. עס האַנדעלט זיך אין דעם, וואָס די עסטרייכישע רעגירונג האָט אָפּגעשאַפט דאָס געזעץ וואָס פערווערט דער האַבסבורגער פאַמיליע צו וואוינען אין אויסלאַנד און א הויז דעם ווערט זיי צוריקגעגעבען א טייל פון זייער פערמעגען.

וועגען דער דאָזיגער פראַגע שרייבט געאָרג בערנהאַרד צווישען אַנדערען פאָלגענדעס:

דער זוהן פון דער קייזערין זיטאַ, דער פּרינץ אָטאָ פאָן האַבסבורג, דער אייגענטליכער פּרעטענדענט פון די לעגיטימיסטען, האָט ערקלערט, אז ער וועט צוריקקעהרען אין זיין היימאַט נאָר אויפן אויסדריקליכען וואונש פון עסטרייכישען פאָלק, אָבער די אַנדערע מיטגלידער פון דעם האַבסבורגער וועלען זיכער מאַכען א געברויך פון זייער רעכט צוריקצוקעהרען. און דערמיט וועט די אַגיטאַציע צו פערוואַנדלען די עסטרייכישע רעפּובליק אין א קייזערטום אָדער קעניגרייך, אַריינטרעטען אין נייעם סטאַדיום וואָס וועט פאַר די אינערליכע עסטרייכישע פּאָליטיק האָבען א גרויסע בעדייטונג.

עס לאָזט זיך נישט לייקענען, אז די דאָזיגע אַגיטאַציע ווען מען בעטראַכט די לאַגע אין עסטרייך, האָט א רעאַל פּאָליטישען ווערט. דער שטורעם פון נאַציאָנאַל סאָציאַליזם אין דעם קליינעם לאַנד איז אין איצטיגען מאָמענט העפטיגער ווי ווען עס איז אַמאָל געווען, עס זענען פאַראַן פּעסימיסטען וואָס פערזיכערן, אז היטלערס זיג אין עסטרייך איז א פראַגע פון נאָך איניגע וואָכען. אין דריטען רייך מאַכט מען דערפון נישט קיין סוד מעהר. פּלוצלונג האָבען זיך ווידער אַמאָל בעוויזען די עסטרייכישע לעגיאָנערען, די פעראָרדנונג פון דייטשען קריגס־מיניסטער וואָס ערקלערט אויפצונעהמען אויסלענדער אין דייטשען מיליטער איז אין דער ערשטער ריי אויסגערעכענט אויף די דאָזיגע לעגיאָנען ווי בכלל אויף דער מעגליכקייט אויפצונעהמען עסטרייכער אין דייטשען מיליטער דינסט נאָכדעם ווי דאָס לאַנד וועט גלייכגעשאַלטעט ווערען.

ביי דער דאָזיגער לאַגע בעדייט די אויפלעבונג פון דער מאָנאַרכיסטישער אַגיטאַציע דורך דעם לעצטען געזעץ, וואָס שטעלט צוריק די האַבסבורגער אין זייערע רעכט, א פּרוב אויפצושטעלען א געגענשויץ געגען דעם נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישען מבול א פּרוב פערשטעהט זיך, וואָס איז די ענגערע אָנהענגער פון די האַבסבורגס אויף דער האַנד. אָבער גלייכצייטיג וועלען זיך אפילו די שטרענגע רעפּובליקאַנישע היטלער געגנער נישט שטאַרק אָפּקעגנשטעלען. ווייל אויך זיי זעהען אין דער מאָנאַרכיע דעם שטאַרקען געגען־כוח געגען דער אַנשליסונג פון עסטרייך אין היטלער־רייך.

אָבער אפילו די צוגרייטונג צו דער דאָזיגער אַגיטאַציע בעדייט פאַר עסטרייך גרויסע פּאָליטישע סכנות, ווייל די געזעצען געגען די האַבסבורגער זענען נישט געווען קיין ריין אינערליכע עסטרייכישע פראַגע. זיי זענען געווען א טייל פון די אָפּמאַכען פון די זיגרייכע מלוכות פון דער וועלט מלחמה. עס איז אונוואָרשוונליך אז די דאָזיגע מלוכות זאָלען זיך איצט שטאַרק אָקעגנשטעלען דער צולאָזונג פון די האַבסבורגער קיין עסטרייך. אפשר איז דאָס פאַר זיי אַליין בעקוועם די אַגיטאַציע, וואָס פיהרט זיך איצט אין עסטרייך געגען היטלערן, אָבער ווען דער צוריקקעהר פון די האַבסבורגס אויף דעם עסטרייכישען טראָהן זאָל פון סטאַדיום פון פּראָפּאַגאַנדע אַריבערגעהען צו רעאַליזירונג קען גאַנץ לייכט פון עסטרייך זיך אָנהויבען די גרויסע אייראָפּעאישע שרפה,

די קליינע קאָאַליציע האָט שוין ערקלערט, אז די ווידעראויפריכטונג פון דער עסטרייכישער מאָנאַרכיע וועט באַלד אַלס רעזולטאַט אַרויסרופען די אַלגעמיינע מאָבילזאַציע פון די מלוכות פון דער קליינער קאָאַליציע. אין איצטיגען מאָמענט איז פאַר דער קליינער קאָאַליציע אפשר די היטלער סכנה גרעסער, ווי א שכנישע האַבסבורגישע רעגירונג, אָבער אַלע מלוכות פון דער קליינער קאָאַליציע זעהען אין יעדען האַבסבורגישער קעניג אָדער קייזער פון עסטרייך א געפאַהר פאַר זייער עקזיסטענץ. עס איז אין איצטיגען מאָמענט גאָרנישט וויכטיג אויב די דאָזיגע מיינונג איז א ריכטיגע, עס איז אָבער נויטיג פעסטצושטעלען אז זי עקזיסטירט און דווקא דער דאָזיגער אָנגעוועהטאַגטער פּונקט איז דער איינציגער צוליב וועלכען די קליינע קאָאַליציע איז ענטשלאָסען צום קריג.

אין דער געשיכטע האָט אָפט פּאַסירט, אז די קלענסטע לענדער זענען געווען פערבונדען מיט די גרעסטע פּראָבלעמען. אז עסטרייך איז, נאָכדעם ווי היטלער איז געקומען אין דייטשלאַנד צו דער מאַכט געוואָרען דער געפעהרליכסטער ברען פּונקט אין אייראָפּע, איז אַלעמען בעקאַנט. די גרויסע מלוכות האָבען א לאַנגע צייט נישט געמאַכט זיך זעהענדיג די דאָזיגע סכנה. זיי טראָגען די שולד, וואָס די דאָזיגע סכנה האָט זיך איצט נאָך מעהר קאָמפּליצירט".

די ירידה אין שפּאַניען

ווען מען געפינט זיך אין שפּאַניען, פיהלט מען די גאַנצע ירידה, וועלכע דאָס לאַנד האָט אדורכגעמאַכט אין משך פון די לעצטע יאָהרהונדערט, שפּאַניען האָט אַמאָל געשפּילט א גרויסע ראָלע אין דער געשיכטע. אין אַלטערטום איז שפּאַניען געווען א טייל פון דער רוימישער אימפּעריע. די קריסטליכע רעליגיע דרינגט אַריין קיין שפּאַניען דורך די רוימישע לעגיאָנערען, מיט די רוימישע לעגיאָנערען קומען אויך די יודען קיין שפּאַניען. יודען וואוינען אין שפּאַניען נאָך פאַר דער צעשטערונג פון ירושלים אין יאָהר 70 פון אונזער צייט־רעכנונג, זיי פערנעהמען זיך דערהויפּט מיט מסחר, א ברייטען פּלאַץ אין מסחר פערנעהמט דאַן דער שקלאַפען האַנדעל.

שפּאַניען ווערט א קריסטליכע מדינה, דער שטורעם פון דער פעלקער וואַנדערונג און די צעפאַלונג פון דער רוימישער אימפּעריע רופען זיך אויך אָפּ אויף שפּאַניען. די גערמאַנישע שבטים, נאָכ'ן און וואַנדאַלען האַלטען זיך בעת זייער וואַנדערונג קיין צפון אפריקע, א צייט לאַנג אויף אין שפּאַניען און א טייל פון זיי פערבלייבען אויך אין לאַנד. אויף די חורבות פון דער אונטערגייענדיגער רוימישער אימפּעריע, וואָס איז עקאָנאָמיש אויפגעבויט אויף דער שקלאַפען סיסטעם. אַנטוויקעלט זיך אין שפּאַניען — ווי אין אַנדערע לענדער — דער פעאָדאַליזם. די קריסטליכע קירך און די ריטער פערכאַפּען די ערד, און די פויערים ווערען זייערע לייב־אייגענע.

איבער שפּאַניען קומט דער שטורעם פון די אַראַבער. אין זיבעטען יאָהרהונדערט. נאָכן ענטשטייען פון דער מאַכמעדאַנישער רעליגיע, דרינגען די אַראַבער אַריין אין אַלע פּראָווינצען און לענדער אַרום מיטעללענדישען ים. זיי פערנעהמען גאַנץ פאָדער־אַזיען, צפון־אַפריקאַ, סיציליען, און דרינגען אַריין קיין שפּאַניען, די פעאָדאַלע פּריצים אין שפּאַניען זענען אומפעהיג אַנטקעגנצושטעלען די אַראַבער אַנ'ערנסטען ווידערשטאַנד. די אַראַבער ווערען די באַלעבאַטים איבערן לאַנד. זיי ווערען דער הערשענדיגער קלאַס, פערבונדען מיט די אַראַבער פון די איבעריגע לענדער. הייבט זיך אָן ענטוויקלען א מסחר מיטן אָריענט, און מיט אַפריקע, עס בעווייזען זיך די ערשטע סמנים פון פריה־קאַפּיטאַליזם. שפּאַניע איז נישט קיין איינהייטליכע, צענטראַל אָנגעפיהרטע מלוכה, זי בעשטייט פון א גאַנצער ריי מאַכמעדאַנישע פירשטענטימער, א דאַנק דעם זיך ענטוויקלענדיגען מסחר מיט ווייטע לענדער אָנטשטייען און ענטוויקלען זיך שוין פריה א גאַנצע רייהע רעלאַטיוו גרעסערע שטעט. ווי וואַלענציאַ, גראַנאַדע, קאָרדאָבע, טאָלעדאָ און אַנדערע.

די סאָציאַלע צוזאַמענשטעלונג פון דער בעפעלקערונג איז אין אַלגעמיינע שטריכען אַזעלכע: די אַראַבער זענען דער הערשענדיגער קלאַס. זיי שטעלען מיט זיך פאָר די אַרמעע און די העכערע ביוראָקראַטיע. די יודען זענען דער האַנדעלס און פינאַנץ־קאַפּיטאַל; די קריסטען די פריהערדיגע בעפעלקערונג דאָס זענען די רעכטלאָזע פויערים. פערשטעהט זיך: דאָס איז, ווי געזאָגט, אין אַלגעמיינע שטריכען א סכעמע פון דער סאָציאַלער שיכטונג. אויך צווישען די אַראַבער גופא זענען פאַראַן שטאַרקע קלאַסען חילוקים. עס לעבען אין די שטעט אַראַבישע, יודישע און קריסטליכע בעל מלאכות. אָבער אין אַלגעמיין איז די סאָציאַלע שיכטונג די דערמאָנטע.

מיט דער הילף פון די אונטערדריקטע פויערים גיט זיך דער קאַטוילישער קירך און איהרע קריסטליכע ריטער איין אַרויסצושטופּען די אַראַבער פון לאַנד. די קאַמפען וואָס דויערען אַרום צוויי יאָהר הונדערטער און פערענדיגען זיך סוף כל סוף מיטן נצחון פון דער קאַטוילישער קירך, טראָגען אָפּט א רעוואָלוציאָנערען כאַראַקטער. דער פויער האָט נישט געקעמפט פאַר דער קריסטליכער קאַטוילישער קירך, ער האָט געקעמפט קעגען דעם אַראַבישען פעאָדאַל, קעגען זיין אוממיטעלבאַרען קלאַסען שונא, מען רעדט וועגען דעם הויכען מצב פון דער אַראַבישער קולטור אין יענער צייט, אָהן שום ספק איז די אַראַבישע קולטור אין שפּאַניען דעמאָלט געשטאַנען אויף א הויכער מדרגה, ווייל דאָס פאָלק איז דעמאָלט געווען דאָס עקאָנאָמיש פאָרגעשריטענסטע אין אייראָפּע.

אַלס דאָס עקאָנאָמיש - פאָרטגעשריטענסטע לאַנד האָט שפּאַניען פערמאָגט דעם גרעסטען ים־פלאָט, פער־איניגט אין אַן'איינהייטליכער מדינה נאָכן נצחון איבער די אַראַבער, שיקט שפּאַניען אַרויס איהר פלאָט זוכען נייע לענדער. מיט דעם שפּאַנישען פלאָט ווערט ענטדעקט אַמעריקע, שפּאַניען הייבט אָן קאָלאָניזירען מיטעל־ און דרום אַמעריקע, וואו עס הערשט נאָך היינט די שפּאַנישע שפּראַך. דער הערשענדיגער קלאַס פון שפּאַניען בעריייכערט זיך מיט גאָלד אוצרות פון אַמעריקע, שפּאַניען בעהערשט בעלגיען און האָלאַנד. זי איז דעמאָלט די גרעסטע קאָלאָניאַל מאַכט אויף דער גאָרער וועלט.

אָבער בעת עס האָבען זיך אַזוי אַרום געשאַפען אַלע בעדינגונגען פאַר א מעכטיגער קאַפּיטאַליסטישער אימפּעריע, הייבט זיך אָן אין לאַנד גופא די ירידה, וואָס וואַרפט צוריק דאָס לאַנד מיט 100־ער יאָהרען. וואָס פערוואַנדלט דאָס עקאָנאָמיש־פאָרגעשריטענסטע לאַנד אין אָפּגעשטאַנענסטען לאַנד. די קירך מיט די קריסטליכע פעאָדאַלען האָבען פערכאַפּט די ערד זיי האָבען אָפּגענאַרט די פויערים, און האָבען אָנגעהויבען דאָרטען, וואו די אַנדערע לענדער האָבען געהאַלטען, מיט הונדערטער יאָהרען צוריק. פאַר די פויערישע מאַסען איז דער קאַמף קעגען די אַראַבער געווען א רעוואָלוציאָנערער קלאַסען־קאַמף, פאַר דער קירך איז דער נצחון איבער די אַראַבער געווען א געלעגענהייט צו עטאַבלירען א נייע פעאָדאַליסטישע מלוכה. דער יעזואיטען אָרדען מיט דער שפּאַנישער אינקוויזיציע — דאָס איז דער ווייסער טעראָר, דער יעזואיטען אָרדען — דאָס איז די שפּאַנישע געשטאַפּאָ. די פויערים פאָדערן די ערד, וואָס זיי האָבען דערוואָרבען אין שווערע און אין בלוטיגע קאַמפען, די קירך ענטפערט מיט דעם ווייסען טעראָר. מיט דער אינקוויזיציע, די קירך איז דער באַלעבאָס איבערן לאַנד. זי נעהמט זיך צו די יודען, פאַרוואָס? צוליב רעליגיעזע טעמים. אַזוי דערצעהלען די בירגערליכע היסטאָריקער, אין שפּאַניען איז איצט דער קאַטוילישער פעאָדאַליזם פריש. נייגעבוירען, ער וויל נישט פערטראָגען און קען נישט דערלאָזען דעם נייעם קלאַס. וואָס האָט זיך געשאַפען אין לאַנד. דעם אָנהייב פון א קאַפּיטאַליז־

(ווייטער זעה 15־טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

די קאנדידאטען אויף שטאט־פרעזידענט פלענער און פראיעקטען

נעכטען האבען זיך אין שטאט פערשפרייט קלאנגען, אז אין לאדז האט געווילט, אין צוזאמענהאנג מיט דער ערווארטעטער נאמינאציע אויפ'ן פאסטען פון לאדזער שטאט־פרעזידענט פולקאווניק גלאזעק.

עס זאלען איהם האבען געזעהען מענשען, וואס קאנען איהם פערזענליך.

אפיציעל איז די נאמינאציע פון פולקאווניק גלאזעק נאך נישט דעצידירט, אבער מען רעדט ווייטער שטארק וועגען זיין קאנדידאטור אלס שטאט פרעזידענט.

די שוועריגקייט ליגט איצט אויף א צווייטען פונקט: דער אינערן־מיניסטער קאשטשאלקאווסקי זאל האבען פארגעלעגט די טעקע פון וויצע־פרעזידענט דעם איצטיגען רעגירונגס־קאמיסאר אינזשיניער וואיעוואודזקי. וואיעוואודזקי האט זיך אבער קאטעגאריש אפגעזאגט. אזוי אבער ווי אויף דעם פאסטען פון וויצע־פרעזידענט דארף זיין א פערזאן, וואס איז גרינדליך בעקאנט מיט דער זעלבסט־פערוואלטונגס־ארבייט, ווערט אנגערופען אלס קאנדידאט אויף וויצע־פרעזידענט דער לאווניק פון ווארשאווער מאגיסטראט דאמבעק. די צווייטע קאנדידאטור איז פון געוועזענעם לאווניק פון לאדזער מאגיסטראט, אדוואקאט אנגעלשטיין.

געוואלט דערשיסען דעם געוועזענעם חתן
בעקומען א יאהר טורמע, אפלעגען די שטראף אויף 3 יאהר

(א) פאר'ן קרייז־געריכט איז נעכטען געשטאנען די 21־יעהריגע יוזעפא לעשניאק, א נ'ארבייטארין אין י. ק. פאזנאנסקי'ס פאבריק.

די לעשניאק (פיוונא 8) האט א שטיקעל צייט געוואוינט צוזאמען מיט א געוויסען מיכאל גראבאוש, וועלכער האט צוגעזאגט מיט איהר חתונה צו האבען. פלוצים האט זיך די לעשניאק דערוואוסט אז איהר בעשערטער געהט גאר חתונה האבען מיט א צווייטער. דערוויסענדיג זיך וואו עס וועט פארקומען די חתונה פון איהר חתן מיט דער אנדערער איז זי געגאנגען נקמה נעהמען און פערדעטער. זי האט זיך געשאפט א רעוואלווער געקומען אין הויף, וואו עס איז פארגעקומען די חתונה און ווען דער חתן איז ארויס אויפ'ן הויף אויסגעשאסען אין איהם.. צום גליק האט די לעשניאק נישט געוואוסט ווי זיך צו בעגעהן מיט געוועהר און דער רעוואלווער האט זיך פער'האקט. גראבאוש איז ארויס פונ'ם רעוואלווער אנפאל גאנץ.

אויפ'ן פראצעס, וועלכער איז אין אייניגע מאמענטען פארגעקומען ביי פערמאכטע טירען, האט די לעשניאק ערקלעהרט, אז גראבאוש האט זי פערפיהרט, פערפולגט, אנגעשטעקט מיט א וועגערישער קראנקהייט און פערלאזט. זי איז זיך מודה, אז זי האט דעם חתן געוואלט דערשיסען, נאר זי האט נישט געוואוסט ווי אזוי זיך צו בעגעהן מיט'ן רעוואלווער.

דאס געריכט האט פערמשפט די לעשניאק אויף א יאהר טורמע אריינרעכענען איהר דעם פרעווענציע ארעסט פונ'ם 23 אפריל, און די איבריגע שטראף איהר אפלעגען אויף 3 יאהר.

רעמאנט פון וואוינונג
דארף אדורכפיהרען דער הויז־ווירט

פונ'ם 1 יולי אן דארפען די הויז־בעזיצער אדורכפיהרען רעמאנטען אין די וואוינונגען פון די לאקאטארען. אויב זיי טוען דאס נישט קאנען די לאקאטארען אדורכפיהרען דעם רעמאנט אויפ'ן חשבון פון דעם ווירט און אפרעכענען די קאסטען פונ'ם דירה־געלד. עס פערשטייט זיך, אז די הויז־בעזיצער זענען מחויב אדורכצופיהרען רעמאנט נאר אין אזעלכע דירות וואו דער רעמאנט איז נויטיג.

אויב דער לאקאטאר איז א שטייגער איינפאך נמאס געווארען דער קאליר פון די ווענט איז דער בעל־הבית נישט מחויב צוליב דעם דעם רעמאנט אדורכצופיהרען.

SUDORYN „Ap. Kowalski" usuwa POT i WON Wystrzegać się naśladownictw.

די ענדעקעס גרייטען זיך שויך צו די סיים־וואהלען

אין צוזאמענהאנג מיט די קינפטיגע וואהלען צום סיים האבען די ענדעקעס צוזאמענגערופען צוויי פערזאמלונגען, וועלכע זענען פארגעקומען אין די לאקאלען אויף סאנאטארסקא און קאזינסקא גאסען

מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען אדוואקאט קאוואלסקי, סטאליארעק און טשערניק

דער סכסוך צווישען די דאקטוירים פון דער אובעזפיעטשאלניע מיט די היגיעניסטקעס
זאל ליקווידירט ווערען

דער סכסוך צווישען די ראיאן־דאקטוירים פון דער אובעזפיעטשאלניע און היגיעניסטקעס איז דער ווייל אהן ענדערונג.

די דאקטוירים האבען דערווייל אויסגעטיילט א ספעציעלען קאמיטעט פון 5 דאקטוירים, וועלכע זענען בעפולמעכטיגט צו פיהרען אונטערהאנדלונגען וועגען א קאלעקטיווען אפמאך. ווי עס איז צו זעהען זענען שוין די דאקטוירים איינגעגאנגען אויף א קאלעקטיווען אפמאך, עס איז איצט נאר די פראגע וועגען פערטיילען די היגיעניסטקעס אין קאטעגאריעס און וועגען דער ארבייטס־צייט און לוינען.

די אונטערהאנדלונגען ווערען געפיהרט ווייטער

☛ איינגיכעז ☚
א גראנדיעזער אווענד
לכבוד דעם בעריהמטען ארטיסט
יוסף קאמינ
פרטים קומען.

ערב דער ליקווידאציע פון שטרייק אין די ציגעלניעס

(א) דער שטרייק אין די ציגעלניעס, וואס דויערט שוין עטליכע וואכען האלט ביים ליקווידירט ווערען. מען איז שוין געקומען צו א הסכם וועגען די לוינען פאר די ארבייטער. עס האנדעלט זיך נאך וועגען די לוינען פאר די יוגענדליכע און פרויען. היינט זאל אין ארבייטס־אינספעקטאראט פארקומען א קאנפערענץ, וועלכע זאל דעם שטרייק ליקווידירען און עס זאל אונטערגעשריבען ווערען א קאלעקטיווער אפמאך.

היט אייערע קינדער!

(א) אויף פראנציסקאנער 15 איז אריינגעפאלען אין א באליע מיט הייס וואסער דער 5 יעהריגער קלמן רייכמאן און בעקומען שווערע בריה־וואונדען איבערן גאנצען קערפער ל. די פאגאטאוויע האט דאס קינד אפגעפיהרט אין שפיטאל

* * *

אויף גענעראלסקא 8 האט דער קליינער 3־יעהריגער וולאדיסלאוו טשעקאיעווסקי וועלכער איז געבליבען אין דער היים אהן אויפזיכט, אויסגעטרינקען א פלעשעל בענזין, דאס קינד האט מען אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל אננא־מאריא.

בעפאלען געווארען אין גאס

ביי דער באהן־ליניע, אויף דעמבאווסקא גאס איז בעפאלען און צושלאגען געווארען דורך אומבעקאנטע דער העגדלער אפרים זאוואלא פון כאיני די אנפאלער האבען געמאכט זאוואלען טיפע וואונדען אין קאפ און איהם איבערגעלאזט אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. דורכגעהער האבען אנגעטראפען אויף דעם פערוואונדעטען און ארויסגערופען צו איהם פאגאטאוויע.

אויף פאלנאצנא 20 איז בעפאלען געווארען דורך אומבעקאנטע דער 30 יעהריגער אברהם ביאלעק פולנאצנא 19.

Doktór
Z. Henrykowski
ספעציאל־ארצט פאר וועגערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוועכע
וואוינט יעצט
9 טראוגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעצ. ווארטע־זאל

דער גנב, וואס האט געשאסען אויפ'ן פאליציאנט
בעת'ן אנפאל אויף ד"ר קלוקאוו'ס ווילע — געכאפט

(א) ווי מיר האבען מיטגעטיילט, האבען יענע וואך, אין דער ווילע פון ד"ר קלוקאוו אין לאגעווניק זיך אריינגעכאפט גנבים, וועלכע האבען ארויסגענומען פונ'ם נאכט־טישעל א רעוואלווער און א גאלדענעם זייגער.

דער פאליציאנט, וועלכער האט נאכגעיאגט די גנבים, האט איינעם געכאפט, אנגעטון קייטען אויף די הענד און געוואלט איהם אפפיהרען אין פאליצי־קאמיסאריאט. אויף רוג בעהמ'ס גאס און זגערזשער איז אויפ'ן פאליציאנט אנגעפאלען דער צווייטער גנב און גענומען שיסען פון דעם אוועקגעגנבעטען ביים ד"ר קלוקאוו רעוואלווער. די שיסעריי האט געגעבען די מעגליכקייט דעם גנב אין די קייטען צו ענטלויפען.

אויפ'ן צווייטען טאג האט מען דעם גנב אין די קייטען געכאפט. דעם צווייטען גנב, וועלכער האט געשאסען אויפ'ן פאליציאנט, האט זיך איינגעגעבען נעכטען צו פערהאלטען. דאס איז דער 21־יעהריגער עדמונד אינוועריט (לאגעווניצקא 106), שוין אייניגע מאל בעשטראפט.

דינסטאג, 9 יולי
ח' תמוז תרצה

זון־אויפגאנג 3.26
זון־אונטערגאנג 7.56

נייער שעף פון אויספארשונגס־אמט

(א) נעכטען האט איבערגענומען זיין אמט דער שעף פון אויספארשונגס אמט אין לאדז, קאמיסאר טאדעוש מאקאווסקי, פון ווארשא.

דער ביז איצטיגער נאטשעלניק פון אויספארשונגס־אמט קאמיסאר סטאניסלאוו ווייער וועלכער איז איצט אויף אורלויב ווערט איבערגעפיהרט קיין טארנאוו.

פאסט קיאסקען אויף די אויטא־בוס סטאציעס

(א) דער פעראיין פון די אינהאבער פון אויטאבוסען בעמיהען זיך אז לעבען די אויטאבוס סטאציעס אויף לוטאמירסקא 13 און וואלטשאנסקא 232 זאלען אויפגעשטעלט ווערען ספעציעלע פאסט־קיאסקען, ווי עס איז געמאכט געווארען אויף די באהן סטאציעס.

עס ווערט אנגעוויזען אז צוליב דער בעדייטענדער פאפולאריזאציע פון דער אויטאבוס־קאמוניקאציע און צוליב דעם וואס די גרעסטע טייל אויטאבוס־פאסאזשירען זענען סוחרים און וועלכעס אינטערעסען עס ליגט שנעלע קארעספאנדענץ ליגט עס אויך אין אינטערעס פון דער פאסט אזעלכע קיאסקען ביי די אויטאבוס סטאציעס אוועקצושטעלען.

מעטאל־ארבייטער פאר א קאלעקטיווען אפמאך

(א) דער פעראיין פון מעטאל ארבייטער אין לאדז האט אונטערגענומען אן אקציע וועגען שליסען א קאלעקטיווען אפמאך מיט די ארבייטסגעבער.

דער פעראיין האט זיך אין דעם ענין געווענדעט צום פערטרעטער פון קרייז אינספעקטאר אינוש. קאקאוו וועלכער האט בעשטימט א קאנפערענץ אין דעם ענין אויף פרייטאג דעם 12 ד. ח.

אפטייקען
היינטיגע נאכט־דיזשורען

היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. באַרעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער, (פיעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 56).

פערזענליכעס

צוליב דעם וואס דער קרייז ארבייטס־אינספעקטאר אינזשינער וויזשיקאווסקי איז אויף אורלויב, און עס בעקומט אויך אורלויב זיין פערטרעטער אינספעקטאר רושקעוויטש, ווערט איצט דער קרייז־אינספעקטאר פערטרעטען אינספעקטאר] טאדעוש קאקאוזסקי.

פאליטישער פראצעס

(א) פאר'ן קרייז־געריכט איז נעכטען געשטאנען דער 22 יעהריגער ישראל ווינטער בעשולדיגט אין קאמוניסטישער טעטיגקייט.

דאס געריכט האט איהם פער'משפט אויף 2 יאהר טורמע.

פון הונגער

(א) אויף ראג גלובנא און פיעטריקאווער איז בעפאלען אין חלשות פון הונגער אין ערשעפונג די 36 יעהריגע ארבייטסלאזע לעאקאדיע אדאמסקא מארישינסקא 43.

אכטונג, לעטניקעס!
אין ווישניאווא־גורא
דעם „בייעם
פאלקסבלאט"
בעקומט מען יעדען טאג 8 פריה
ביים צייטונגס־פערקויפער יאמניק,
ווילע קאוואלא.
בעשטעלונגען ווערען אפגעשיקט אהיים.

דער שטרייק אין שלאָסער־מאַנופֿאַקטור אין אָזאָרקאָוו ווייערט

עס שטרייקען 2300 אַרבייטער

(א) דער שטרייק אין שלאָסערס מאַנופֿאַקטור־פֿאַבריק אין אָזאָרקאָוו, צוליב דעם, וואָס די דירעקציע האָט נישט אָנגענומען די פֿאַבריקס־דעלעגאַטען, דויערט. די דירעקציע פֿירט איצט אַדורך אַ רעמאָנט אין פֿאַבריק און איילט זיך נישט דעם סכסוך צו ליקווידירען.

אויפ׳ן אָרט פֿון געשעהעניש פֿאָהרט אַרויס דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר פּאַוולאָווסקי, וועלכער וועט פּרובען דעם שטרייק צו ליקווידירען.

די הויז־בעזיצער פֿאָדערן

צו רעגולירען דעם אָפּצאָהל אויפ׳ן אַרבייטס־פֿאָנד

(א) דער פֿעראיין פֿון די הויז־בעזיצער אין לאָדז האָט זיך געווענדעט צו דער געהעריגער מאַכט מיט אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אַז אַזוי ווי לויט אַ נייער פֿעראָרדנונג דאַרפֿען די הויז־בעזיצער אַריינטראָגען די אָפּצאָהלען צוזאַמען מיט די שטייערן, בעטען די הויז־בעזיצער עס זאָל בלייבען ביים אַלטען. ד. ה., אַז דער אָפּצאָהל פֿאַר׳ן אַרבייטס־פֿאָנד זאָל געצאָהלט ווערען ווי ביז־איצט אין משך פֿון אַ חודש נאָך יעדען קוואַרטאַל.

רעאָרגאַניזאַציע פֿון אַרבייטס־אינספּעקטאָריאַט

(א) צוליב דעם, וואָס דער אַרבייטס־אינספּעקטאָריאַט איז איבערגעלאָדען איצט מיט ענינים, וואָס קומען אָן אין שטראָף־רעפֿעראַט איז בעשלאָסען געוואָרען די אויסערשטעטישע ענינים אויסצושליסען פֿונם 15 קרייז.

אין דער צוקונפֿט וועלען די ענינים פֿון שעראַדז, זדונסקאַ־וואָליאַ, אָזאָרקאָוו, זגערזש, קאָנסטאַנטין, טושין און אַנד. בעטראַכט ווערען אויפ׳ן אָרט.

דעם 17 ד. ח. פֿאָהרט דער אינספּעקטאָר פּאַוולאָווסקי אַרויס קיין זדונסקאַ וואָליע, וואו ער וועט בעטראַכטען אַ רייהע ענינים וועגען קאָלעקטיווע אָפּמאַכען, פֿאַבריקס־רעגולאַמין, אַרבייטס־ביכלעך א. ד. גל. אויפ׳ן אָרט.

צוליב אַ מיידעל

(א) דעם 24 יעהריגער פֿראַנצישעק וואַכניאַק נאָוואָזאַשעווסקאַ 49 זענען צוריקגעהענדיג פֿון אַ וויזיט ביי זיין כלה אויף קאָנאָפּניצקאַ 22 בעפֿאַלען „קאָנקורענטען“ און איהם שטאַרק צושלאָגען;

צו וואַכניאַקען האָט מען אַרויסגערופֿען פּאָגאָטאָוויע.

איז קאַרוזמאַ
איז צו בעקומען טעגליך דעם
ביילעם
פאלקסבלאט
ביי זאַנדמאַן, טאַרונסקאַ 8,
ווילע זשעלינסקי.

די טעקסטיל־אינדוסטריע האָט די קלענסטע לויהנען אין פּוילען

(אג) דאָס פּראָבלעם פֿון לוינען אין דער טעקסטיל אינדוסטריע האָט נישט נאָר אַ סאָציאַלע בעדייטונג נאָר אויך אַ עקאָנאָמישע די לוין־וואַקלונגען האָבען אַ השפּעה פֿון איין זייט אויף די פּראָדוקציע קאָסטען, אַלזאָ אויף די פּרייזען אין דער טעקסטיל, פֿון דער צווייטער זייט ווידער האָבען זיי אַ דעציזידירענדען איינפֿלוס אויף דער פֿערקלענערונג עווענטועל פֿערגרעסערונג אין דער קויף קראַפֿט פֿון דער שטעטישער בעפֿעלקערונג.

די סטאַטיסטיק וועגען די פֿערדינסטען אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע בעווייזט, אַז זיי פֿאַרקלענערען זיך פֿון יאָהר צו יאָהר, אַזוי למשל האָט דער דורכשניטס־פֿערדינסט פֿון די טעקסטיל־אַרבייטער אין יאָהר 1928 בעטראָפֿען 83 גראָשען אַ שעה, אין 1929 — 87 גראָשען, 1930 — 81 גראָשען, 1931 75 גראָשען, 1932 — 70 גראָשען, 1933 — 66 דערפֿון איז צו זעהען, אַז אָנהויבענדיג פֿון 1928 פֿערקלענערען זיך אַלץ די לוינען כסדר. עס דאַרף נאָך בעטאָנט ווערען, אַז אין פֿערגלייך מיט די לוינען אין אַנדערע אינדוסטריען אין פּוילען זענען די פּרייזען אין דער טעקסטיל אינדוסטריע די קלענסטע.

זאַל פֿילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20
היינט
און טעגליך
9.15 אָוונט
„באַסטאָן“
יונג־טעאַטער
קינסטל. אָנפֿ.: ד״ר מיכאל בראַנדט,
רעזשי: ד״ר בראַנדט.
געשטאַלטונג פֿון רוים: אַור־באַן באַר, מיט׳ן אָנטייל פֿון גאַנצען אַנסאַמבל.
בילעטען צו בעקומען אַ גאַנצען טאָג אין „קולטור־ליגע“ און ביי דער קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע.

בעזוכען פֿון געזעלשאַפֿטליכע טוערס

בעת דעם פֿאָלקס־קאַמפּיין פֿון זעלבסטהילף פֿאַר פּוילישע יודען

5 די אַקציע פֿון דער געזעלשאַפֿט „צעקאָבע“ מיט׳ן צוועק צו שאַפֿען איין מיליאָן גילדען פֿאַר אויפֿבוי־צוועקען האָט אַרויסגערופֿען אַן אַלגעמיינע פֿעראינטערעסירונג אין גאַנצען לאַנד. אויסער די טוער פֿון די ג״ח־קאַסעס, וועלכע האָבען זיך מאָבילזירט פֿאַר דעם „פֿאָלקס־קאַמפּיין“, זענען אין אַלע שטעט און שטעטלעך געשאַפֿען געוואָרען קאָמיטעטען פֿאַר דער אַקציע, וועלכע בעשטעהען פֿון די אָנגעזעהענסטע געזעלשאַפֿטליכע טוער. די מיטאַרבייט פֿון די דאָזיגע טוער דריקט זיך אויס נישט בלויז אין העלפֿען שאַפֿען דעם דורך דער צענטראַלע בעשטימטען קאָנטיגענט, נאָר אין הילף פֿאַר די אַרומיגע גרעסערע און קלענערע פּונקטען. די צענטראַלע האָט זיך געשטעלט פֿאַר אַ פּרינציפּ אַז קיין שום פּונקט, וואו עס איז פֿאַרהאַן אַ ג״ח־קאַסע, טאָר נישט בלייבען נישט בעזוכט.

פֿון דער געז. „צעקאָבע“ וועלען בעזוכען גרעסערע פּונקטען די ה״ה: ר. שערעשעווסקי, י. גיטערמאַן, י. באַרנשטיין, מ. שאַליט, ש. טאַראַשטשאַנסקי. עס האָבען אויך צוגעזאָגט זייער מטהילף דער פּרעזעס פֿון דער קראַקאָווער קהלה ד״ר רפֿאל לאַנדוי, ד״ר י. שיפּער, ד״ר איבזלער ד״ר א. זילבערשטיין.

אין די בעזוכען וועלען זיך אויך בעטייליגען הרב סאָראָטשקין, (לוצק), ד״ר קאַצענעלנבויגען (ביאַליסטאָק), דיר. ראָטה (לעמבערג) און צענדליגער אָרטיגע געזעלשאַפֿטליכע טוער.

פֿון דער לאָדזער פּראָווינץ

(פֿון אונזערע קאָרעספּאָנדענטען)

שעראַדז.

קצבים - קאָאָפּעראַטיוועו

ביי אונז, ווי אויך אין אַלע שכנות׳דיגע שטעטלעך, האָבען זיך אַלע אָרטיגע יודישע קצבים אָרגאַניזירט אין קאָאָפּעראַטיוועו.

די צילען פֿון די געשאַפֿענע אָרגאַניזאַציעס זענען דאָס בעקעמפֿען די קאָנקורענץ, דאָס פֿערקלענערן דאָס געשעפֿטס־קאָסטען און דאָס אָקעגענשטעלען זיך דער טעטיגקייט פֿון די קהלות, בעהאַנדלונג פֿון די שוחטים, נאמנים.

פּ—ל

אָזאָרקאָוו.

די היגע היצלעם האָבען געלאָזט פֿערסמ׳ען פֿערד, בכדי צו האָבען וועמען צו שינדען

שוין אַ לענגערע צייט, ווי די היגע פּאָליציי רעגיסטרירט פֿאַלען פֿון פֿערסמ׳ען פֿערד און נישט געקוקט אויף די ענערגישע זוכענישען, איז ביז איצט נישט געלונגען צו פֿאַלען אויף די שפּורען פֿון די פֿערסמ׳ער.

דעם פֿאָריגען פֿרייטאָג האָט אַ יודישע בעל־הבית׳טע, איינקויפֿענדיג אויפ׳ן מאַרק, בעמערקט ווי צו אַ פּויערישען געשפּאַן שפּרינגט צו אַ שגץ און וואַרפֿט עפּעס אַריין אין דער קאַריטע. די פּרוי האָט זיך באַלד געכאַפּט, אַז די מעשה איז מסתּמא נישט גלאַטיג. זי האָט תּיכּף אויפֿגעהויבען אַן אַלאַרם. דער אייגענטימער מיט אַ מחנה פּויערים צוזאַמען מיט אַן אָנגעקומענעם פּאָליציאַנט האָבען זיך גלייך געלאָזט נאָכיאָגען דעם אַנטלויפֿענדען שגץ.

ענדליך האָט מען איהם געכאַפּט. ער האָט זיך אויפ׳ן אָרט מודה געווען און ערקלערט, אַז די מלאכה האָט ער אויסגעפֿיהרט אויף דער בעשטעלונג פֿון די אָזאָרקאָווער היצלעם, וועלכע האָבען איהם פֿאַר דער טירחא משלמ׳ט צו 2 גילדען פֿון אַ אָפּגעסמ׳טען שטיק.

די היצלעם צוזאַמען מיט׳ן שגץ האָט מען, געשמידטע אין קייטען אָפּגעשיקט אין לענטשיצער תּפיסה.

י. פּ—ט

קויל.

באָיקאָט - פּראָפּאַגאַנדע

די ענדעקעס פֿערשפּרייטען צווישען דער היגער קריסטליכער בעפֿעלקערונג אַ שטאַרקע באָיקאָט־פּראָפּאַגאַנדע, מורא האָבענדיג פֿאַר זייערע טעראָריסטישע שטיק, בעמיהען זיך טייל קריסטען אויסצומיידען יעדען געשעפֿטליכען פֿערקעהר מיט יודען.

ק—.

גוט מאָרגען!

די פּיעטריקאָווער גאַס, נעביך!..

אַ ביטערער רחמנות אויף אונזער פּעטריקאָווער גאַס. מ׳האָט זיך אָנגעזעצט אויף איהר, און מ׳גיט איהר קיין מנוחה נישט.

אַנאַספֿאַלט האָבען זיי געמאַכט, צו וואָס? אויף וועלכע כּפּרות האָט מען איהם געדאַרפֿט? אַז ס׳איז נישט געווען קיין אַספֿאַלט, נאָר געוועהנליכער ברוק, איז דען נישט פֿיל בעסער געווען? זענען דען נישט אויף דעם געוועהנליכען ברוק געפֿאָהרען פֿיל־געלאָדענע אַפּרעטור־פֿיהרען, וועבעריי־פֿיהרען מיט רויהע סחורות, שום, קעטע, גאַרן, און דער ברוק האָט זיך אַפֿילו אַ ריהר נישט געטון? און היינט? היינט, האָבען מיר אַספֿאַלט און טאָמער פֿאָהרען אַדורך עטליכע וועגעלעך מיט אַביסעל מעבעל פֿון אַן׳עקסמיסיע, אָדער דער סעקוועסטראַטאָר פֿיהרט אַביסעל בעבעכעס פֿון אַ ליציטאַציע — פּלאַצט דער אַספֿאַלט!

נו, האָבען מיר אַן׳אַספֿאַלט, זאָל מען שוין בעהיט און בעשערימט ווערען. יעדען זומער שטעלט מען אויף דער פּעטריקאָווער גאַס אַוועק סמאָלעקעסלען. ס׳ברענען אַוועגס מיט קוימענס. די קוימענס רויכערן. דער רויך זעצט גלייך אין די נעז אַריין. גאַנצע טעג און נעכט האַקט מען און מ׳בראָקט, דער אַספֿאַלט איז צעריסען, מ׳לאַטעט און מ׳שמירט. בייטאָג לעגט מען לאַטעס און בייטאָג רייסט מען זיי צוריק אַראָפּ. די שינעס שטעהען נאַקעט. געהט מען אַריבער דעם וועג, זאָגט מען וידוי, קומט מען בשלום אַריבער אַ רוג, טוט מען גומלבענשען. אַ געקלאַפּעריי און אַ טראַסקעריי, בייטאָג קאָן מען נישט געהען, ביינאַכט קאָן מען נישט שלאָפֿען, פֿאַלט מען אַריין אויף דער פּעטריקאָווער גאַס, איז עס פּונקט ווי אין אַ גיהנום־קעסעל. געהט מען אַרויס אין אַ טונקעלען אַנצוג, ווערט ער גרוי, שוואַרצע שיך ווערען ווייס, און מויל האָט איהר סמאָלע, די אויגען מיט סאַזשעס — ס׳איז לעבעדיג!..

אַזוי איז עס זומער ב׳זומער. יעדען זומער דאָס איינענע שפּיל — אַן׳אַספֿאַלט האָבען זיי געוואָלט — אַ ביטערער רחמנות אויף אונזער פּעטריקאָווער גאַס, נעביך!

אַב—נעק

וויכטיג פֿאַר אינטערעסענטע אין פּאָליטעכניקום!

די געגענזייטיגע הילף פֿון סטודענטען יודען פֿון וואַרשאָווער פּאָליטעכניקום מעלדעט, אַז דער קאָנקורס עקזאַמען הויבט זיך אָן דעם 23 סעפּטעמבער און דער צוגרייטונגס־קורס דעם 5 אויגוסט, דער קורס דויערט 6 וואָכען און בעזיצט אַלע נויטיגע לערן־מיטלען. די לעהרער זענען אינזשיניערען און דיפּלאָמאַנטען פֿון פּאָליטעכניקום.

צוליב דער שטייגענדער מיט יעדען יאָהר פּרעקווענץ איז דער קורס איבערגעטראָגען געוואָרען אין דעם גרויסען לאָקאַל פֿון גימנאַזיום לאַאַר, נאַלעווקי 2אַ טעל. 11.20-91, וואו די קאַנצעלאַריע פֿון קורס איז טעטיג פֿון 17 יולי. שריפֿטליכע און מינדליכע אינפֿאָרמאַציעס ווערט אויך ערטיילט לויט׳ן אַדרעס: געגענזייטיגע הילף פֿון סטודענטען יודען, פּאָליטעכניקום, פּאָלנאַ 3-26 דינסטאָג, פֿרייטאָג פֿון 6—5. פֿאַר אונפֿערמעגליכע — הנחות.

ר. אליזראַעל

משומדים

ראָמאַן. שפּאַנענדער ראָמאַן פֿון היינטיגען יודישען לעבען

62)

— ניין, ברודערל, אַזוי וועט דאָס נישט געהן, האָט דער אַפּאַש ווייטער געזאָגט וועסט אַזוי גוט זיין און זיך אַוועקזעצען שרייבען דאָס וואָס איך וועל בעפֿעהלען, ס׳וועט אַנדערש נישט ווערען און אויב זיי וועלען אויך דאָסמאָל נישט פֿאָלגען דאַן וועסט דו זיך מוזען געזעגענען מיט דער וועלט.

אויף אַ וואונק פֿון דעם אַפּאַש איז אַריינגעקומען דער הויכער, שטאַרקער פֿערשוין וועלכער האָט בעפֿרייט מאַריאַנען פֿון דער שטריק מיט וועלכע ער איז געווען געבונדען.

מאַריאַן האָט לייכטער אָפּגעאָטעמט בעפֿרייענדיג זיך פֿון די יסורים.

— און איצט זיך אַוועקזעצען שרייבען.

מאַריאַן האָט געפֿאָלגט און גענומען די פֿעדער אין דער האַנד אַריין דער קריפּעל איז געשטאַנען אין אַ ווינקעל און האָט זיך מעהר גאָרנישט אָנגערופֿען, געוואָלט האָט ער אָבער אַז פֿון דעם צווייטען בריף זאָל גאָרנישט ווערען. ביי איהם אין קאָפּ האָט זיך געוועבט גאָר אַן׳אַנדער קאָמבינאַציע וועגען בעפֿרייען מאַריאַנען און גלייכצייטיג זיך אַליין, דאָס וועט אָבער נישט קענען געשעהען, ווען ער וועט ברענגען געלד פֿון מאַריאַנס פֿרוי און פֿון זיין פֿריינד, דער קריפּעל איז געווען זיכער אַז אויב ער וועט איצט דאָס צווייטע מאָל קומען מיט די בריף וועט ער זיכער בעקומען געלד אַזוי גוט ווי ער וואָלט אויך דאָס ערשטע מאָל בעקומען און נאָר צוליב דעם, וואָס ער האָט זיך דערפֿון אַרויסגעדרעהט, איז דערפֿון גאָרנישט געוואָרען.

דערווייל האָט מאַריאַן געשריבען אַלץ, וואָס דער אַפּאַש האָט געהייסען און האָט נישט געטאָרט אַדורכלאָזען קיין איין אות פֿון דעם וואָס דער אַפּאַש האָט דיקטירט. דער בריף איז באמת געווען מיסטעראַפּט צונויפֿגעשטעלט. נאָכן בעקומען אַזאַ בריף איז שוין קיין שום ספק נישט געווען, אַז געלד וועט זיין מאַריאַן האָט געשריבען די אַדרעסען און דאַן האָט דער אַפּאַש אָנגענומען דעם קריפּעל פֿאַרן האַלז, איהם אָנגעהויבען אַזוי שטאַרק צו טרייסלען, אַז אַלע ביינער האָבען ביי איהם געקנאַקט.

— איצט גאָה נאָכאַמאָל מיט די בריף, אָבער זאָלסט אָפּגעהיטען ווערען, אויב דו וועסט קומען אָהן געלד און וועסט נישט צו דעם ענין צולייגען אַביסעל דיין שכל אויך, נאָר וועסט זיין ווי אַן׳אייזעל, וועלכע מ׳הייסט טראָגען אַ לאַסט.

דער קריפּעל האָט גאָרנישט גערעדט און גענומען די בריף. דער אַפּאַש האָט אויך נישט פֿערגעסען צו הייסען נאָכאַמאָל בינדען מאַריאַנען און איהם אַוועקוואַרפֿען נעבען פֿענסטער. דער קריפּעל איז אַרויס און האָט אָנגעהויבען צו טראַכטען וואָס ער האָט צו טון, ער איז זעהר אונגערן געגאַנגען, אין ערשטען מאָמענט איז איהם איינגעפֿאַלען, אַז ער וועט אינגאַנצען נישט געהען נישט צו האַנקאַ בזשוסקאַ און נישט צו הענריק פּאָוסט, ער וועט פֿערזוימען אַ שטיקעל צייט אין גאַס און דאַן וועט ער צוריק קומען און זאָגען, אַז ער האָט קיין געלד נישט בעקומען, באַלד האָט ער זיך אָבער געכאַפּט, אַז דאָס איז נישט קיין וועג, ווייל ס׳איז זעהר מעגליך, אַז דער אַפּאַש געהט איהם אַליין נאָך און קאָנטראָלירט צי ער פֿילט אויס דאָס שליחות אָדער ער האָט געשיקט נאָך איהם זיין געהילף. ס׳איז דעריבער לויט דעם קריפּעל גלייכער געווען צו געהען צו דער פֿרוי בזשוסקאַ און צו הענריק פּאָוסט, אָבער דאָרט זיי אויפֿריכטיג אַן׳עצה געבען, אַז זיי זאָלען נישט געבען קיין געלד. באַלד איז דעם קריפּעל אויך איינגעפֿאַלען, אַז ער זאָל נעהמען דאָס געלד, אָבער נישט אָוועקטראָגען דעם אַפּאַש, נאָר דאָס נעהמען פֿאַר זיך און אַנטלויפֿען ערגעץ ווייט. כּדי פּטור צו ווערען פֿון דעם אַכזריות׳דיגען אויפֿזיכט און נישט דאַרפֿען צו הונגערן, יעדער פֿון די דאָזיגע אַלע פּראָיעקטען האָט אָבער געהאַט זיינע חסרונות, אַזוי אַז דער פֿאַרזיכטיגער קריפּעל האָט זיך נישט געקענט אויף קיין איינעם פֿון זיי דעצידירען, דערווייל איז ער געגאַנגען אין דער ריכטונג צו דער מאַדאַם בזשוסקאַ. ער איז געגאַנגען דורך אַלע הינטער־געסלעך, אויסגעמיטען די גאַסען, וואו ס׳איז אַ גרויסע בעוועגונג, געגאַנגען מיט קליינע טריט, כּדי עס זאָל וואָס לענגער דויערען, ביז ער איז דאָך צוגעקומען צום אָרט, וואו האַנקאַ האָט געוואוינט. ער האָט פֿאַרזיכטיג אָנגעקלאַפּט אין דער טיר, קיינער האָט נישט געענטפֿערט. דער הויקער האָט געקלאַפּט שטאַרקער און פֿון אינעווייניג האָט זיך דערהערט אַ שטים.

— ווער איז דאָרט?

דאָס האָט נישט גערעדט די פֿרוי בזשוסקאַ אַליין, דער הויקער האָט זיך גלייך אָריענטירט.

— עפֿענט, איך דאַרף צו דער מאַדאַם בזשוסקאַ איך בין געשיקט פֿון הער מאַריאַן.

— די מאַדאַם איז נישטאָ אין דער היים, און וועט אויך אַזוי שנעל נישט קומען, האָט זיך דערהערט פֿון אינעווייניג אַ ענטפֿער און באַלד האָבען זיך די טריט דערווייטערט פֿון דער טיר.

דער קריפּעל האָט שוין דאָ נישט געהאַט מעהר וואָס צו שטעהען, ער האָט פֿערשטאַנען אַז מ׳וועט איהם שוין דאָ נישט אַריינלאָזען, איבעריגענס האָט ער נישט געהאַט קיין גרונד נישט צו גלויבען אַז האַנקאַ איז ווירקליך נישט פֿאַראַן אין שטוב. ער איז אַוועק פֿון דאַנען און האָט נישט געהאַט קיין אַנדער עצה ווי צו געהען צו הענריק פּאָוסט אין ביוראָ אַריין, כּדי איהם איבערצוגעבען דעם צווייטען בריף וועלכער מאַריאַן האָט געשריבען, אַזוי האָט ער אויך געטון, הענריק איז פּונקט אַדורכגעגאַנגען דורך דעם אַלגעמיינעם אַרבייטס־צימער, אין זיין ביוראָ ווען ער האָט דערזעהען דעם אַריינקומענדיגען קריפּעל. הענריק איז נישט איבעראַשט געוואָרען. ער האָט פֿערשטאַנען אַז אַזוי וועט זיין, אַז באַנדיטען רעזיגנירען נישט אַזוי גיך פֿון געלד און האָט שוין פֿריהער געזאָגט האַנקאַן אַז דער קריפּעל וועט נאָך אַמאָל קומען. פֿאַר הענריקן איז אָבער נישט געווען שטאַרק אָנגענעהם דער דאָזיגער בעזוך ביי איהם אין ביוראָ. אָבער איצט איז שוין נישט געווען קיין עצה און הענריק האָט דעם קריפּעל אַריינגעפֿירט צו זיך אין קאַבינעט.

וואָס וועט איהר ווידער זאָגען, האָט הענריק געפֿרעגט, נישט מאַכענדיג זיך וויסען, אַז ער פֿערשטייט דעם ציל פֿון זיין איצטיגען בעזוך.

— איך האָב געבראַכט פֿאַר אייך אַ צווייטען בריף פֿון הער מאַריאַן בזשוסקאַ.

— ווייזט איהם, זאָלען מיר איהם זעהען.

דער קריפּעל האָט אַרויסגענומען דעם בריף און דערלאַנגט הענריקן, וועלכער האָט איהם שנעל אַדורכגעלייענט.

— דעם אמת וועל איך אייך זאָגען, האָט הענריק זיך אָנגערופֿען מיט דער גאַנצער רוהיגקייט, איך גלויב נישט דערין וואָס אין דעם בריף איז געשריבען, אָבער געלד וועל איך אייך דאָך געבען.

— ס׳איז אייער זאַך צו גלויבען אָדער נישט צו גלויבען איך פֿערזיכער אייך אַז אייער פֿריינד פֿילט זיך נישט אַזוי גוט ווי איהר מיינט.

— דאָס האָב איך נישט געזאָגט, איך ווייס, אַז ער איז אין די הענד פֿון ריכזיכטסלאָזע מענשען, דאָ האָט איהר די פֿערלאַנגטע סומע.

(פֿאָרטזעצונג קומט).

צוזאמענפאהר פון „פועלי אגודת ישראל"

בעריכט פון דער א"י־דעלעגאציע אויף דער ערעפנונגס־זיצונג

ה' פאלעק לאנדענבערג

מיטגליד פון דער פאלעסטינא־דעלעגאציע פון פועלי אגודת ישראל, גיט אפ א לענגערען בעריכט פון דער רייזע איבער ארץ־ישראל.

דער רעדנער זאגט צווישען אנד.:

„נישט מיט קיין טרוקענע ווערטער קען מען דערצעהלען וועגען דעם לעבען וואס מען זעהט אין ארץ־ישראל. יעדער יוד ווערט פול מיט גלויבען פאר דעם געשאפענעם אין לאנד. מען האט אונז איינגעשמועסט און איינגעוויגט, אז דער יוד איז א קעסט־קינד ביי די אומות העולם. מיט א יוד איז גוט אין בית־המדרש, און מען פרובט זיך זיך אליין אויסצולאכען, אז מיר זענען צו גארנישט פעהיג. זיכער אונטערליגען מיר דער בייזער השפעה פון די פעלקער פון דער וועלט. קומט מען אבער אין לאנד, זעהט מען ערשט אויף אן׳אמת, וואס דער יוד האט געשאפען מיט׳ן שווייס, ביי אומגעהויערע שיקאנעס און גזרות מצד ענגלאנד. יודען בויען אויף חורבות: א גן־עדן, יודען בויען אויף מדבריות׳ן: פרדסים, שטעט און דערפער. מען ווערט ביי זיך שטארקער און מען הויבט אן צו גלויבען, אז עס איז א ליגען, אז מיר זענען א צוויט־ראנגיגע ראסע. מיר קענען בעווייזען וואונ־דער. עס איז א ליגען, אז מיר זענען הינטערשטעליג לגבי די אומות העולם.

אבער אויף מארגען, אז מיר קוקען זיך ארום — ווערט מען טרויעריג און די שטימונג ווערט קאליע. אונז, רעליגיעזע יודען, איז נישט בע־שערט צו געניסן פון דעם זעלטענעם היסטארישען ווּאונדער פון בנין הארץ. מיר מוזען פעסטשטעלען: אז ארץ־ישראל בויט זיך נישט יודיש.

אויף דעם האבען מיר געדארפט ווארטען 2 טויזענד יאהר, אז מיר זאלען דארפען טרעפען יונגע יודען, און זיי האבען וועגען אונז די זעלבע מיינונג א שטייגער ווי פון די שומרונים. עס איז זיי פרעמד, אז עס זענען נאך דא יודען אין־פוילען אדער אויף דער וועלט, וואס האלטען און בעטראכ־טען די תורה אלס זייער קולטור.

סאבערעס, דאס זענען געבוירענע אין לאנד, אבער עס איז א נחת צו קוקען אויף זיי, עפעס איז זיכער זייער טראט, אן׳אנדער פארם האט זייער מראה, און אנדערש איז זייער הילוך.

מען פרעגט אונז — וואו זענען מיר געווען מיט 15—30 יאהר צוריק מכח דעם ישוב ארץ־ישראל? און פארוואס האבען מיר נישט געארבייט פאר דעם ארץ־ישראל־רעיון.

ענטפערען מיר: אפילו די חובבי ציון — שטאמען דאך ארויס פון אונזערע ישיבות און חדרים. מען האט דאך זיי דארט איינגעפלאנצט דעם אהבת ציון.

עס האבען נאך א געוויסע צאהל רבנים זיך געוואנדען אויף די ערשטע ציוניסטישע קאנג־רעסען, אז וועגען פאליטיק זאלען זיך בעשעפטיגען די ציוניסטישע שטאטס־מענער, אבער וועגען חנוך פון דעם יונגען דור גיט אונז איבער, האט מען זיי אין דערינען אפגעזאגט. מיט וועהטאג האבען זיי געמוזט פערלאזען די ציוניסטישע בעוועגונג. דע־מאלט ווען מיר האבען געשיקט אן׳ארבייטער, האט דאס ער זיך געמוזט אפזאגען פון יודישקייט.

מיר פאדערען די ממשלה פון דער הייליגער תורה.

די ציוניסטען האבען געשאפען אן׳אנטי־רעלי־גיעזען גייסט — דעם אחד־העמיזם.

אבער נאכדעם ווי מיר, דאס רעליגיעזע יו־דענטום, זענען היינט ארגאניזירט און צעמענטירט אין וועלט־מאסשטאב, — מיר האבען היינט אין פוילען 78 ישיבות און עטליכע הונדערט חדרים. היינט האבען זיך געשאפען געוויסע מעגליכקייטען פון עליה, און אזוי ארום שאפען זיך פאר אונז גרויסע מעגליכקייטען פאר ארץ־ישראל־ארבייט.

מיר דערציהען אין און ארום ארץ־ישראל אונזערע מיטגלידער ברוח התורה בלא הציונות.

מיר זענען מודה, אז מיר זענען געקומען צו שפעט, אבער 2 יאהר ארבייט פון אגודת־ישראל האט בעוויזען, אז מיר ווערען א כח אין ארץ־ישראל.

מיר גלויבען, אז מיט אונזער שטארקען ווי־לען, און מיט דעם קשה עורף, וועט פועלי אגודת ישראל ווערען שטארק.

ארץ־ישראל בויט זיך אהן אונז. אין אייער רצון ליגט צו בויען דאס לאנד אין אונזער גייסט, און נישט ווערען ווי: כי נהיה ככל הגוים.

ווארט נישט אויף קיין נסים, און אז מיר זאלען אייך פיהרען קיין ארץ־ישראל, נאר זעהט און שאפט מיט אונז צוזאמען, אז מיר זאלען זוכה זיין זייענדיג אין בית המקדש און זאגענדיג תהילים, זאלען מיר קענען מקדש און מטהר זיין ארץ־ישראל, און נישט חס וחלילה מטמא זיין.

ארץ־ישראל וועט אונז אויך בעפרייען פון גלות׳דיגע מידות און מנהגים. מיר בעקעמפען די שנאה פון מלאכה ביי יודען.

אונזערע אמאליגע מנהגים אין עבר זענען אויך געווען ארבייטער.

ארץ־ישראל צווינגט צו פראדוקטיוויזירען די יודען און אויך פועלי אגודת ישראל זוכט צו פראָ־דוקטיוויזירען דאס יודישע מסחר־פאלק.

צום סוף שיקט דער רעדנער א בעגריסונג די ארבייטס־גרופען פון פועלי אגודת ישראל, וואס שטעהען וואכזאם אויף זייערע פאזיציעס אין קאמף פאר חיזוק התורה.

ה' לייבעל פראם

מיטגליד פון דער פאלעסטינער דעלעגאציע פון „פא"י" דערגענצט דעם פארעדנער מיט א רייהע איינדרוקען, געדאנקען און עפיזאדען.

דער רעדנער זאגט צווישען אנד.:

„טראץ דער שווערער לאגע, וואס מיר לעבען אבער היינט, אין דעם בושעווענדיגען אנטיסע־י. מיזם אין דער וועלט, און א רייהע אנדערע פארעניותן איז דאך אבער פארט דא א ליכטיגע מעגליכקייט פון צו בוזעצען א סך יודען אין ארץ־ישראל. אונזערע ברידער מיינען צו בויען אן׳ארץ־ישראל אין גייסט פון די אימות העולם.

עס איז פארט דא איין ווינקעלע אויפ׳ן כדור העולם, וואו עס איז דא א פראספעריטי, און וואו עס איז נישטא קיין ארבייטסלאזיגקייט, ווי ביי אונז אין די גלות־לענדער.

מיט די דערגרייכונגען פרייט זיך יעדעס יו־דישע הארץ, אבער עס זענען דא אויך שאטען־זייטען. עס בעווייזען זיך לעצטענס יחידים, וואס יאגען זיך וואס מעהר פיאסטערס צו פערדינען, דאס איז שעדליך. מיר שטרייכען אונטער, אז מיר ווילען בענייען דעם אלטען אידעאליזם ביים בנין הארץ.

די ארבייטערשאפט אין לאנד איז אנגעזאפט מיט אטעאיזם און מארקסיזם. מיר ווילען איצט איבעראנדערשען דאס אלעס. מיר ווילען שאפען א געזונדען ישוב פון אונזערע ארבייטער, וואס שמאכטען פאר חיזוק השבת.

ה' פראם גיט איבער אייניגע עפיזאדען פון דעם ארמאדאקסישען קבוץ אין רעננה. — און צום סוף פערענדיגט דער רעדנער:

„מיר מוזען מתקן זיין דעם אלטען חטא בנוגע ארץ־ישראל. זאל ארץ־ישראל שאפען א יושר׳דיגע לעזונג פוב׳ם סאציאלען לעבען — אויף די יסודות פון תורה און יהדות.

צוליב דער שפעטער צייט האלט א קורצע שלום־רעדע הרב מייערזאן פון טארנאפאל.

דער רעדנער רעדט וועגען דעם אנטיסעמיטיזם און היטלעריזם.

— עס געהט א קאמף אין דער וועלט געגען דעם גאט פון יהדות. מען קעהרט זיך אום צו געצען־דינסט. אבער ווען מיר, יודען ווערען פער־יאושט, אין אונזער לעבען, דאן שיינט אויף אין מזרח דאס ליכט פון ארץ־ישראל. מיר דארפען פעררייכטען דעם חטא און טעות און אנצייכענען די ווייטערדיגע ריכטליניעס אין אונזער ארץ־ישראל ארבייט, כדי צו שאפען נישט בלויז א ירושלים של מטה, נאר א ירושלים של מעלה.

צווייטער טאג — צווייטע זיצונג

די צווייטע זיצונג פון צוזאמענפאהר עפענט ה' לייבל פראם. ער ערקלערט, היות אויף דער נעכטיגער אקאדעמיע האבען צוליב׳ן מאנגעל אין צייט נישט אלע געקענט האלטען זייערע בעגריסונגען וועט ער איצט ערטיילען די רעדנער ווערטער צו די בעגריסונ־גען.

דער ערשטער בעקומט דאס ווארט ה' אברהם זקן (ווארשא) גרינדער פון מחנכים סעמינאר אין ווארשא, ער רעדט ארום די צילען פון צוזאמענפאהר אגיטירט פארן מחנכים־סעמינאר, וועלכער גיט ארויס אינסטרוקטארען און לעהרער פאר די רעליגיעזע שו־לען און חדרים. און האפט, אז די דעלעגאטען וועלען זיך בעציהען מיט פעראנטווארטליכקייט צו די אר־בייטען פון צוזאמענפאהר און ס׳וועט בכלל נישט זיין קיין פראגע פון זעלבסטשטענדיגקייט ד.ה. פון אפרייסען זיך פון דער „אגודה".

בעת דער גענעראל סעקרעטאר פון „צעירי אגו־דת ישראל" ה' אברהם מאיר קראנגארד פערנעמט דאס ארט פיי דער טריבונע צו א בעגריסונג ווערט אין זאל א טומעל, די דעלעגאטען קלאפען אין די בענק, קוים מיט מיה געלונגט דעם פארזיצער צו בערוהיגען די דעלעגאטען.

ה' קראנגארד הויבט אן: דער גורל פון ביידע ארגאניזאציעס פון „צעירי אגודת ישראל" און „פועלי אגודת ישראל" איז דערזעלבער. צוויי יאהר צייט זענען מיר געגאנגען צוזאמען און מיט געמיינ־זאמע כוחות געקעמפט, מיר האבען זיך נישט בע־טראכט ווי שונאים, לעצטענס איז עפעס אריינגע־טרעטען אזעלכעס וואס האט אונז פונאנדערגעשייט, פארוואס? — מיר האבען דאך נישט קיין געמיינ־זאמע אינטערעסען אויף דער יודישער גאס, אויסער רעליגיעזע, אז מיר זאלען זיך בעטראכטען ווי שונ־אים, וועלכע בעקעמפען זיך, דערפאר רופען מיר צו שלום און אחדות, ווייל דער קאמף סיי כלפי חוץ, סיי כלפי פנים וועט אונז אפשוואכען. אמת, מיר זענען מודה, אז די אגודה טוט נישט ערפילען דאס וואס זי דארף טון פאר אונז, אבער מיר דארפען קעמפען אינערהאלב דער ארגאניזאציע.

עס ווערען פארגעלייענט שריפטליכע בעגריסונ־גען פון דר. נתן בירנבוים, סענאטאר מענדעלסאן, הרב סילמאן, פון פועלי אגודה ארגאניזאציעס פון רומעניען, לאנדאן א.א. שטעט.

איינער פון די דעלעגאטען בעט צו קאנטראלירען די צאהל דעלעגאטען. אין דער פרעסע איז געווען אנ געגעבען די צאהל פון 365 דעלעגאטען, בעת ס׳זענען אזויפיל דעלעגאטען נישט פאראן. אזוי אז דאס מאכט דעם איינדרוק אז מ׳האט ספעציעל פערגרעסערט די צאהל דעלעגאטען כדי צו שאפען זיך א מעהר־הייט.

דר. שלאסער (פ.א.י. לאדז) — קיינער האט גאר נישט געטון כדי צו פעראייניגען דעם יודישען רעלי־גיעזען ארבייטער און בתוכם די אגודה, דאס איז טא־קע דער פעראל פון פ.א.י.

ס׳עקזיסטירט בכלל נישט קיין פראגע — ער־קלערט דר. שלאסער — וועגען אפרייסען זיך פון דער „אגודה", פאר „פ.א.י." וועלכער שטיצט דעם פערהושכטען און בעליידיגטען רעליגיעזען ארבייטער אין א"י און אין גלות איז גענוג קלאר: וועט די אגודה געהן אויף דעם וועג פון אונטערשטיצען מיט טאט דעם רעליגיעזען ארבייטער געהן מיר ווייטער מיט איהר אויב נישט — געהען מיר אוועק פון דער „אגודה".

די חלוצים וואס מיר שיקען קיין ארץ ישראל זענען נישט קיין צוגעפאסטער עלעמענט פאר ארץ ישראל. קודם כל זענען עס נישט קיין קוואליפי־צירטע ארבייטער, נישט דיסציפלינירט און ועל כולם — בעהערשען זיי נישט די העבראישע שפראך מען האט אונז געזאגט אז די שפראך איז גאר נישט, ס׳איז נישט אזוי. מיר קענען נישט צוהעלפען אז אין ארץ ישראל זאל געשאפען ווערען א דור־הפלגה.

ובכן, אויב מען פערלאנגט פון אונז פון א געווי־סען צד, אז מיר מוזען דורכמאכען א שפראך־הכ־שרה, מוזען מיר עס נאכקומען. עס איז באמת א שאנ־דע אז די ארבייטער פון הסתדרות זאלען זיין קולטו־רעל העכער ווי אונזערע ארבייטער.

צום סוף האלט דער רעדנער, אז מ׳קען נישט קריטיקירען די אגודה, בעת אין אונזערע רייהען אליין איז נאך נישט אלץ אין ארדנונג.

אין פרעזידיום זענען געוועהלט געווארען פאל־גענדע ה"ה: ל. פראם, פ. לאנדבערג, י. דייטש, קראנזשעק און נ. נוסבוים. אלס סעקרעטארען: מ. גערשט, ח. ל. קאזלאווסקי, און י. שייער.

פערמאנענץ קאמיסיע: ל. פראם, פ. לאנדבערג, י. דייטש, ש. סענדיק, שטשופאק, נוסבוים, מ. גערשט, י. שייער, קראנזשעק, מערכלאוויטש, צערער בוים, מ. אלטער, קאזלאווסקי, זילבערבערג, לעווין, פיגולא, קרויט, איצקאוויטש, וואסערמאן, ספירא, פארזשענטשעווסקי, רובין, שניצער, דארן, פוקס־מאן, מאיעווסקי, וו. לאנדבערג, אלטמאן און גרינ פעלד.

מאנדאט קאמיסיע: שייער, צערערבוים, קאלמאן, וואסערמאן, און פוקסמאן, אויך ווערט געוועהלט אן׳ארגאניזאציע, פרעסע חנוך א. א. קאמיסיעס.

הרב זעמעלמאן (פשיטש) פערגלייכט דאס ווע־לען אפרייסען זיך פון דער „אגודה" צום ברודער מארד פון קין און הבל. און פונקט אזוי ווי דאס בלוט פון הבל שרייט נאך איצט און מאהנט יושר אזוי ווע־לען די דורות נאך אונז, שרייען און רופען צו אונ־זער געוויסען הלמאי מיר האבען צוגעלאזט צום דאר־זיגען „ברודער מארד".

דעם בעריכטס רעפעראט „וועגען מצב אין דער בעוועגונג" האלט פ. לאנדענבערג. וועלכער זאגט:

„זייט 2 יאהר ווי די צענטראלע פון פ.א.י. איז אריבערגעטראגען געווארען פון ווארשע קיין לאדז, דאס איז געשעהען צוליב פערשידענע סיבות, וועלכע זענען אלעמען זעהר גוט בעקאנט, אזוי אז ס׳לוינט נישט איצט זיך דערויף אפצושטעלען.

בעת מיר האבען איבערגענומען די ליטונג איז די לאגע פון דער ארגאניזאציע נישט געווען קיין פרעהליכע. מיר האבען געהאט אינגאנצען א פאר צענדליג אפטיילונגען, זעהר ווייניג חברים און נאך וועניגער דיסציפלין, אזוי אז מיר האבען געמוזט נאכאמאל אנהויבען פון אלף בית ווי מיט פופ־צעהן יאהר צוריק. מיר האבען זיך געשטעלט די פראגע: אויף וועלכע געביט זאלען מיר אנהויבען צו לענקען די ארבייט, — פערברייטערן די אר־גאניזאציע אדער פערטיפען, זעהען צו בעקומען די השפעה אין רעכטען לאגער. (אגודה) אדער — לינקס, וועגען דער השפעה אויף רעכטס, מוזען מיר מודה זיין אז די אנפיהרער פון דער אגודה בעפרידי־גע זאונז נישט. נישט מחמת ווייל זי זענען אונזע־רע געגנער, זיי האבען זיך לכתחילה געשטעלט די אויפגאבע נישט צו פערטרעטען די אינטערעסען פון רעליגיעזע ארבייטער און כל זמן מיר וועלען נישט זעהען צו פערגרעסערען אונזער השפעה אינערהאלב די רייהען פון דער אגודה וועלען מיר נישט האבען דעם כוח צו בעזייטיגען די דאזיגע אנגעוועהטאגטע גלייכגילטיגקייט, און דערפאר דארף זיין אונזער פאר־ראל נישט אפרייסען זיך, נאר אריינרייסען זיך אין די רייהען פון דער „אגודה" און אלס גלייכע שות־פים וועלען מיר קענען אונטערהאנדלען ווי גלייכע מיט גלייכע.

וועגען דער השפעה אויף לינקס — ערקלערט דער רעפערענט — ס׳איז נישט ריכטיג צו מיינען אז דער רוב ארבייטער איז אנטי־רעליגיעז, דער צופאל האט געוואלט אז די ארבייטער פיהרער זענען נאר אזעלכע, און דאס איז אויך אונזער שולד מחמת מיר זענען געשטאנען מיט יאהרען צוריק פונדערוויי־טענס ווען דער ארבייטער קלאס איז אויפגעשטאנען תחית המתים און צוגעלאזט צו דער וואהל פון די דאזיגע פיהרער, און דערפאר איז אזוי נישטיג אונ־זער השפעה אויף דער פראפעסיאנעלער בעוועגונג. און די עצה דערצו איז צו פערגרעסערען אונזער בע־וועגונג אין איכות, און דאס האבען מיר געטון, מיר האבען במשך פון די לעצטע צוויי יאהר בעדייטענד פערגרעסערט די ארגאניזאציע, עס זענען צוגעקומען טויזענדער חברים און א עטליכע צענדליג אפטיי־לונגען, אין גאליציען און אויף די קרעסען, איצט האבען מיר שוין א ראיאן ביודא אין בריסק און אין לעמבערג.

א ביז גאר גרויסע מאס ענערגיע האט געפא־דערט דאס ארגאניזירען די יוגענד גרופען. אויב מיט די עלטערע האבען מיר געהאט א לייכטערע ארבייט קען עס נישט געזאגט ווערען בנוגע די יו־גענד, די לעצטע זענען א רויהער און נאאיווער עלע־מענט, און עס האט געקאסט גענוג כח זיי צו ארגא־ניזירען, עס זענען איינגעארדענט געווארען צוו. אנד. פעדאגאגישע קורסען, אזוי אז ווען זיי וועלען ארויס פון די יוגענד גרופען אין עלטער פון 18 יאהר, וועט עס זיין א געזונדער און נוצליכער עלעמענט פאר דער פא"י בעוועגונג.

נאכדעם ווי דער רעפערענט רעדט ארום די לאגע פון די יוגענד גרופען געהט ער איבער צו דער פראגע פון רעכט אויף ארבייט, און ער ערקלערט:

אלע אנדערע ארגאניזאציעס האבען די זעלבע לאזונג, נאר מיט דעם אונטערשיד, וואס ביי זיי איז די אקציע אן׳אלגעמיינע און ביי אונז — א ריין יו־דישע, אלכו והתפרנסו זה מזה — מיר פאדערן צו עפענען די טויערען פון די יודישע פאבריקען כאטש פאר פופציג פראצענט יודישע ארבייטער. און מיר ווייסען אז מיר קענען זיך נישט פערלאזען אויפן חסד פון יודישען ארבייטס געבער.

פראדוקטיוויזאציע — זאגט דער רעפערענט — איז אנ׳ענין פארן גאנצען יודישען כלל און אלס אזעלכע דארף אונזער אקציע אויפטרייסלען דעם יודישען כלל, און פארוואס נישט? פארוואס זאלען מיר נישט לייגען אין חרם די, וועלכע באיקאטירען יודישע ארבייטער סיי די און סיי די וואס שיידען זיך אפ פון די יודישע כלל־אינטערעסען, מיר האבע פאר אונזער מאסען אקציע געפונען א קנאפע פער־שטענדיגונג און א כמעט נישטיגע מיטהילף מצד די פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס.

ווייטער איז פאר אונז געשטאנען דאס פראב־לעם פון פעראייניגונג מיט אנדערע פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס, וואס זאלען וועלען מותר זיין פון דער פאליטיק, און מיר מוזען מודה זיין, אז אין א סך שטעט און בתוכם אויך לאדז איז אונז געלונ־גען צו גרינדען סעקציעס אינערהאלב די פראפעסיא־נעלע פעראיינען.

איבערגעהענדיג צום פונקט ארץ ישראל — ער־קלערט דער רעפערענט — אז די גאנצע טעטיגקייט פון דער צענטראלע איז אוועקגעגעבען געווארען פאר ארץ ישראל, ווייל אזוי פאדערען די חברים אונזערע און מיר שטעהען ווייטער גרייט פאר יעדער אקציע פון קרן הישוב. די הכשרה, מיינט דער רעפערענט, דארף זיין א פארטיי שול, ווייל די פראקטיק האט בע וויזען אז מיט די וואס זענען די שול נישט אדורך קען די בעוועגונג נישט זיין זיכער, ווען זיי ווילען עולה זיין קיין ארץ ישראל, אגב איז די הכשרה זעהר נויטווענדיג, מחמת עס געוואוינט צו די חברים צו א קאלעקטיוויסטיש לעבען, צוליב דעם וואס די הכשרה דארף זיין א פארטיי־שול, האט די פא"י געשאפען בעזונדערע הכשרות, א ספעציעלע דעלע־גאציע פון אונז געווען אין ארץ ישראל פרי אויפן ארט צו בעקענען זיך מיט די בעדינגונגען וואס זע־נען נויטיג פאר חלוצים־עולים. תיכף נאכ׳ן צוזאמענ־פאהר וועלען מיר פערווירקליכען אין אונזערע קבו־צים דאס וואס מיר האבען פעסטגעשטעלט אין ארץ ישראל.

צום סוף גיט דער רעפערענט אפ א בעריכט פון לעצטען אגודה לאנדעס צוזאמענפאהר און ערקלערט — אז אויף דעם צוזאמענפאהר זענען די פועלים שוין נישט געווען קיין געבעטענע געסט, ווי פריהער, נאר אויסגעוועהלטע דעלעגאטען פון פא"י־ליסטעס און אלס זעלבסטשטענדיגע פארשטעהער זענען מיר טאקע בעהאנדעלט געווארען אויפן צוזאמענפאהר.

קראנזשאק (בריסק) גיט אפ א בעריכט פון ראַ־יאן ביורא אויף די קרעסען, דאביי דערצעהלט ער וועגען רייסעריייען, וואס הערשען צווישען דער וואר שאווער און ווילנער „אגודה", און ווי אזוי די ווילנער „אגודה" האט געשטערט צו גרינדען אויף די קרעסען בעזונדערע פא"י־ארגאניזאציעס, ער ווארפט פאר די ליטונג פון פא"י אז זי איז שולדיג אין דיס ציפלין־ברוך אויף די הכשרות, מחמת ס׳הינקט אין די הכשרות שטארק אונטער די סאניטארע און ווירטשאפטליכע בעדינגונגען.

בעתן רעפעראט פון ה' מ. אלטער וועגען „אונ־זער ארץ ישראל ארבייט" ווערט אזא טומעל, אז ס׳איז פשוט נישט מעגליך צו הערען דעם רעפערענט, עס הערען זיך צווישענרופען: „ווער עס בעצאהלט דער קריגט א סערטיפיקאט". „די הכשרה קבוצים זענען א געשעפט נאר פאר אייך, מיר ווערען קראנק פון הונגער, א.א. אויסרופען. דער רעפערענט איז געצוואונגען איבערצורייסען דעם רעפעראט, ערשט דאן בערוהיגען זיך די דעלעגאטען.)

דעם קאסע בעריכט גיט אפ ה' צערערבוים, פון וועלכען ס׳איז צו זעהען, אז אין משך פון די צוויי יאהר זענען געווען הכנסות — 26547 זל. הוצאות — 26147 זל. דערביי גיט ער אן, אז די „אגודה" צאהלט די ארגאניזאציע 200 זל. א חודש. פארוואס און צוליב וואס גיט די אגודה די סומע? — ענט־פערט נישט דער רעדנער אויף די פראגען פון די די דעלעגאטען.

דעם פארשלאג וועגען דער בעציהונג צו דער „אגודה" רופט ארויס א שטורעם אויפן זאל.

ה' דוד באַרוך (בענדין) בעקומט א ווארט צו בעגרינדען דעם פארשלאג, ער אפעלירט צו די רעלע גאטען, זיי זאלען זיך נישט לאזען אפנארען פון די פיהרער, ער גיט אויך איבער אז די איינארדנער פון צוזאמענפאהר האבען אזוי צונויפגעשטעלט די רשימה פון די דעלעגאטען, זיכערענדיג זיך פון פריי־הער אויס א מעהרהייט, ער גלויבט אבער אין גע־זונדען אינסטינקט פון די דעלעגאטען, וועלכע ווע־לען שטימען פארן פארשלאג, דער פארשלאג ווערט מיט א מעהרהייט שטימען אנגענומען

דער פארשלאג וועגען אויסשליסען די דעלעגא טען פון בענדין וועלכע האבען צוגעהאלפען צו דער שפאלטונג פון דער ארטיגער ארגאניזאציע, ווערט אפגעשיקט צו דער מאנדאט קאמיסיע, דערמיט ווערט די פארמיטאג זיצונג געשלאסען.

* * *

אויף דער נאכמיטאג־זיצונג זענען געהאלטען געווארען רעפעראטען פון ה' ד. באמאץ, „וועגען אונזער פאליטישע און עקאנאמישע ארבייט" און פרנס סענדיק — „קהלות־וועזען" אויף האט זיך אנגעהויבען די גענעראל־דעבאטע, וואס האט גע־ברענגט צו שטארקע קאנפליקטען און צום פער־לאזען פון דער קאנפערענץ מצד די דעלעגאטען פון בענדין, סאסנאוויצע, זאגלעמביע, בעלכאטאוו א. א.

גענויע פרטים וועגען דער נאכמיטאג קאנ־פערענץ וועלען מיר ברענגען מארגען.

ערפאלג פון „יונג-טעאטער“

נעכטען איז אין „יונג-טעאַטער“ אין פילהאַר־מאָניע פאָרגעקומען אַ פייערליכע פרעסע־פאָרשטע־לונג צו וועלכע עס זענען אויך פארבעטען געוואָרען די אָנגעזעהענסטע געזעלשאַפטליכע, קולטורעלע און פּראָפעסיאָנעלע טוער. די פּאָרשטעלונג האָט אויך בייגעוואוינט דער קאָנסול מאַקס קאָהן, וועל־כער ווייזט לעצטענס אַרויס אויך אַ ספעציעלען אינטערעס פאַר יודישע קולטורעלע ענינים.

די פּאָרשטעלונג האָט געמאַכט אַ גוטען איינ־דרוק צוליב דעם אָריגינעלען און אייגענאַרטיגען אופן פון דער אויפפיהרונג.

אַנ׳אויספיהרליכע רעצענזיע אין די קומענ־דיגע נומערן.

איינציגע הנחה-פארשטעלונג

פון יונג-טעאטער — „באסטאן“

דינסטאָג דעם 16 יולי קומט פאָר אין פילהאר־מאָניע זאל די איינציגע הנחה־פאָרשטעלונג צו בי־ליגע פרייזען.

די עקספּערימענטאַלע סטודיע „יונג־טעאטער“ פון ווארשע, וועלכע האָט ארויסגערופען אלגעמיי־נע אָנערקענונג וועט געבען דיבעריהמטע רעפּאָר־טאזש־פּיעסע „באָסטאָן“, וועלכע איז מיט גרויס דערפאָלג געשפּילט געוואָרען אין ווארשא העכער 150 מאָל. בילעטן אין דער באָראָכאָוו־ביבליאָטעק.

Dr. REICHER

פּאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער=שוועכע=בעהאנדלונג

ספּעקטועלע בעראַטונגען און פסיכאָ-אַנאַליזען

נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוונט

גרויסער קינסטלער לודוויק זאַץ איבערראשט דעם לאָדזער עולם

דער גרויסער קינסטלער לודוויק זאַץ האָט ממש אַריינגעבראַכט לעבען אין לאָדזער טעאטער וועלטעל. יעדען אָוונט איז דאָס טעאטער איבער פילט מיט דעם שענסטען פּובליקום וועלכע בעוואונ דערען דעם קינסטלער אין זיין הערליכע קרעאציע דאָס שלימזלדיגע שניידערל שלום פסח אין דער טראגע קאָמעדיע „דער גזלן“.

עס איז ווערט צו בעמערקען אז דער קינסט לער לודוויק זאַץ בלייבט נאָר אויף א קורצע צייט אין לאָדז.

„מיינע הערץ איהר האט פערשפּילט“

נייע פרעמיערע פון דער „יודישער טעאַטער-סטודיע“

נאָך אַ לענגערער צוגרייטונג וועלען מיר ווי־דער האָבען די געלעגענהייט צו זעהען די „יו־דישע טעטאַטער סטודיע“ אין אַ נייער גרויסער אויפפיהרונג א. נ. „מייגע הערץ איהר האָט פאָר־שפּילט“ סצענישער רעפּארטאזש אין 16 בילדער, דראמאטיזירט דורך כ. עמעס. רעזשיסירט דורכ׳ן בעקאַנטע׳ רעזשיסער מאָשקאָוויטש.

די פרעמיערע קומט פאָר היינט דינסטאָג דעם 9־טען יולי 9 אַ זייגער אָוועגד אין טעאַטער פאָ־פּולאַרני אָגראָדאָווא 18.

Dr. med. P. Braun

ספעציאַליסט פאַר הויט און וענערישע קראַנקה.

נעהמט אָן פון 8–1 און פון 4–8 אָוו.

Cegielniana 4, tel. 100-57.

„מוזיק אויף דער גאס“

אין טעאטער „באגאטעלא“

היינט און יעדען טאָג 9 א זייגער אין אָוועגד ווערט געשפּילט אין טעאטער „באגאטעלא“ דורך די ארטיסטען פון שטאָטישען טעאטער די פרעכטי־גע קאָמעדיע „מוזיק אויף דער גאס“ מיט׳ן אָנטייל פון מיכאל זניטש.

איז זומער-טעאטער

איז סטאשיץ-פארק

היינט און יעדען טאָג די פראנצויזישע קאָמעדיע „אָטעלאָ פון דער צוקונפט“.

ראדיאָ - פראָגראַם

דינסטאג, ד. 9 יולי

6.36 — גימנאסטיק, 6.50 פליטען, 7.35 — פליטען. 11.57 — צייט־סיגנאל. 12,03 — ידיעות. 12.15 — פליטען. 1 שמועס פאר פרויען. 1.05 — טריאָ. 1.35 — פליטען. 3.15 — בערזע. 3.25 — עקספּאָרט. 3.30 — אָרקעסטער. 4 — פון פּ. ק. אָ. 4.15 — פליטען. 4.50 — דערצעהלונג. 5 — פאר זומער־וואוינונגען און קור־ערטער. 6 — שמועס. 6.10 — פּאָעזיע. 6.15 — „גאנץ פוילען זינגט“. 6.45 — פליטען. 7.15 — רעקלאמע־קאָנצערט. 7.30 — קאָנצערט. 7.50 — אקטועלער שמועס. 8 — פליטען. 8.10 — אָפּערע „אלעקא“. 8.55— ידיעות. 9.10 — טראנסמיסיע פון טאָרן. 9.30 — קאָנצערט. 10 — פליטען. 10.20 — ספּאָרט. 10.30 — קאָנצערט. בעת דער פויזע ידיעות קאָמוניקאטען

די ירידה אין שפאניען

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

טישער ענטוויקלונג. און די יודען זענען אין יענער צייט אין שפאניען דער קאפּיטאליסטישער פאקטאָר. די אינקוויזיציע איז דער טראָר מיטעל קעגען די פּוי ערים וואָס וויל די ערד, קעגען די יודען, קעגען דער וויסענשאפט, קעגען אלץ, וואָס שטרעבט נאָך פּאָר־שריט, נאָך קאפּיטאליסטישער ענטוויקלונג.

מיט דער קאטוילישער קירך האָט דער קאפּי־טאליזם ארויפגעלעגט זיינע שווערע לאפּעס אויף שפּאניש. דאָ זענען די קאטוילישע קירך און פּע־אָדאליזם — אידענטיש, אין דייטשלאנד קומט פאָר די רעפאָרמאציע, די ערד גייט איבער פון די הענט פון דער קאטוילישער קירך אין בעזיץ פון די פירש־טען, אין ענגלאנד קומט פאָר די רעוואָלוציע (1648) אין שפּאניען הערשט דער קאטוילישער פּעאָדאליזם. די אינקוויזיציע האָט געהערשט אין אלע לענדער. יודען האָט מען איבעראל פערפאָלגט, אָבער אין קיין שום לאנד איז די מאכט פון דער אינקוויזיציע נישט געווען אזא אומבעגרענעצטע, האָט מען די יודען נישט אזוי גרינדליך ארויסגעטריבען ווי אין שפּאניען, ווייל אין קיין שום לאנד זענען קירכען און פּעאָדאליזם נישט געווען אזוי אידענטיש, ווי אין שפּאניען.

שפּאניען פאלט וואָס אמאָל אלץ טיפער, זיין ירושה נעהמט איבער ענגלאנד, ענגלאנד דרינגט אריין קיין אמעריקע, זי ווערט די בעזיצערין פון דעם גרעסטען ים פלאָט, פערכאפּט אפריקע, און אויס־טראליען שפּאניען פאלט, פאלט אלץ טיפער אין פינ־סטערן מיטעלעלטער, איבער שפּאניען הערשט אומ־בעגרעניצט די קירך.

ל. וויים.

„יודישע טעאטער=סטודיע“ — היינט, דינסטאג, דעם 9-טען יולי, 9 א זייגער אוונט — פייערליכע פרעמיערע

מיינע הערץ איהר האט פערשפילט

סצענישער רעפּאָרטאַזש אין 16 בילדער. רעזשי: אירעם. אינסצעניזאַציע: כ. עמעס. בילעטן פון 50 גר. ביז 1 זל. צו בעקומען ביי דער קאַסע פון 5 נאָכמ.

טעאטער פאפולארני 18 אגראדאווא 18.

עלטסטער פעלדשער

M. RUBINSTEIN

פילסודסקיעגא 57

צוריקגעקעהרט.

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספּעצ. פאר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

לעבער אויף דער מאשין

ווערען אָנגענומען אויסצוגייען ביי

ג. גארדמאַן, שרודמיעסקא 8

כשר! שטרויענע אלמנ׳ס כשר!

הים איייער געזונד און עסט מילכיגע

פרישטיקען, מיטאגען

און אוועגדברויטען

אין דער בעקאַנטער

Kawiarnia „CRISTAL“

ZAWADZKA 7.

25 זל. בעלוינונג

אַ סינדער־ראָווער, 3 רעדער, גרויסער פאָרמאַט, איז פאָרקגעקומען. צו מעלדען ביי קיוואַס, אלעע 1. מאַי 25. דיסקרעציע געזיכערט.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ׳אַנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

איבערצוגעבען אַ גרויס לאָקאַל געאייגנעט אויף אַנ׳עקספּעדיציע אָדער קליינע פאַבריק אין צענטרום שטאָט מיט עלעקטריע, וואַסער און צייטווייליגע קראַפט אויף שטשעלעצקא (קאָלעינאַ 5), צו ערפאהרען פּיעטריקאָווער 54, ביי די פעראייניגטע פליישער.

אָוועקצוגעבען אַ געוועלב מיט אַ שטוב אין אַ גוטען צענטרום, קילינ־סקיעגאָ 10, גאָלדים. 9401

פערשידענעס

צו אַ גוט־פּראָספּערירענדעם געשעפט אָדער פאַבריקאַציע, וויל איך צוטרעטען לס שותף. אַ קאַפּיטאַל פון 50 טויזענד לאָטיס, אויך מעהר. אָפערטען אין אַדמ. פון דער צייטונג אונטער „P. 50“.

Zagubiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na imię Szaul Podemski, Południowa 20 na zl. 10.–9407

Zagubiony został wyciąg z ksiąg ludności stałej wyd. w Łodzi na imię Szajny Goldman.

אַ שותף מיט 10 טויזענד זלאָטעס צו אַ גוט־איינגעפיהרט געשעפט, געזי־כערטע פרנסה, ווערט געזוכט. אָפערטען אין אַדמיניסטר. פון דער צייטונג אונטער „10.000“.

פרייע פאסטענס

אַ טיכטיגע פּערקופערין, וועלכע האָט געאַרבייט אין דער קאָלאָניאַל־בראַנזשע, קען זיך מעלדען פון 12–2 אין קאָלאָניאַל־געשעפט פון גאָטליב, ליסטאָפּאַד 18, 11. 9405

ס׳ווערט געברויכט פון זאָפאָרט אַ לערן־יונגעל אויף זשראָמסקיעגאָ 9, וו.18.

ס׳איז נויטיג אַ ריכטעווער פון זאַ פּאָרט ביים שטעפּער טאָרגאָווע 38, לינקע אָפיצינע, 2. שטאָק. 9404

ראקאלען

2 pokoje z kuchnią, front. III piętro, 3 pokoje z kuchnią, parter, do wynajęcia, ul. Piłsudskiego 57.

אַ מעבעלירט פראָנט־צימער מיט אַ בעזונדערען איינגאַנג צו פערמיטען. צו ערפאַהרען ביי „זגאָדע“, ציגעל־גאַס 2, אָדער טעל. 134-51.

אַנ׳אָרט צו שלאָפען פאַר 2 אָדער איין פּערזאָן. פּילסודסקיעגאָ 54, רעכטע אָפיצינע, ערשטער איינגאַנג, 2. שטאָק, וואוינונג 91. 9402

שנעל-דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

פיהרט אויס:

בריף־בויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, קוויטאַנציעס, פּערלאַמוטם־ און חתונה־קאַרטען, חיזים־קאַרטען, פּריקאַ־און קאָנמעקציע־עטי־קעטען, שטרימף־באַנדראָלען

רעעל מאָדערן !!! שנעל און ביליג

אנאנסען

אין נייעם פאלקסבלאט האָבען דעם גרעסטען דערפאלג.

ד״ר ס. קאַנטאר

ספּעצ. פאַר הויט און וענערישע קראַנקהייטען (מענער־שוואַכע)

פּיעטריקאָווער 90

טעל. 129-45.

נעמט אָן פון 8–2 נ״מ און פון 6–9 אָוו

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספּעציאַליסט

פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אָן פון 4–8 אָוועגד.

כעמיש=באַקטעריאָלאָגישער לאַבאַראַטאָריום

פּ. שאַץ, לאָדז, פּיעטריקאָווער 37.

פיהרט דורך זעמטל. ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg publiczny na wykonanie i dostawę różnych materjałów włókienniczych wełnianych, bawełnianych i lnianych na potrzeby instytucyj miejskich w łącznej ilości 67200 metrów bieżących oraz 180 sztuk koców wełnianych.

Oferty składać należy w Wydziale Gospodarczym, ul. Żawadzka Nr. 11, front, III piętro, pokój 50, do dnia 22 lipca 1935 roku, godziny 10-tej rano, poczem nastąpi otwarcie tychże przy współudziale oferentów.

Warunki ogólne i opis techniczny powyższych materjałów są do obejrzenia w Wydziale Gespodarczym, pokój 50.

Łódź, dnia 8 lipca 1935 r.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

ווערקשטעל פון שירמס אין שפּאציר=שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאָוויטשא 19

טמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָליִרטע דאַמען־ און מענער־שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ־פרייזען.

נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40.

פראָנט, 1־טער שטאָק.

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.

זונטאָג און יום־טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.

בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

ד״ר העללער

ספּעצ. פאַר הויט און וענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.

זונטאָג פון 10–12 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אומבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייז

Dr. Med.

J.Schlosser

כירורג

צעגעלניאַנאַ 30 טעל. 122-16

נעהמט אָן טעגליך פון 4–7 אָוו.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען

זגערזשער 17

טעל. 146-33

רענטגען=גאַבינעט

ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום

פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פאַר וועגעריש קראַנקע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1

טעל. 122-73

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד.

וענעריש־קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט־קראַנקהייטען

אַנאַליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס=סטאַציע

איז טעגליך א גאַנצען מעת לעת

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל

אַ בעראַטונג 3 זל.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

עטליכע טעג אין דייטשלאנד

(איינדריקען)

פון ל. מלאך

עס וואָלט געווען גוזמא'דיג צו זאָגען, אַז בערלין זעהט אויס ווי אויסגעשטאָרבען, אָבער ווער עס קען בערלין דערפיהלט גלייך, די ליידיגקייט פון די גאַסען. אמת, עס איז פאַראַן א בעווע גונג, נאָר אין פערגלייך מיט דעם בערלין פון פאַרין 1־טען פעברואַר 1933 און אפילו לויט די ערשטע טעג פון דער „איבערקעהרעניש“, זעהט מען באַלד איין, אַז פון דער מעטראָפּאָליע איז געוואָרען אַ רייזיג דאָרף.

עס האָבען זיך געמעהרט אין די גאַסען די „וועגעלעך“־סוחרים. די פערקויפער אויף שטעלען, און דערביי לויט'ן דייטשען אָרדנונגס־אופן פיין און אנגענעהם צולעגט די סחורה, אַ סימן, אַז די סוחרים האָבען נישט צו צאָהלען פאַר קראָמען און געשעפטען — ווערט מען גאַסען־פעדלער. מען רייסט ממש פאַר די אַרבעל מיט די מציאות. דער דיסציפּלינירטער דייטש איז אַרויס פון די האָלאַבליעס און שלעפּט די קונים.

אַלערליי המציאות און איינפאַלען. אָט טרעפט מען אָן אויף יעדען ראָג גאַס, און אַמאָל עטליכע אויף איין בלאָק, יונגעלייט, שעהן מונדורירט, מיט אויסטערלישע ברוינע מונדירען, מיט ברוינע פּעלערינעס. די דאָזיגע „גענעראַלען“ האָבען לאָ־טעריע־צעטלען צו פערקויפען און זענען צו־דרינגליך צו די פערבייגעהער, צוזאָגענדיג יעדען אַ פאַרציע גליק, אויב מען וועט קויפען אַ צעטעל.

און נאָך גליק לאָזט זיך דער עולם. אַלע הבטחות האָבען זיך אויסגעלאָזט מיט גאָרנישט. די אַרבייטסלאָזיגקייט שטייגט, פערשלינגט אַלץ, און אַלעמען, די יוסטע דייטשע באַלעבאָסטע מאַכט צום ערשט אַ חשבון איידער זי געהט אַרויס מיט'ן קויש אויפ'ן מאַרק, זי קאַרגט אויף דעם מינדסטען די בלומען־פערקויפער'ן, וואָס שלאָגט מיר פאָר אַ בינטעל טוליפּאַנען פאַר עטליכע פעניג און אויף איהר שטייגער: „פאַר איהרער דאַמע“ — קלאָגט זיך, אַז די פשוט'ע לעבעדיגע נויטווענדיגקייט בלומען אויפ'ן טיש, — איז היינט אַ לוקסוס.

איך האָב מיינע טשעמאָדאַנען געגעבען צו בעהאַלטען אויפ'ן באַהן־גאַרדעראָב. איך שפּאַציר אויפ'ן בעריהמטען אַלעקסאַנדער — פּלאַץ. די פּוס — געהער האָבען זיך געמעהרט, די רייזענדע אויף די טראַמוואַיען, אויטאָבוסען, שטאָט־באַהן פערקלענערט, עס געפינען זיך אַ סך ווינציגער אַמאַטאָרען צו פאָהרען. די דייטשע קאַרגשאַפט און אויסגערעכענטקייט אין אַ קריזיס־צייט, איז נישט בלויז אויף פאָהרען, נאָר אויך אויף געהן: מען קאַרגט די זוילען! זוילען איז אַ וויכטיגע זאַך אין לאַנד אונטער דעם האַק און קרייץ. דעריבער איז איצט אַזוי לייכט אריבערצוגעהן פון איין זייט גאַס אויף דער אַנדערער.

איך האָב אין בערלין אַ פריינד, אַ יוגענד־חבר, וואָס איז שוין לאַנג דאָרט. ער האָט געשאַ־פען אַן אינדוסטריע אין דייטשלאַנד. וואָס גיט בעשעפטיגונג אַרום הונדערט אַרבייטער. איך ווייס אָבער נישט צי „נאָך די געשעהענישען“ איז נאָך מיין פריינד געבליבען אין לאַנד. צי געפינט ער זיך שוין נישט ערגעץ אויף דער עמיגראַציע. איך זוך אין טעלעפאָן־בוך. זיין נאָמען, אַדרעס און טעלעפאָן־נומער זענען פאַראַן; אַ סימן, אַז ער געפינט זיך אין בערלין. איך וויל אָנקלינגען, האָב איך מורא, אפשר וועט דאָס איהם „שטערען“. איך בעשליס צוצוגעהן, איך שפּאַציר דורך. גיב אַ קלינג. די פרוי פון מיין פריינד עפענט מיר. איך זאָג אַ ברייטען „האַלאָ“, אָבער דער ענטפער

איז אַ — שמאָלער. קוים מען זאָל הערען. זי גיט מיך שנעל אַ כאַפּ אַריין אין צימער, מען זאָל אין דרויסען, אויף די שטיגען נישט הערען אַ הויך קול פון אַ פרעמדען.

איך דערפיהל גלייך דעם אונטערשיד.

איך בין אַמאָל אין זעלבען הויז געשטאַנען עטליכע טעג. דאָס גליק האָט ממש אָפּגעקלונגען פון די ווענד. אצט דרעהט זיך עפּעס דער שאָרך אַרום ווי אויף די שפּיץ־פינגער. איך דערפיהל גלייך, אַז קיין אָנגעלייגטער גאַסט בין איך נישט. נישט חלילה, וואָס מען האָט עפּעס געגען מיין אומגעריכטען בעזוך, נאָר ווייל מען שרעקט זיך. אַ פרעמדער מענש, מען וועט מסתמא געה — מען באַכקוקען, באַכפאָרשען, בפרט ווען אויף מיין פאַס שטעהט דאָס וואָרט „זשורנאַליסט“. פאַר אַ יודישען אייגוואוינער איז דאָס נישט אנגענעהם. איך בעגרייף באַלד די לאַגע און נעם זיי אַרויס פון דער פערלעגענהייט און ערקלער, אַז איך פאָהר דורך און צווישען איין באַהן און דער אַנ־דערען, בין איך אויס די געלעגענהייט געוואויר צו ווערען וואָס מען מאַכט און ווי עס געהט.

צווישען די פיר ווענד קאָן מען רעדען, אפילו וועגען „איהם“ אַליין. עס איז קיינער נישטאָ וואָס זאָל „אָפּטראָגען“. מען האָט שוין גענוג אָפּגע־טראָגען, — די דינסטמיידלעך. איין אָנהויב האָט מען פשוט געהאַט אַ צענזאָר אין שטוב. גראָד די

דינסט־מיידלעך, ווען מען האָט צוגעזאָגט „חתנים און מענער“ האָבען די דאָזיגע „שאַצען“ געוואָלט כשר פערדינען, זענען זיי. נישט ווילענדיג, געוואָרען שפּיאָנען. מיין פריינדין האָט זיך נאָך די ערשטע געכאַפּט, בעצייטענס, און אָפּגעזאָגט דער דינסט, און אַרבייט אַליין אין דער שטוב־ווירטשאַפט.

ביסלעכווייז, ביסלעכווייז, עפענען זיך די געמיטער. מיר זיצען ביים עסען, און מען דערצעהלט בילדער, פאַקטען, פּאַסירונגען, וואָס ס'האָט אַליין געטראָפען, אַז זיי זענען ממש ערשיטערענד.

און כאַראַקטעריסטיש:

צוגלייך מיט אַ סך אַנדערע, וואָס האָבען געהאַט גרעסערע אָדער קלענערע אונטערנעהמונגען, האָט מיין פריינד אויך בעשלאָסען צו ליקווידירען. עס האָט קיין צוועק נישט געהאַט צו בלייבען שטעקען אין פייער, ווען אַרום און אַרום האָט געשפּריצט מיט שנאה און צאָרן. ווען די צייטונגען און ראַדיאָ האָבען 24 שעה דורכ'ן מעת לעת געשפּריצט גיפט און פייער.

נאָר אַ דעלעגאַציע פון די אַרבייטער האָט זיך פאָרגעשטעלט דעם אונטערנעהמער, אַז זיי וועלען זייערע פלייצעס אויפשטעלען און נישט דערלאָזען, אַז ס'זאָל איהם עפּעס שלעכטס גע־שעהען. זיי האָבען אויפגעוויזען, אַז אויב ער ליקווידירט די פאַבריק, בלייבען העכער הונדערט מענשען אינגאַנצען אָהן ברויט.

און דאָס איז געווען אין די ערשטע צייטען, ווען „ער“ האָט צוגעזאָגט ברויט און אַרבייט פאַר יעדען.

די פאַבריק איז טאַקע געשטאַנען עטליכע וואָכען געשלאָסען. די הונדערט אַרבייטער זענען שיעור אויסגעגאַנגען.

די פאַבריק איז צוריק אין פולען גאַנג, הגם מען אַרבייט אויף לאַגער. די דייטשע פרוי דאַרף נישט דאָס וואָס מען פאַבריצירט, זי דאַרף ברויט.

מיך האָט דאָ אינטערעסירט אַן אַנדערע זאַך: נישט די בעציהונג פון אַרבייטער צו אַ באַ־לעבאָס. דאָס איז קלאָר. נאָר די בעציהונג פון דייטשע אַרבייטער צו יודען, וואָס איז אפשר גאַנץ צופעליג אַ באַלעבאָס.

אַן אַנדערש מאָל וואָלט ער פאַר זיי געווען אַן עקספּלואַטאַטאָר, א יוד, צי א נישט־יוד. הגם, דער דאָזיגער פריינד מיינער איז אין דער יוגענד געווען אַ מיטגליד אין דער פוילישער פ. פּ. ס. און האַלט זיך נאָך איצט אויך פאַר אַ... סאָציאַליסט.

דאָס דייטשע מיידעל, וואָס האָט געטרוימט זיך צו „בעקענען“ מיט אַ יודישען יונגערמאַן: „צוועק — הייראַטען“ איז איצט בעטריבט. עס איז דאָך אַרומגעגאַנגען אַ דעווייז צווישען די דייטשע פרויען, אַז יודישע מענער זענען די בעסטע, און גליקליך האָט זיך געפיהלט די משפחה, אַז אַ יוד האָט גענומען זייער טאָכטער פאַר אַ ווייב. „זיין“ הבטחה, אַז יעדע דייטשע פרוי מוז האָבען אַ מאַן, און דערצו אַן אַרישען מאַן, איז נישט מקוים געוואָרען. וואָס מעהר עס פערשאַרפט זיך דער קריזיס, אַלס ווינציגער בעלנים זענען די מע מענער חתונה צו האָבען., איז טאַקע איצט אַרום שלעזישען וואָקזאַל אין בערלין נישט דורכצוגעהן. די „ריינע“ אַרישע מיידלעך, רייסען ביי די פּאָלעס די דורכגעהער, „מען זאָל געהן מיט זיי און זענען גאָרנישט מדקדק אַ ארישען צי אַ נישט־אַרישען

דאָס איינפאַכע פאָלק בעגרייפט די טראַ־געדיע ווייל זי טוט איהם וועה. זי בעגרייפט אפשר נישט די סיבה. אָט האָב איך א בעקאַנטען, זעהר א עדעלער יונגערמאַן, א געלערנטער, א יודישיסט. זיין פרוי איז אַ „ריינע“ אַריערין. ער לעבט שוין מיט איהר צעהן יאָהר. זיי זענען באמת גליקליך פערהייראַט. נאָר שוין העכער צוויי יאָהר ווי זיי זענען „סעפּערירט“, דאָס הייסט, זי וואוינט אין אַן אַנדערער וואוינונג, אויף אַן אַנדערער גאַס, און ער — בעזונדער. כאָטש דריי מאָל אין טאָג טרעפט מען זיך, אין אַן אַנדערער געגענד. מען עסט מיטאָג צוזאַמען אין אַ רעסטאָראַן, מען געהט אין טעאַטער, נאָר וואוינען זיי בעזונדער. פאַרוואָס, ווייל אַנדערש וואָלט נישט געטויגט. זי האָט אַ רעגירונגס־פּאָסטען, ער ווידער איז אַ קראַנקער אויף די לונגען. זי מוז פערדינען פאַר איהם אויך. זי איז איצט צאַרטער און מילדער צו איהם ווי פריהער. ווייל איצט איז צו זיינע קראַנקע לונגען צוגעקומען נאָך אַ קרענק „ראַסיזם“ זי מוז איהם היטען און טרייסטען. זי, דאָס הונ־דערט־פּראָצענטיגע דייטשע מיידעל, וואָס איז זיך ממש מקריב פאַר איהם, איז אַ פרומע, לויטערע נשמה. זי ליידט אין זיך מעהר, זי לעבט איבער מעהר, אין די טיפענישען פון איהר וועזען, מעהר ווי אַלע יודען צוזאַמענגענומען. ווייל אויף איהר ברענט די חרפּה פון פאָלק.

זייענדיג אין אויסלאַנד, הערענדיג „איהם“ אָדער „זיינע“ גאַכשטופער, די ראַדיאָ־רעדעס, קאָן זיך דאַכטען, אַז דאָס גאַנצע דייטשע פאָלק איז שוין דורכגענומען מיט „זייער“ לעהרע און טע־אָריע, מיט זייער פערדוייטער שנאה, און האַס. זייענדיג אָבער אין לאַנד קאָן מען גענוי אַנאַלי־זירען אויפ'ן גרונד פון בעאָבאַכטונגען, אַז אַ גרויסער טייל פון פאָלק איז נאָך ווייט און פרעמד פון „איהם“.

קאַמף געגען יודן אין נאַצי־דייטשלאַנד

בערלין, (יט"א). דער שטעלפערטרעטער פון גאו־לייטער פון פראַנקענלאַנד קאַרל האָלץ איז אַרויס געטרעטען מיט א רעדע אין דרעזדען אין וועלכער ער האָט שטאַרק קריטיקירט די יעניגע וועלכע האָבען מיטלייד צו די „אָרימע יודען“ און האָט פּערענדיגט מיט די ווערטער: „דער קאַמף געגען יודא וועט גע פיהרט ווערען אזוי לאַנג ביז דייטשלאַנד וועט זיין אינגאַנצען פריי פון יודען“.

בערלין (יט"א). ביים אריינגאַנג אין דער שטאָט ראַצעבורג אין פּאָמערן איז אויסגעהאַנגען א שילד וואָס לויטעט: „יודען און וואַנצען קענען אריינ קומען בלויז אויף אייגענער געפאַהר“.

בערלין, (יט"א). „דער פיהרער“ אין קאַרלס רוהע טיילט מיט, אז עס שטעהען צום פערקויף 15 גערטנער פּאַרצעלען אין גראָס־גאַגלאָוו.

די זידלונג גראָס־גאַגלאָוו אין קרייז קאָמבוס איז, ווי בעקאַנט געווען אין יודישען בעזיץ, און איז מיט א צייט צוריק אויפגעלעזט געוואָרען.

האַמבורג, (יט"א). פּאַר די פערזאַמלונגען פון די יודישע אָרגאַניזאַציעס אין האַמבורג זע נען איינגעפיהרט געוואָרען נייע בעשטימונגען, די יודישע אָרגאַניזאַציעס האָבען געשאַפען א „צענטראַלע מעלדונגס־שטעלע“ אלע יודישע פערזאַמלונגען וועלען צוערשט רעגיסטרירט ווערען אין דער „מעלדונגס־שטעלע“, וועלכע וועט ערלעדיגען די נויטיגע פּערמאַליטעטען ביי דער מאַכט. די פערזאַמלונגען קענען אָפּגעהאַלטען ווערען בלויז אין די פערזאַמלונגס רידעס לאָקאַלען פון דער קהלה און אנדערע אויסגע רעכענטע אנשטאַלטען, אין פּריוואַטע וואוינונגען טאָרען קיין פערזאַמלונגען נישט אָפּגעהאַלטען ווע־רען.

בערלין, (יט"א). די ווייַמאַרער „שטאַטס־צייטונג“ בעקלאָגט זיך אז אין דרום מערב טירינ־גען זענען נאָך טעטיג יודישע הענדלער און די פּויע־רים „ווייזען נישט אַרויס קיין געהעריג פערשטענד־ניש פאַר דער יודען פראַגע“. בעת אַן אינספעקציע אין דער געגענד האָט דער גאו־לייטער זאוקעל אויס געשלאָסען פון דער פאַרטיי א נאַציאָנאַל סאָציאַליסט וועלכער האָט נישט איבערגעריסען די בעציהונגען מיט יודען.

פּראַג, (יט"א). ווי עס ווערט מיטגעטיילט פון בערלין, איז עמיל יאַנינגס און אָטטאָ געביהר פּער־באָטען ארויסצוטרעטען אין פילמען אין דייטשלאַנד ווייל זיי איז נישט געלונגען צו בעווייזען דאָס זיי זע נען פון ריין ארישער אָפּשטאַמונג.

פּראַג, (יט"א). ווי עס איז צו זעהען פון די לאַנגע ליסטעס ענטבירגערטע, וועלכע ערשיינען אין דעם „דייטשען רייכסאנצייגער“ נעהמט צו די איצ טיגע דייטשע רעגירונג די בירגערשאַפט נישט נאָר ביי איינגעוואנדערטע „אָסט יודען“ וועלכע האָבען בכלל אין א גאַנץ קליינער צאָהל ערוואָרבען די דייטשע בירגערשאַפט נאָר אויך ביי אלט איינגעזעסענע און אין דייטשלאַנד געבוירענע יודען, פיל ענטבירגערטע האָבען בעת דער מלחמה געקעמפט אין דער דייטשער אַרמעע און האָבען ערשט איצט זיך דער־וואוסט אז זיי זענען נישט קיין דייטשע בירגער.

מאַגדאַ לופּעסקו
געליבטע פון רומענישען קעניג

(די געשיכטע דערצעהלט מאַגדאַ'ס מומע)

— 10 —

עס איז דאַן אויך געווען נאָך אַ הוליאַנקע, פאַהויך איהר מאַן, דער אָפיצער האָט זי מיטגע נומען מיט זיך, און ווי שטענדיג איז ער צו איהר געווען גראָב און האָט זיך אויף איהר ביי דער הוליאַנקע אפילו נישט אומגעקוקט.

מאַגדא ווידער האָט קיין דאגה מיט זיך נישט געהאַט און האָט אַלעמאָל געטאַנצט מיט אַן אַנ־דערען.

אַהיימקומענדיג פון דער הוליאַנקע, האָט מאַגד־דאַ'ס מאַן, אַ שיכור'ער, זיך אַרויפגעוואָרפען אויף איהר מיט די קולאַקעס און ער האָט זי אַזוי צע־ממית'ט, אַז אויף איהרע קולות זענען זיך אַ סך מענשען צוזאַמענגעלאָפען...

דאָס האָט שוין מאַגדאַ נישט געקאָנט איבער־טראָגען און איז אַ צושלאָגענע און א פערביטערטע אַנטלאָפען פון איהר מאַן צו איהרע עלטערן. וואו זי איז: נאָך יענעם סקאַנדאַל אָפּגעלעגען אַ וואָך צייט אין בעט אַ נידערגעשלאָגענע.

און ווען מאַגדאַ איז געקומען צו זיך, האָבען איהרע עלטערן זי אָוועקגעשיקט אויף זייערע הוצאות קיין איטאַליען, זי זאָל אַביסעל פערגעסען אָן איהרע פאַמיליען־צרות.

אַז מאַגדאַ'ן וועט אין איטאַליע טרעפען אַזא גליק, אַז זי וועט זיך טרעפען מיט'ן רומענישען פּרינץ, — דאָס איז איהר אפילו צו חלום נישט געקומען.

אָבער ווי זאָגט אַ ווערטעל: „אַלע גוטע זאַכען קומען אומגעריכט“, און אַזוי איז געווען מיט מאַגדאַ'ן.

ווי שוין דערמאָנט, האָט מאַגדאַ אויף איהר אפּרוה אין איטאַליע זיך געטראָפען מיט קאַראָל'ן, און פאַלד האָט ער פאַר איהר אויסגעגאָסען זיין ביטער האַרץ, און פון דאַן אָן האָט מען שוין דאָס פּערליבטע פּאָרל, קאַראָל און מאַגדאַ, אומעטום געזעהען צוזאַמען.

איהרע עלטערנ'ס געלד, מיט וועלכען מאַגדאַ איז געקומען קיין איטאַליע זיך צו ערהאָלען, האָט זי איהר שוין לאַנג געהאַט אויסגעלאָזט. אָבער מאַגדאַ האָט זיך חלילה נישט געפלאָגט און האָט נישט געפאַסט קיין תעניתים. זי האָט מיט קאַ־ראָל'ן (און אויף זיין חשבון) געלעבט אַ גוטען טאָג און זיך געלאָזט וואוילגעהן.

איהרע עלטערן האָבען זיך טאַקע גע'חידוש'ט ווי קומט עס וואָס זייער טאָכטער שרייבט זיי נישט נאָך קיין געלד, און ווי קומט עס עפּעס וואָס זי איילט זיך נישט אַהיימצוקומען. זיי האָבען דאַן ביי מאַגדאַ'ן געפערעגט אין אַ בריף, פאַרוואָס זי קומט נישט אַהיים, און אויב זי האָט בעשלאָסען דאָרט אויף לענגער צו פערבלייבען, פאַרוואָס זי הייסט זיך נישט שיקען קיין געלד.

אָבער מאַגדאַ האָט פאַר איהרע עלטערן אַנגעגעבען אַלערליי נישט געשטויגענע און נישט געפלויגענע תירוצים און דעם אמת'ן אמת וועגען איהר בעגעגעניש מיט קאַראָל'ן האָט זי נישט אויסגעזאָגט.

ווייל מאַגדאַ האָט געוואוסט, אַז „ווען מען בריהט זיך אָפּ אויפ'ן הייסען, בלאָזט מען שוין דערנאָך אַפילו אויפ'ן קאַלטען“...

מאַגדאַ'ס עלטערן האָבען שוין געהאַט פון איהר געגוג עגמת נפש הלמאי זי האָט זיי נישט געהערט און חתונה געהאַט מיט אַ קריסט, און צום סוף האָט דאָך מאַגדאַ געזעהן וואָס עס האָט זיך אויסגעלאָזט, ווען זי האָט איהרע עלטערן נישט געוואָלט הערען..

איז מה־דאָך ווען זי האָט חתונה געהאַט מיט אַ פשוט'ן אָפיצער און ער איז צו איהר געווען אַזוי גראָב, מכל שכן שוין, ווען איהרע עלטערן וועלען געוואויר, אַז זי דרעהט זיך אַרום מיט'ן פּרינץ אַליין, מיט קאַראָל'ן, וואָלטען זיי אודאי דערפון קיין נחת נישט געהאַט, וואָרום וואָס־וואָס זיי, ווי עלטערן, מעגען טאַקע וועגען מאַגדאַ'ן האָבען די גרעסטע מיינונג, אָבער אַ פּרינץ איז פאָרט אַ פּרינץ, און זי איז פאָרט נישט מעהר ווי אַ יודישע טאָכטער...

אָבער דאָס מאָל האָט זיך מאַגדאַ געגאַרט...

ווען איהרע עלטערן האָבען זיך דערוואוסט, מיט וועמען זייער טאָכטער איז בעפריינדעט גע־וואָרען, איז נישט נאָר זיי האָבען פון דער בשורה נישט געהאַט קיין עגמת נפש, נאָר פערקעהרט: זיי האָבען נאָך גרויס הנאה געהאַט.

און פריהער וועלען מיר איין־ דאָ דערצעהלען, ווי אַזוי מאַגדאַ'ס עלטערן זענען געוואויר געוואָ־רען פון דער דאָזיגער גוטער בשורה.

מערי, קאַראָל'ס מוטער, די קעניגין פון רו־מעניע, מיט איהרע „משרתים“ זענען נישט גע־שלאָפען. זייערע שפּיאָנען האָבען נאָכגעפאָלגט קאַראָל'ן מיט מאַגדאַ'ן אויף שריט און טריט. זייער יעדער טראָט איז באַלד בעריכטעט געוואָ־רען קיין בוקאַרעשט, און די טעלעפאָנען מיט די טעלעגראַפען צווישען איטאַליע און רומעניע האָ־בען ניט גערוהט, ווי דער סמבטיון, טאָג און נאַכט.

ווען קעניגין מערי מיט איהר סוויטע האָ־בען זיך דערוואוסט, וואָס פאַראַ פייערדיגע ליבע עס האָט זיך ענטוויקעלט צווישען קאַראָל'ן און דער „יודישקע“, זענען זיי געווען מלא שמחה. דאָס איז געווען פונקט וואָס זיי האָבען געוואָלט.

די רומענישע צייטונגען האָבען ווידער בע־קומען אַ בעפעהל צו פערשפּרייטען די נייעס איבער'ן לאַנד. און עס האָט לאַנג נישט געדויערט, און דאָס גאַנצע לאַנד איז פערשפּרייט געוואָרען מיט דער סענסאַציע.

איין בוקאַרעשטער צייטונג האָט געשריבען מיט פעטע אותיות אויף דער ערשטער זייט, אַז „דער פּרינץ קאַראָל האָט אַ יודישע מעטרעסע“, האָט אַ צווייטע צייטונג איבערגעשטיגען די ערשטע און האָט מיט נאָך פעטערע אותיות אָנגעזאָגט דעם פאָלק, אַז „אַ רויט־האָריג יודיש מיידעל האָט אַראָפּ געפיהרט דעם פּרינץ פונ'ם וועג“. אַזוי האָט איין צייטונג איבערגעשריגען די צווייטע, און די צוויי־טע האָט איבערגעיאָגט די דריטע, ביז דאָס גאַנ־צע לאַנד האָט שוין געוואוסט, אַז „דער פּרינץ קאַראָל הולטאַיעוועט אין אויסלאַנד מיט אַ יודי־שער געליבטער“ און אַז ער פערראַט זיין ווייב, און אַז ער ברענגט שאַנד און שפּאָט אויפ'ן גאַנ־צען רומענישען פאָלק...

מאַגדאַ'ס עלטערן האָבען דערזעהען אין די צייטונגען די נייעס מיט די פעטע אותיות און האָבען דערזעהען זייער טאָכטער'ס בילדער, ווי זי שטעהט געאָרעמט מיט'ן פּרינץ... ווי זי זיצט מיט איהם אין אַ לאָזשע אין דער אָפּערע... ווי זיי זיצען אין אַ טעאַטער... ווי זיי קושען זיך... ווי זיי האַלזען זיך... איז מיט מאַגדאַ'ס עלטערן געווען ווי מיט יתרו'ן האָט געטראָפען. זאָגט דער־רויף רש"י: חדודין, חדודין — עס האָט איהם אי געשטאָכען, אי געפרעהט... אַזוי אויך מיט מאַגדאַ'ס עלטערן. ערשטענס האָט זיי געשטאָכען דערויף, וואָס זיי האָבען געוואוסט, אַז קיין גוטס וועט זיך פון אַזאַ ליבע נישט אויסלאָזען... צווייטענס, איז מאַגדאַ אַן אשת איש — זי האָט זיך נאָך דאַן נישט געהאַט גע'גט מיט איהר מאַן, און דריטענס, האָבען זיי דאָך בעזעהן אין די צייטונגען ווי מען גיסט בוימאייל אויפ'ן פייער, ווי אַזוי מען העצט דאָס פאָלק געגען קאַראָל'ן דערפאַר, וואָס ער האָט פערראַטען זיין ווייב און שלעפּט זיך אַרום מיט מאַגדאַ'ן...

האָבען מאַגדאַ'ס אַלטע טאַטע־מאַמע דערפון געהאַט עגמת־נפש...

עס האָט זיי אָבער אויך געפרעהט...

אַזוי גיך ווי עס איז בעקאַנט געוואָרען אין בוקאַרעשט, אַז דער פּרינץ פיהרט אַ ליבע מיט מאַגדאַ לופּעסקו, האָבען זיך די מסחרים אין לו־פּעסקו'ס פאַבריק פערדאָפּעלט און פערדרייפאַכט.

(פאָרטזעצונג — מאָרגען)

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואָך

„צעקאַבע"

די געזעלשאַפט „צעקאַבע" האָט פּראָקלאַמירט אַ קאַמפּיין, צונויפצוקלויבן אין פּוילען אַ מיליאָן גילדען פאַר אויבוי־צוועקן פונם רעאינירטען יודישען קיבוץ דאָ. דער גאַנצער סכום זאָל בעטרעפען 3 מיליאָן גילדען, איין מיליאָן איז פעראַן אַ האָפענונג צו בעקומען אין אַרבייטס־פאָנד, איין מיליאָן ביים אויסלענדישען יודענטום און דעם דריטען מיליאָן וויל מען בעקומען פון דער פּראָקלאַמירטער אַקציע.

וואָס איז עס פאַר אַ געזעלשאַפט „צעקאַבע"? ביז איצט האָבען מיר געוואוסט, אַז דאָס איז דער צענטראַל - קאָמיטעט פון די איבער 800 אָהנפּראָצענטיגע לײַ־קאַסעס, וואָס געפינען זיך אין פּוילען. איצט איז עס שוין אויך אַ געזעלשאַפט. ריכטיגער וואָלט געווען, ווען מ'זאָל די געזעלשאַפט אָנרופען מיטן אמת'ן נאָמען: גיטערמאַן, וועלכער איז אויסגעוואַקסען פון די קורצע און ענגע מלבושים פון אַ דזשאָינט־דירעקטאָר און ס'שפּאַרט אים איהם דער געזעלשאַפטליכער ברען, צו טאָן עפּעס פאַר יודען.

אַנ'אַרענע האָט ער געפונען אַ ליידיגע, אינגאַנצען אַ פערלאָזענע; ווער זאָרגט פאַר די אינטערעסען פון דער יודישער אָרימקייט אין פּוילען? פעראַן פילאַנטראָפּען, פעראַן פּאָליטיקער, פעראַן פערזאָרגערם — פּאַסטוכער, וואָס פּאַשען זיך אַליין — אָבער ווער איז געקומען מיט ראַציאָנעלע הילף־פּלענער און האָט אַרויסגעוויזען אויפריכטיגען ווילען, צו טאָן עפּעס ממשות'דיגעס און אויף געזעלשאַפטליכען שטייגער?

שוין די אָרגאַניזאַציע פונם מלאכה - קאָמיטעט דורכ'ן „צעקאַבע" איז אָנערקענט געוואָרען פאַר אַ פּאָזיטיווען אויפטו, קודם זענען טאַקע טויזענטער יודישע בעלי־מלאכות בעזאָרגט געוואָרען מיט אַרבייטס־מעגליכקייטען. אמת, דאָס איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אין גרעסטען טייל דורך די האַנטווערקער־פעראיינען און „אָרט"־געזעלשאַפטען, אָבער דעם שטויס דערצו האָט געגעבען דער „צעקאַבע", וועלכער האָט אויך אין דער אַרבייט גופא געשפּילט נישט די לעצטע ראָליע.

און איצט קומט דער קאַמפּיין, וואָס זאָגט צו נישט ווייניגער, ווי אַ ישועה פאַרן פּוילישען יודענטום.

אַזוי ווייט נייט עס נאָך נישט. אויב אפילו דער קאַמפּיין זאָל זיך איינגעבען אין די פולע הונדערט פּראָצענט, איז אַ סומע פון דריי מיליאָן צו קליין אויף צו געבען פּרנסה דעם מיליאָן, אָדער אַנדערטהאַלבען מיליאָן, הינטערשטעליגע יודישע עקזיסטענצען אין פּוילען. אָבער מיט צוטרוי און סימפּאַטיע און הילף־גרייטקייט מעגען מיר זיך בעציהען צו דער דאָזיגער אונטערנעהמונג.

די ערשטע גרויסע ממש נישט אָפּשאַצבאַרע מעלה איז, וואָס דער „צעקאַבע" האָט אַ פערטיגען אַפּאַראַט, ריכטיגער: 800 אַפּאַראַטען, אין גאַנץ פּוילען, וועלכע וועלען קענען די אַקציע אָרגאַניזירען אויף די ערטער, אָהן איבעריגע הוצאות.

די צווייטע מעלה איז, וואָס די פּלענער פון פערווענדען דאָס געקליבענע געלד און אָרגאַניזירען די הילף זענען שוין פעראַן גרייטע און שטייען אין איינקלאַנג מיט די מאָדערנע בעגריפען פון פּראָדוקטיוויזאַציע און איבערשיכטונג.

די שוין דורכגעפיהרטע עקספּערימענטען פון „צעקאַבע" האָבען מעהר אַ טעאָרעטישען ווי פּראַקטישען כאַראַקטער. מיט צוכט פון הייל־קרייטעכצער, זייד, גערטנעריי, סעדעריי, קאַרב־פלעכטעריי וכדומה וועט מען נאָך דעם פּוילישען יודענטום נישט ראַטעווען. אָבער אויפן וועג פון זוכען נייע געוואַרבען זענען נאָך פעראַן אַ סך מעגליכקייטען, און מיט געלט קען מען אויך אַ סך אַלטע עקזיסטענצען און פּרנסה־פאָרמען אָפּראַטעווען פון אונטערגאַנג.

אַביסעל דערמונטערונג און דערמוטיגונג קען עס אַלענפאַלס אַריינבריינגען אין אונזער לעבען פערטרייבען דעם יאוש, אָפּפרישען די האָפענונגען — און דאָס האָט אויך גאָר אַ גרויסען בעטייט.

דערצו איז אָבער נויטיג, אַז אויך דער קאַמפּיין גופא, די געלט־זאַמלונג, זאָל זיך צופּאַסען צו די היינט־צייטיגע בעגריפען און זאָל אויף קיין רגע נישט לאָזען אויסן אויג דעם ציל, וועלכען ער האָט זיך געשטעלט. אויב דאָס זאָל, חלילה, זיין אַ פערמאַסקירטע אַקציע פאַר די לײַ־קאַסעס, וועט עס אָהן ספק ליידען אַ פיאַסקאָ. אוודאי זענען די לײַ־קאַסעס אַ העכסט־וויכטיגע אינסטיטוציע און פערדינען די ברייטסטע אונטערשטיצונג פון דער געזעלשאַפט און מאַקע אויף אַ ספּעציעלע אַקציע צו זייער גונסטען. אָבער די געזעלשאַפט מעג פערלאַנגען, אַז אַלץ זאָל אָנגערופען ווערען מיטן עכטען נאָמען און דער נדבן זאָל וויסען אויף וואָס ער גיט זיין נדבה.

דער יעציטיגער קאַמפּיין, ווי דער פריהערדיגער מלאכה־קאָמיטעט, דאַרף צוציהען צו דער אַרבייט די געזעלשאַפט אָרט, האַנדווערקער - פערבאַנד, קרעדיט־אינסטיטוציעס און אַנדערע עהנליכע אינסטיטוציעס, און די בעטייליגונג דאַרף זיין נישט בלויז דורך דעלעגירטע פון די קאָמיטעטען, נאָר איטליכעס אינסטיטוציע זאָל אַריינציהען אין דער אַקציע די ברייטע געזעלשאַפטליכע שיכטען, וואָס רינגלען איהר אַרום — דורכדעם וועלען די פאָלקס־מאַסען אַקטיוויזירט ווערען ביים דאָזיגען קאַמפּיין.

און אויף אַזאַ אופן וועט די זאַמלונג קענען טראָגען אַ פאָלקסטימליכען כאַראַקטער, וועט בעשטיין נישט בלויז פון אויסגעפּאַמפּעטע גבירישע געלט,

ענין כאַלופּניקעס

איינע פון די לעצטע נאָוועלען צום אינדוסטרי־געזעץ, אַז די בעשטימונגען פון דאָזיגען געזעץ שפּרייטען זיך נישט אויס בלויז אויף די יעניגע היים־אַרבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אַליין, אָדער העכסטענס מיט זייער בני בית, האָט אַרויסגערופען אין די כאַלופּניקעס־רייהען אַנ'אמת'ע פּאַניק.

מוז מען דאָך געדענקען, אַז דער רוב כאַלופּניקעס, אַגב דוקא די יודישע — בעשעפטיגען גראַד יאָ געדינגענע אַרבייטער, ממילא וועלען זיי זיך מוזען צופּאַסען צו די בעשטימונגען פון אינדוסטרי־געזעץ און קודם כל זיך דאַרפען בעזאָרגען מיט האַנדווערקער - קאַרטען. מסתמא וועט מען זיי אויך שפּעטער אויף דעם סמך צוציהען צו דער פּליכט אויסצוקויפען פּאַטענטען און צו צאָהלען אַלע איבעריגע שטייערען.

מיר וועלען אָבער דערווייל נישט רעדען וועגען די ווייטערדיגע קאָנסעקווענצען פון דער אַנגעוויזענער נאָוועלע. מיר וועלען זיך אָפּשטעלען דאָס מאָל בלויז אויף דער פּליכט צו בעזיצען האַנדווערקער־קאַרטען.

און דאָ מוזען מיר פעסטשטעלען, אַז ווען די דאָזיגע גזירה, וועלכע טרעפט, ווי מיר האָבען שוין אויבען בעמערקט, אויסשליסליך די יודישע כאַלופּניקעס, וואָלט אַרויסגעגעבען געוואָרען באַלד צוזאַמען מיט'ן אייגענטליכען אינדוסטרי - געזעץ, וואָלטען איהרע פאָלגען נישט געווען איצט אַזוי שמערצליך, ווייל אַ גרויסער פּראָצענט כאַלופּניקעס וואָלט זיך זיכער גלייך דעמאָלט בעמיהט צו לעגאַליזירען און דאָס וואָלט זיי טאַקע אין יענער צייט נישט אַזוי שווער אָנגעקומען.

ביי די איצטיגע פערהעלטנישען אָבער, ווען עס זענען נאָך פעראַן טויזענדער לאַנגיעהריגע זעלבסטשטענדיגע אויסגעצייכענטע בעלי מלאכות וועלכע קאָנען נישט, טראָץ די שטאַרקסטע אָנשטרענגונגען, בעקומען קיין האַנדווערקער־קאַרטען, צי איז דעריבער מעגליך, אַז אַזעלכע קאַרטען זאָל מען יאָ געבען כאַלופּניקעס, וועלכע אונזערע אינדוסטרי־מאַכט־אָרגאַנען און אפילו האַנדווערקער־קרייזען האַלטען פאַר טאַנדייטניקעס, פּאַרטיאַטשעס, און איינזייטיגע, האַלבע און פערקריפּעלטע פאַכלייט?

סיידען, ס'וועט אַרויסגעגעבען ווערען אַ נייע נאָוועלע, וועלכע זאָל פאָרזעהען ספּעציעל פאַר די דערמאָנטע כאַלופּניקעס אויסנאַהמליכע פערלייכטערונגען. וועגען דעם דאַרף טאַקע איצט אונטערגענומען ווערען אַ ברייטע און ענערגישע אַקציע.

קוים וועלען אָבער פאַר די דערמאָנטע כאַלופּניקעס אַזעלכע הנחות נישט אויסגעקעמפּט ווערען, בלייבט זיי איבער צו בעזייטיגען אַלע בעשעפטיגטע געדינגענע מענשען און אָנצוהייבען צו אַרבייטען אַליין, אָדער מיט דער הילף פון אייגענעם בני בית.

מ'דאַרף אָבער נעמען אין אַכט דעם אומשטאַנד, אַז די גאַנצע כאַלופּניצטוואָ, וועלכע דאַרף קאָנקורירען מיט דער מעכאַניזירטער פּראָדוקציע פון איין זייט, און מיט דער פּרעציזירטער האַנדווערק פון דער צווייטער זייט, קאָן זיך האַלטען בלויז אַ דאַנק דעם גראָשענדיגען אַרבייטסלוין. ביי אַזעלכע בעדינגונגען מוז דער כאַלופּניק זיך בעמיהען, אַז אין זיין ווערקשטאַט זאָל וואָס מעהר אַרבייט אויסגעפּערטיגט ווערען און ממילא מוז ער אויך זעהען, וואָס מעהר פיזישע כוחות צו עקספּלואַטירען.

ווי באַלד אַזאַ כאַלופּניק וועט מוזען אַרבייטען אַליין, וועט ער פון זיינע נישטיגע פערדינסטען בשום אופן נישט קענען עקזיסטירען אַזוי, אַז קוים זאָל די דערמאַנטע נאָוועלע אַריין אין קראַפט אין דער גאַנצער ברייט, דראָהט דער גאַנצער יודישער כאַלופּניצטווע די סכנה פון פולשטענדיגען אונטערגאַנג.

צום סוף איז כדאַי צו בעמערקען, אַז מיר זעהען אין דער אַנגעוויזענער נאָוועלע אַ גזירה, וואָס וועט טרעפען אויסשליסליך די יודישע כאַלופּניקעס. ווייל דער קריסטליכער כאַלופּניק אַרבייט אַליין און בעשעפטיגט כמעט נישט קיין געדינגענע אַרבייטער און דעסגלייכען איז אויך ביי איהם נישט די כאַלופּניצטוואָ קיין זעלבסטשטענדיגע, נאָר אַ נעבען־בעשעפטיגונג. און דעריבער איז דער פערדינסט פון כאַלופּניצטוואָ ביים קריסט נישט די איינציגע הכנסה, נאָר בלויז אַ צושמעלצונג צום בודזשעט.

י. א—ד.

וועגען פּוילישען האַנדווערקער-עקספּאָרט קיין אויסלאַנד

די פּוילישע פּראָדוקציע דאַרף ווי געהעריג רעקלאַמירט ווערען

אין פּוילען זענען פאַראַן 400,000 האַנדווערקער־וואַרשטאַטען, — גענוג אַרבייטס־הענד און אויסאַרבייטונגען פאַר'ן האַנדעל מיט אויסלאַנד. עס געהט נאָר אין דעם, ווי אַזוי מיטצוטיילען, צי בעקענען דאָס דאָזיגע אויסלאַנד מיט די פּוילישע אויסאַרבייטונגען. די פּוילישע האַנדווערקער בעקלאָגען זיך טאַקע, וואָס זייער פּראָדוקציע ווערט זו אויסבעהאַלטען, נישט בעקאַנט דער ברייטער וועלט.

אַ פאָרשטעהער פון פעראיין פון די האַנדווערקער קאַמערען האָט עס אין אַ רעדע אפילו אונטערגעשטראָכען. מען קאָן אין פּוילען אַרבייטען, נאָר מען קאָן נישט רעקלאַמירען דאָס פּראָדוצירטע האָט דער פעראיין פון די האַנדווערקער - קאַמערן בעשלאָסען דעם דאָזיגען פעהלער אויסצובעסערן און אָרגאַניזירט אַ ביוראָ פון האַנדעלס־אָרגאַניזאַציע, און ביי דעם ביוראָ אַ שטענדיגע אויסשטעלונג פון מוסטערן פון דער פּוילישער פּראָדוקציע. דערווייל איז דאָס נאָר אַנ'אָנהויב. די דאָזיגע אויסשטעלונג פערנעמט נאָר איין זאַל אין לאָקאַל פון דער האַנדווערקער־קאַמער אין וואַרשאָ אויף קרולעווסקאַ גאַס.

אָבער אין דער אויסשטעלונג זענען אַלע אויסאַרבייטונגען פון אָנהויב ביז'ן סוף פון פּוילישען רויה־שטאָף, און עס גלויבט זיך קוים, אַז די אַלע האַנדבייטעלעך, שיכעלעך, א. ד. גל. זענען אײסגעאַרבייט פון רייניע פּוילישע קאַלב־לעדער. פון געמזע, ענטשפּרעכענד געדרוקט, לויט'ן קאָליר או מוסטער פון יאַשטשורקעס און קראָקאָדילען, הענדשקעס, וויכע, געלעכערטע, לויט'ן מוסטער פון קאַנאַדישע חזירימ'לעך, אידענטישע אויך אין קאָליר. די פּוילישע לעדער־אויסאַרבייטונגען קאָנקורירען שוין אין אַפריקע מיט די בעלגישע, וועלכע נעהמען די לעדערנע סחורה אין פּוילען און שטעלען נאָר אַוועק זייער שטעמפּעל „מאַד אין בעלגיען" און פערקויפען עס פאַר זייער פּראָדוקציע.

די טעג האָט זיך צו די פּוילישע שוסטערס געמאָלדען אַנ'ענגלישע פירמע מיט אַ פאָרשלאַג צוצושטעלען אַ גרויסע פּאַרטיע פון רויה־לעדער און כאָלעווקעס פאַר דרום־אַפריקאַ. דער עקספּאָרט זאָל בעשטעהען פון עלעגאַנטע „באָקס־קאַלפען", צום פּרייז: פון 3 זל. אָן. אַ פּאָר פּאַנטאָפל 4 זל. דער בעסטער קוואַליטעט שיך זאָל נישט קאָסטען טייערער ווי 18 זל. עס זאָל זיך שאַפען אַ ספּעציעלער קאָאָפּעראַטיוו, וואָס זאָל אויפקויפען די סחורה ביי כאַלופּניקעס.

איצט געהט אַ סעריע פוטער. פּרעכטיגע זילבערנע פוקסען, גרוי־בלוי, „אַגנאַ ראַזוי", פון פּוילישע קעלבער געפאַרבט אין לאַנד, נישט ערגער, ווי אין לייפּציג.

עס איז בעוואוסט, אַז יעדער נישט־ציוויליזירטער מענש האָט ליב בלישטשענדיגע זאַכען, פאַר אַ פּאָר קרעלען בראַנסאָלעטען פאַר אַ פּאָר גראָשען קאָן מען בעקומען ביים שוואַרצען אַפריקאַנער העלפאַנט־ביין, גאָלד, פּערל, א. ד. גל.

פּוילען דאַרף דאָס אויסנוצען. אַפריקע וועט זיין דער בעסטער קאָנסומענט פון די ביליגע פינגערלעך מיט די גלעזערנע ברילאַנטלעך, פאַר די בראַנסאָלעטלעך, בעזילבערטע און בעגילדעטע קייטעלעך, אויריגלעך א. ד. גל. ביז־איצט עקספּאָרטירט אַהין די זאַכען פּאַריז. אפשר וועט קומען אַ צייט, ווען די דאָזיגע זאַכען קיין אַפריקאַ וועט אַרויספיהרען וואַרשאָ.

פערשידענע האַרמאָניקעס, טראָמפּייטערלעך, און אַנדערע קליינע מוזיקאַלישע אינסטרומענטען — פאַר דרום־אַפריקע — דאָס וואָלט געקענט קאָנקורירען מיט די טשעכען און איטאַליענער, אפילו מיט די יאַפּאַנער — ווען עס וואָלטען דערצו געווען ענטשפּרעכענדע צאָל־בעדינגונגען.

ענגלענדער בעציהען גערן זייערע שטיבען מיט פּוילישע „אָנדענקען" אויסגעשניצטע און פאַרביג־בעמאָלטע לאַלקעס, לאָוויטשאַנקעס, גוראַלעס און גוראַלקעס, זאַקאָפּאַנער שניצערייען. דאָס אַלעס וואַרימט זיך ביים ענגלענדער אויף זיין „קאַמין".

פראַנקרייך קויפט ביי פּוילען הענגערס, אפילו פלייש־אויסאַרבייטונגען, קאָנסערווען, ספּעציעל־געפּאַקט, אויף שיף־טראַנספּאָרטען. וועש, פון דער לאָדזשער טעקסטיל־אינדוסטריע, קאָנפעקציע, ביליגע אַנצוגען.

רעקלאַמע, צאָל־פערלייכטערונגען, האַנדעלס־פערמיטלונג — פאָדערען די האַנדווערקער אין פּוילען. 3

ביי די שאַכטעל-מאַכער

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פעראייניגען זיך פון אַלע לאָדזשער שאַכטעל־מאַכער, איז די פערוואַלטונג צוגעטרעטען צו רעאָרגאַניזירען די קאָרפּאָראַציע ס'איז איינגעשטעלט געוואָרען נאָרמאַל די אַרבייט פון דער פערוואַלטונג און קאָנצעלאַריע.

אויף דער לעצטער פערוואַלטונגס־זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען אַנ'אויפרוף צו די מיטגלידער וועגען דער אַרבייט און קאָרפּאָראַציע און וועגען דער וויכטיגקייט צו געהערען צו דער אָרגאַניזירטער אַלגעמיינער שאַכטעל־מאַכער־משפחה. די פערוואַלטונג האָט נאָך פאַר זיך גרויסע אויפגאַבען ווי צ. ב. בעזייטיגען די קאָנקורענץ, וועלכע נעמט זיך אַממייסטען פון צונעמען די קונדען פון איין מיטגליד ביים אַנדערען. דאָ קומט זעהר אָפט צו סכסוכים. עס איז געשאַפען געוואָרען אַ שידס־געריכט, וועלכעס איז ביים היינטיגען טאָג בעלאַסטעט מיט אַ סך אַרבייט. די פערוואַלטונג האָט אויך אויף זיך גענומען אין דער נאָהענטסטער צייט צו לוסטרירען די וואַרשטאַטען פון די שאַכטעל־מאַכער, כדי פעסטצושטעלען צי דער 8־שעה'דיגער אַרבייטס־טאָג ווערט דורך די מיטגלידער אָפּגעהיטען.

(ג)

בעראַטונג פון דער קאָמיסיע צו פאָרשען די יורידישע לאַגע פון „כאַלופּניקעס"

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פערעפענטליכען דורך דעם מיניסטעריום פון האַנדעל און אינדוסטריע די נייע דעפיניציע וועגען כאַלופּניקעס, האָט אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג אונטער פאָרזיץ פון דיר. י. גיטערמאַן, די קאָמיסיע צו פאָרשען די יורידישע לאַגע פון „כאַלופּניקעס" ביים פעראייניגטען קאָמיטעט פאַר די ענינים פון דער יודישער מלאכה, אין וועלכער עס געהען אַריין פאָרשטעהער פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד, סעקרעטאַריאַט פון צעכען און קאָרפּאָראַציעס, סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין, קירזשנער - צעך, שניידער־צעך און קאַמאַשען־מאַכער־צעך.

אויף דער בעראַטונג איז גענוי אַרומגערעדט געוואָרען די שווערע לאַגע, אין וועלכער די נייע פעראָרדנונג פון מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסטריע שטעלט אַלע כאַלופּניקעס. אַלע אָנוועזענדע האָבען אָנגעוויזען אויף דער אויסערסט שווערער לאַגע, וועלכע איז געשאַפען געוואָרען פאַר צעהנדליגער טויזענדער בעלי־מלאכות־כאַלופּניקעס, אַ דאַנק דער נייער דעפיניציע פון בעגריף פון כאַלופּניקעס. די אָנוועזענדע האָבען אונטערגעשטראָכען די וויכטיגקייט פון דער אַרבייט פון פעראייניגטען קאָמיטעט אין דער פראַגע, אָנווייזענדיג אויף די נויטיגע אויפגאַבען פון קאָמיטעט צו ברענגען אין איינקלאַנג די אַרויסטרעטונגען פון אַלע כאַלופּניקעס - אָרגאַניזאַציעס אין זין פון פערלייכטערען די יורידישע לאַגע פון די ביז־איצטיגע האַנדווערקער־כאַלופּניקעס.

(יט"א)

אויספאָרשונגס - אַרבייט וועגען די בעדערפענישען פון עקספּאָרט

לויט'ן בעפעהל פון האַנדעלס־מיניסטער הויבט אָן דער מלוכה'שער עקספּאָרט־אינסטיטוט צו בעטראַכטען די פראַגע וועגען אַקטועלע קרעדיט - בעדינגונגען, טראַנספּאָרט און אַנד. אנגעלעגענהייטען פון פערשידענע עקספּאָרט־פירמעס, אָדער די וואָס אַרבייטען מיט פאַר'ן עקספּאָרט. די דאָזיגע פירמעס וועלען אינדיווידועל איינגעלאַדען ווערען דורכ'ן אינסטיטוט אָנצוווייזען די אָנגעלעגענהייטען, וועלכע דאַרפען גענוי אונטערזוכט ווערען. דאָך די פירמעס, וואָס וועלען אין דער קורצסטער צייט אַזעלכע איינלאַדונגען נישט בעקומען, און האָבען אין דעם געביט אָנצוגעבען געוויסע פאָדערונגען דאַרפען זיך ווענדען צום אינסטיטוט מיט אַ ביטע אַרויסצורופען זיי. די דערמאָהנטע אַרבייט דאַרף דורכגעפיהרט ווערען אין פערלויף פון יולי.

—=—

צאָל - הנחות אויף עפּעל, ווייַנטרויבען, מאַרעלען און אַרבוזען

אין „דז. אוסטאַוו" פון 5־טען יולי איז אָפּגעדרוקט געוואָרען אַ פעראָרדנונג פון פינאַנץ־מיניסטעריום וועגען צאָל־הנחות אויף עפּעל, ווייַנטרויבען, מאַרעלען און אַרבוזען. לויט דער פעראָרדנונג וועלען גענומען ווערען הנחה־צאָל פאַר פרישע עפּעל, וועלכע ווערען געבראַכט לויזע אָדער פערפּאַקטע, העכער צו 40 קילאָ אין אַ פּעקעל אויסער עפּעל, וואָס זענען געפּאַקט אינדיווידועל אָדער בעזונדערע רייהען — 18 זל. פאַר 100 קילאָ פון 1־טען ביז'ן 31־טען יולי.

ווייַנטרויבען פרישע, געפּאַקטע, מעהר ווי צו 5 קילאָ, וואָס וועלען צוגעשטעלט ווערען צום צאָל פון 15־טען ביז'ן 31־טען יולי איינשליסליך — 45 זל. פון 100 קילאָ. פאַר מאָרעלען פרישע וועט מען צאָהלען 60 זל. פאַר 100 קילאָ פון 1־טען ביז'ן 31־טען יולי, פאַר אַרבוזען וועט מען פון 1־טען ביז'ן 15־טען סעפּטעמבער צאָהלען 15 זל. פאַר 100 קילאָ.

נאָר פון אַנטקעגענגעטראָגענע פאָלקס־גראָשענס.

פערשטעהט זיך, אַז געלט געבען קען נאָר דער, וואָס פערמאָגט, אָבער פאַר אַזאַ סימפּאַטישען צוועק, אויב ער זאָל נאָר ברייט אויפגעקלערט און טיף פערשטאַנען ווערען וועלען זיך געפינען מעהר פרייגעביגע צווישען די ברייטע שיכטען.

אַ פאָלק־קאַמפּיין פון אַזאַ גרויסען פערנעהם דאַרף באמת זיין פונם פאָלק דורכן פאָלק און פאַרן פאָלק. אויב דעם „צעקאַבע" זאָל זיך עס איינגעבען, צו אָרגאַניזירען, וועט עס זיין זיין גרויסע פערדינסט.

פ. ק.